

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva



Diplomová práce

Podíl ve společnosti s ručením omezením

Michal Čapek

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Michal Čapek

Podnikání a administrativa

Název práce

Podíl ve společnosti s ručením omezeným

Název anglicky

Share in a Limited Liability Company

Cíle práce

Cílem práce je analýza právní úpravy podílu společnosti se zaměřením na společnost s ručením omezeným, možné dispozice s tímto podílem. Práce srovnává právní úpravu předcházející s úpravou současnou a jejím úkolem je zhodnotit dopad přijetí nové právní úpravy na již existující společnosti.

Metodika

V práci je využíváno vedle metody gramatického, teleologického a logického výkladu zejména metoda komparace právních úprav (především v praktické části práce), kdy je srovnávána předcházející právní úprava se současnou právní úpravou a důsledky přijetí právní úpravy.

Vybrané problémy jsou komplexním způsobem analyzovány na základě příslušných právních předpisů, dostupné odborné literatury a judikатурních závěrů soudů. V části praktické jsou též sbírána data pomocí dotazníkového šetření.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

podíl, společnost s ručením omezeným, dispozice s podílem

Doporučené zdroje informací

- BARTOŠÍKOVÁ, M., ŠTENGLOVÁ, I., Společnost s ručením omezeným. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-441-4.
- ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., a kol. Právo obchodních korporací. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
- CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝV., Obchodní korporace: obecná část: základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0.
- SALACHOVÁ, B., Obchodní korporace a jejich přeměny: (právní, účetní a daňové aspekty). Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-220-4.
- ŠTENGLOVÁ a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2016

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Podíl ve společnosti s ručením omezením jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne.....

Michal Čapek

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Janě Borské, PhD. za její cenné rady, odborné vedení a čas, který mi při zpracování této práce věnovala.

Podíl ve společnosti s ručením omezením

Souhrn

Diplomová práce se zabývá společností s ručením omezeným jakožto jednou z nejčastějších forem podnikání v České republice. Po mnoha letech zažité praxe a ustálené judikatury došlo v roce 2012 k významné rekodifikaci soukromého práva, kdy byl nahrazen občanský zákoník z roku 1964 novým občanským zákoníkem a obchodní zákoník byl nahrazen zákonem o obchodních korporacích.

Práce se věnuje problematice podílu ve společnosti s ručením omezeným, právům a povinnostem spojených s vlastnictvím podílu a dále také možným dispozicím s tímto podílem. Je zaměřena zejména na změny, ke kterým došlo v souvislosti s přijetím nové právní úpravy (zákonu o obchodních korporacích). Práce je zaměřena na hodnocení kvantitativní a kvalitativní stránky podílu, převodu podílu, zastavení podílu, dědění podílu a dále podílu, který je ve společném jmění manželů či ve spoluvlastnictví. Práce srovnává současnou právní úpravu s úpravou předcházející se zaměřením na důsledky přijetí nové právní úpravy pro existující společnosti. Práce řeší dopady nové právní úpravy na způsoby účtování o podílu, dopady (zejména finanční) nové právní úpravy na existující společnosti, které musely vynaložit peněžní prostředky na to, aby jejich zakladatelské dokumenty byly v souladu s novou právní úpravou. Výsledkem práce je v části, kde je věnován prostor problematice účetnictví, závěr, že k určitým dílčím změnám došlo (např. používaná terminologie), avšak nová právní úprava obchodního práva neznamenal z hlediska účetnictví změny v účetních postupech. V té části, kdy se práce zabývala dopady na existující společnosti, byl učiněn závěr, že přestože společnosti hodnotí změny veskrze negativně, neboť musely vynaložit náklady pohybující se řádově kolem 10.000,-Kč, tak tato skutečnost neměla vliv na kontinuální nárůst počtu společností s ručením omezeným. Přijaté změny právní úpravy lze hodnotit kladně. V práci byly využity metoda literární rešerše, metoda komparace, analýza odborné literatury a právních předpisů (část teoretická). V části praktické byla použita metoda komparace, syntéza a dále metoda výzkumu, kdy byly zjišťovány názory vybraných společností formou ankety. Tato práce může přispět zainteresovaným osobám (auditorům, znalcům oceňujícím společnosti, jednatelům a společníkům společností s ručením omezeným) k lepší orientaci v dané problematice.

Klíčová slova: občanský zákoník, podíl, převod podílu, společné jmění manželů, společnost s ručením omezeným, účetní závěrka, účtování o podílu, vypořádací podíl, vklad, zákon o obchodních korporacích, základní kapitál

Share in a limited liability company

Summary

The thesis deals with a limited liability company as one of the most common forms of business in the Czech Republic. After many years of routine and established practice of the courts in 2012 the private law was significantly re-enacted by substituting the commercial code with the business corporation act.

The paper is engaged in the issue of a share in an LTD, the rights and obligations related with the ownership of the share and other possible disposal with that share. It aims especially at the changes happening in connection with the acceptance of new legal regulation. The work is directed at the evaluation of quantitative and qualitative side of the share, transfer of the share, pledge of the share, inheritance of the share and also the share, which is in community property or in co-ownership. The paper compares the current legal regulation with the preceding regulation aiming at the consequences of adopting new legal regulations for existing companies. The work also deals with the impacts of the new legal regulations on the methods of charging of the share, impacts (especially financial) of the new legal regulations on the existing companies, who had to invest finances for their founding documents to be in compliance with the new legal regulations. The result of the paper in the part dealing with accounting issues is the conclusion that there were some partial changes (e.g. terminology used), but the new legal regulations of the commercial law showed no changes in accounting procedures as regards accounting. The part dealing with the impacts on existing companies concluded that in spite of the companies assessing the changes to be somewhat negative, since they had to exert costs oscillating around CZK 10,000, such a fact had no effect on the continuous increase in the number of limited liability companies. The thesis used the methods of literary research, comparison method, also the analysis of expert literature and legal regulations (theoretical part). The practical part contained synthesis and research methods of learning the opinions of selected companies in form of a survey.

Keywords: business corporation act, civil code, closing of book, community property of spouses, charging of share, deposit, limited liability company, registered capital, settlement share, transfer of share, share,

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	15
3. Charakteristika podílu ve společnosti s ručením omezeným	17
3.1 Kvantitativní stránka podílu	18
3.2 Kvalitativní stránka podílu	19
3.2.1 Povinnosti majetkové povahy	19
3.2.2 Práva majetkové povahy	20
3.2.3 Práva nemajetkové povahy	23
3.2.4 Povinnosti nemajetkové povahy	25
3.3 Jednotnost podílu, pluralita podílů	25
3.4 Dělitelnost podílu	27
3.5 Dispozice s podílem	28
3.5.1 Převod podílu	28
3.5.1.1 Smlouva o převodu podílu	31
3.5.2 Zastavení podílu	33
3.5.3 Dědění podílu	37
3.5.4 Uvolnění podílu	39
3.6 Podíl ve společném jmění manželů	40
3.7 Podíl jako předmět podílového spoluvlastnictví	44
3.8 Exekuce na podíl ve společnosti s ručením omezeným	49
4. Vypořádací podíl a určení jeho výše.....	53
4.1 Zánik účasti společníka z vlastního rozhodnutí	53
4.2 Zánik účasti společníka na základě jiných skutečností	55
4.3 Stanovení výše vypořádacího podílu	56
5. Podíl v účetních a daňových souvislostech.....	62
5.1 Vznik společnosti s ručením omezeným	62
5.2 Právo na podíl ze zisku	68
5.3 Příplatková povinnost.....	70
5.3.1 Účtování peněžitého příplatku	71
5.3.2 Účtování nepeněžitého příplatku	71
5.4 Převod podílu	72
5.5 Právo na podíl na likvidačním zůstatku	73

5.6	Výplata podílu společníkovi	75
5.7	Vypořádací podíl	76
5.7.1	Účtování vypořádacího podílu, peněžní forma	77
5.7.2	Účtování vypořádacího podílu, nepeněžní forma	77
5.7.3	Účtování vypořádacího podílu, přechod na společníky	78
5.7.4	Účtování vypořádacího podílu, prodej třetí osobě	79
5.8	Zhodnocení výsledků	80
6.	Dopady nové právní úpravy	81
6.1	Změny v právní úpravě se zaměřením na změny vztahující se k podílu	83
6.2	Shrnutí podstatných změn v nové právní úpravě	86
6.3	Přízpůsobení, podřízení se zákonu o obchodních korporacích	88
6.3.1	Přízpůsobení se zákonu o obchodních korporacích	88
6.3.2	Podřízení se zákonu o obchodních korporacích	89
6.4	Náklady společností související s přechodem na novou právní úpravu	89
6.5	Dopady právní úpravy na společnosti	90
6.6	Šetření mezi společnostmi	92
6.7	Nová právní úprava z pohledu notáře	99
6.7.1	Rozhovor s notářkou	100
7.	Výsledky a diskuze	102
8.	Závěr	105
9.	Zdroje	107
9.1	Právní předpisy	107
9.2	Odborná literatura	107
9.3	Internetové zdroje	108
9.4	Judikatura	109
10.	Přílohy	110
10.1	Dotazník	110
10.2	Společenská smlouva	112
10.3	Smlouva o převodu podílu	116
11.	Seznamy	118
11.1	Seznam tabulek	118
11.2	Seznam obrázku	118
11.3	Seznam grafů	119

Přehled použitých zkratk

č. j.	číslo jednací
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SJM	společné jmění manželů
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
sp. zn.	spisová značka
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
ZDPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

1. Úvod

Má-li určitá osoba zájem vydělávat si peníze podnikáním, má několik možností jak toto může učinit. Může podnikat buď jako fyzická osoba anebo má možnost založit si obchodní společnost. Za „nejoblíbenější“ obchodní společnost lze označit společnost s ručením omezeným, neboť právě společnosti s ručením omezeným představují přes 90 % všech obchodních společností v České republice.¹ Za důvod jejich obliby mezi českými podnikateli je možné považovat skutečnost, že majetek společnosti s ručením omezeným je oddělen od jejich majetku jakožto osob fyzických, což znamená podstatné snížení rizika při podnikání, neboť za závazky podnikatelského subjektu odpovídá právě společnost, nikoliv její společníci, kteří ručí za závazky pouze do výše, v jaké nesplnili svoji vkladovou povinnost. Zůstává ovšem zachován i osobní ráz společnosti, neboť se lze velice často setkat se situací, kdy společník a statutární orgán jsou tvořeny jednou a tatáž osobou. Klíčem určité osoby ke společnosti s ručením omezeným je podíl. Problematika podílu je těžištěm právní úpravy společnosti s ručením omezeným. Právě podíl představuje účast společníka ve společnosti s ručením omezeným. Společník je fakticky vlastníkem podílu, který reprezentuje jeho postavení ve společnosti. S podílem jsou spojena práva a povinnosti, a to jak majetkové tak nemajetkové povahy. S tímto podílem může volně disponovat, může jej tedy např. převést na jinou osobu či jej zatížit zástavním právem. Leč to na první pohled nemusí být zcela patrné, je otázka podílu ve společnosti poměrně komplikovaná, ovšem s ohledem na význam podílu je otázkou zcela zásadní.

Tato diplomová práce si klade za cíl výše uvedenou problematiku přiblížit ve světle nové právní úpravy (zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). V práci bude kladen důraz na otázku podílu ve společnosti s ručením omezeným, možných dispozic s tímto podílem a též otázku spoluvlastnictví podílu. Praktická část bude komparatistickou metodou srovnávat současnou právní úpravu s úpravou předcházející, dále pak hodnotit tuto právní úpravu a případně navrhnout možné změny *de lege ferenda*, ukáže-li se, že by změny byly vhodné.

Nově přijaté zákony se dotkly již existujících společností, neboť obchodní společnosti se musely podřídít nové právní úpravě a uvést do souladu s touto úpravou své

¹ *Statistická ročenka České republiky pro rok 2015*. [online] [cit. 2016-04-30]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2015edicniplan.nsf/kapitola/0001-12-r_2015-1200

zakladatelské dokumenty. Podnikatelé reagovali na nastalé změny různým způsobem. Někteří téměř změnu nepostřehli a tak mnohdy neměli o povinnostech souvisejících s přijetím nové právní úpravy ponětí, jiní se snažili mít vše ve stavu vyhovujícím aktuálním právním předpisům co nejdříve. Každopádně přijetí nových právních předpisů znamenalo pro společnosti náklady, ať již peněžní či náklady spočívající v tom, že musely dané věci věnovat pro podnikatele tolik drahocenný čas.

Změny musely být promítnuty do zakladatelských dokumentů a ty vyžadují formu veřejné listiny, kdy tuto zabezpečují notářství. Po účinnosti nových zákonů došlo k situaci (zejména ve větších městech, kde bývají umístěna sídla společností), že notářství byla zcela zahlcena objednávkami podnikatelů s žádostmi o provedení změn zakladatelských dokumentů a jejich pracovní rozvrh byl zaplněn na několik měsíců dopředu. Je tedy zřejmé, že kromě toho, že došlo k významným změnám v právní oblasti, tak tyto změny s sebou přinesly i důsledky ekonomické. Osoby podnikající tímto způsobem (tedy prostřednictvím s. r. o.) budou odpovídat na dotazy položené formou ankety, kdy se budou vyjadřovat k dané problematice a toto anketní dotazování bude následně vyhodnoceno.

Jelikož teoretická část práce pojednává zejména o dispozicích s podílem ve společnosti s ručením omezeným, je vhodné v části praktické na konkrétních příkladech demonstrovat, jak se tyto operace promítnou v účetnictví společností, a jaké účetní a daňové dopady mají tyto dispozice s podílem ve společnosti. Tato práce je kompletním přehledem o problematice podílu ve společnosti s ručením omezeným v oblasti právní, účetní a daňové.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je souhrnné zpracování problematiky podílu ve společnosti s ručením omezeným ve světle nové právní úpravy. Tato práce má za cíl provést rozbor jednotlivých aspektů podílu ve společnosti se zaměřením na charakteristiku podílu, práva a povinnosti spjaté s podílem a dále na možnosti nakládání s podílem. Úkolem diplomové práce je ilustrovat problematiku podílu v praxi na konkrétních řešených případech s účetními a daňovými dopady.

Tato práce si klade za cíl identifikovat změny v dané problematice, a to z hlediska vývoje právní úpravy podílu ve společnosti s ručením omezeným. Jejím cílem je tyto změny zhodnotit z odborného pohledu.

Cílem praktické části je zodpovědět otázku, zda přijetím nové právní úpravy upravující společnost s ručením omezeným, zejména pak podíl v této společnosti, došlo ke změnám v oblasti účetnictví. Dále je cílem práce zkoumat dopady (zejména finanční) změn na existující společnosti, které se s přijatou změnou musely vypořádat a zjistit jaký názor společnosti, respektive jejich jednatele, mají na tyto nově přijaté změny.

Diplomová práce bude směřovat k ověření následujících hypotéz:

- H1: nová právní úprava se společností nedotkla z hlediska účetního a z hlediska daňového, postupy účtování se nezměnily
- H2: nedošlo k podstatným změnám úpravy podílu ve společnosti s ručením omezeným, neboť pojetí podílu ve společnosti s ručením omezeným zůstalo zachováno, rozdíly v minulé a současné právní úpravě existují, jedná se však spíše o menší změny
- H3: společnosti musely v důsledku přijetí nového zákona (zákon o obchodních korporacích) úpravy vynaložit finanční prostředky, přijetí změn znamenalo náklady časové
- H4: povinnost provést změny byla vnímána spíše negativně
- H5: povinnost provést změny zřejmě povede k poklesu počtu společností s ručením omezeným, některé společnosti ukončí svou činnost

2.2 Metodika

Práce se skládá ze dvou částí, a to části teoretické a části praktické, avšak s ohledem na komplexnost práce a logickou návaznost kapitol nebudou tyto části od sebe striktně odděleny.

Teoretická část bude zpracována zejména metodou literární rešerše, kdy v této části budou nejprve shromážděny relevantní podklady týkající se řešené problematiky. Půjde zejména o zákony, komentáře k zákonům, judikaturu, odborné publikace a odborné internetové články z relevantních a ověřených stránek s uvedením konkrétních autorů. Tyto materiály budou nastudovány a následně budou rozříděny podle klíčových znaků a poté budou zařazeny do jednotlivých kapitol. Konkrétně bude nastudován zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích v části týkající se úpravy podílu ve společnosti s ručením omezeným a dále zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v částech upravujících řešenou problematiku. Tento postup bude zvolen zejména v třetí a čtvrté kapitole této práce, ve které bude analyzována aktuální právní úprava dané problematiky. Prostřednictvím metody deskripce a pomocí analyticko-syntetického postupu s vlastní interpretací zjištěných informací budou dovozeny jednotlivé teoretické závěry upravující problematiku podílu ve společnosti s ručením omezeným. V této části práce bude využíváno zejména metody gramatického, teleologického a logického výkladu.

V následující praktické části práce bude problematika teoretické části řešena na konkrétních modelových příkladech z hlediska účetního, kdy tento postup bude ověřovat *první hypotézu* předpokládající, že změna právní úpravy se nedotkne postupu v účtování. Za tímto účelem bude nastudována literatura týkající se účetnictví ve společnosti s ručením omezeným, kdy metody účtování budou provedeny na modelových příkladech, ve kterých bude pracováno s fiktivními daty. Na základě takto získaných poznatků bude potvrzena nebo vyvrácena tato hypotéza.

Následující část diplomové práce bude rozdělena do několika podkapitol, ve kterých budou ověřovány další jednotlivé hypotézy. Pro ověření *druhé hypotézy* bude využit metodologický postup v oblasti práva, a to metoda komparace spočívající ve srovnání současné a minulé právní úpravy. Budou zdůrazněny změny, ke kterým došlo přijetím nové právní úpravy. Na základě takto provedené komparace bude vyhodnocena významnost jednotlivých změn v dané právní úpravě.

Pro ověření dalších hypotéz bude nutno shromáždit data. Budou shromažďována data

jak sekundární, tak primární. Pro ověření *třetí a čtvrté hypotézy* budou primární data získávána prostřednictvím ankety mezi jednatelem společností s ručením omezeným, kdy budou zjišťovány skutečně vynaložené náklady na provedení změn a názor na novou právní úpravu. Hypotézy tedy budou ověřovány formou kvalitativního výzkumu. Pro získání vypovídajících informací bude osloveno alespoň 20 společností s ručením omezeným a na anketní otázky budou odpovídat členové statutárního orgánu – jednatele. Anketa bude provedena u náhodného vzorku respondentů. Na základě získaných odpovědí dojde k vyhodnocení této ankety, na základě čehož bude možno potvrdit či vyvrátit hypotézy.

Pro ověření *páté hypotézy* bude nutno shromáždit sekundární data. Půjde o vyhledání statistických údajů z veřejně dostupných zdrojů vyjadřujících vývoj počtu existujících společností a počtu nově vzniklých společností.

S ohledem na komplexnost práce bude proveden expertní rozhovor s další zainteresovanou osobou – notářkou, jakožto subjektem, kterého se přijetí nové právní úpravy významným způsobem dotklo.

V závěru práce bude použita metoda syntézy, na základě které budou vyhodnocena jednotlivá zjištění.

3. Charakteristika podílu ve společnosti s ručením omezeným

Stěžejním pojmem pro společnost s ručením omezeným, který bude v práci zevrubným způsobem analyzován, je podíl. Definici podílu lze nalézt v § 31 zák. č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, kde je uvedeno: „*Podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.*“ Nyní je zřejmé, co podíl ve společnosti s ručením omezeným představuje. V práci bude níže vysvětleno, co znamená účast společníka v s.r.o. a jaká práva a povinnost z tohoto plynou.

Nyní je na místě zodpovědět jednu otázku, jaká je právní povaha podílu. Podíl je bezesporu předmětem četných právních poměrů. Jako takový může být zcizován, zastavován, exekuvován či vydržen. Z pohledu minulé právní úpravy byl podíl považován dle § 118 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník za *jinou majetkovou hodnotu*. Z pohledu dnešní právní úpravy je podíl v s.r.o. označován velice prostě, a to jako věc. Podíl ve společnosti s ručením omezeným je tedy bez dalšího věcí. V § 489 OZ je stanoveno, že „*věcí v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“ Takováto prostá definice má zcela nepochybně své výhody, neboť lze předpokládat, že v budoucnu nebude docházet k dříve častým polemikám, zda v případě podílu ve společnosti bude použito ustanovení o věci movité či nikoliv. S ohledem na uvedené je možno konstatovat, že podíl v s.r.o. je věcí ve smyslu § 489 OZ a jako takový může být předmětem četných právních vztahů, např. může být i předmětem spoluvlastnictví.

Podíl je v jistém smyslu klíčem společníka ke společnosti s ručením omezeným, neboť právě podíl představuje samotnou účast společníka v s.r.o. Podíváme-li se podobněji na obsahovou stránku podílu, je zřejmé, že ta je charakterizována kvantitativně a kvalitativně. Velikost podílu vyjadřuje rozsah (míru) účasti společníka na společnosti. Druhou stránkou je stránka kvalitativní, čímž je míněn soubor práv a povinností přináležejících k podílu.

3.1 Kvantitativní stránka podílu

Pro správné pochopení kvantitativní stránky podílu, je nutné přiblížit pojmy podíl, vklad a zejména pak jejich vzájemný vztah. Vkladem se rozumí peněžní vyjádření hodnoty vkladu společníka do základního kapitálu společnosti.² Základní kapitál je souhrn všech vkladů (peněžitých i nepeněžitých) společníků do kapitálu společnosti (§30 ZOK). Základní kapitál je skládán společníky zejména při založení společnosti. Podíl představuje pojmový znak existence vzájemného vztahu společníků ke společnosti s ručením omezeným, protože bez tohoto podílu by takový vztah ke společnosti vůbec neexistoval.

Pokud je zakládána společnost s ručením omezeným, společníci se ke splnění vkladové povinnosti zavazují ve společenské smlouvě či zakladatelské listině (v případě kdy se jedná o společnost jednočlennou). Vkladová povinnost vzniká také tehdy, pokud se společníci rozhodnou převzít závazek za zvýšení vkladu za situace, kdy je zvyšován základní kapitál společnosti (§216 odst. 1 písm. a) ZOK). Vklady společníků jsou zdrojem vytváření vlastního majetku společnosti. Vklad do společnosti pro společníka fakticky znamená nabytí podílu v dané společnosti. Výše podílu bývá zpravidla udávána v procentech, tedy např. společník A má 70 % podíl na společnosti a společník B má podíl o velikosti 30 %. Základní kapitál bývá určen pevně stanovenou částkou. Za účinnosti obchodního zákoníku byla minimální výše základního kapitálu 200.000,- Kč. Současný zákon o obchodních korporacích minimální výši základního kapitálu nestanoví, ale je možné ji dovodit z ustanovení § 142 ZOK, ve kterém je uvedeno, že minimální výše vkladu je 1,- Kč, z čehož plyne, že minimální výše základního kapitálu je tedy též 1,- Kč.

Výše podílu je dána poměrem vkladů toho kterého společníka k základnímu kapitálu společnosti.

² JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi. s. 26.

3.2 Kvalitativní stránka podílu

Zatímco kvantitativní stránka vyjadřuje míru účasti společníka na společnosti, kvalitativní stránka tvoří nedělitelný celek společníkových práv a povinností. Výčet těchto práv a povinností nalezneme zejména v ZOK a dále pak v zakladatelské listině či společenské smlouvě. Společník disponuje širokým spektrem práv vůči společnosti, ale má vůči ní také četné povinnosti. Existuje několik možností, jak lze tato práva a povinnosti dělit, přičemž nejčastějším dělením je rozdělení na práva a povinnosti povahy majetkové a nemajetkové. Práva a povinnosti jsou upraveny v § 150 a násl. ZOK.

3.2.1 Povinnosti majetkové povahy

Za základní povinnost majetkové povahy je považována povinnost společníka vložit do společnosti vklad stanovený společenskou smlouvou. Dle ZOK je požadováno, aby před samotným podáním návrhu na zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku bylo splaceno vkladové ážio v plné výši a minimálně 30 % peněžitého vkladu každého společníka.³ Zbytek peněžitého vkladu musí společník uhradit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, nejpozději však do pěti let (§ 150 odst. 1 ZOK). Vkladové povinnosti nemůže být žádný ze společníků zproštěn s výjimkou snížení základního kapitálu (§ 150 odst. 2 ZOK). Za situace, kdy je společník v prodlení se splácením vkladu, je povinen uhradit společnosti úrok z prodlení ve výši dvojnásobku zákonného úroku z prodlení (§151 odst. 1 ZOK). Pokud by vkladovou povinnost společník nesplnil, mohl by být ze společnosti rozhodnutím valné hromady vyloučen.

Další povinností, která může být založena ustanoveními společenské smlouvy je povinnost společníka uhradit příplatek (příplatková povinnost). Příplatek je jednou z možností, jak získat další finanční prostředky od společníků a tím flexibilně a rychle zvýšit základní kapitál společnosti (např. při nepříznivé hospodářské situaci společnosti). Další možností je zvýšení základního kapitálu, avšak tato možnost je ve srovnání s ujednáním o příplatkové povinnosti časově náročnější. Příplatek může být povinný nebo dobrovolný. V případě příplatku povinného je nutné, aby tato eventuelní povinnost byla stanovena ve společenské smlouvě. Je-li tato možnost ve společenské smlouvě zakotvena,

³ SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 22.

může valná hromada rozhodnout o povinnosti společníka uhradit příplatek, avšak s tím, že maximální výše příplatku musí být zakotvena ve společenské smlouvě. Společníci poskytují příplatky v poměru svých vkladů vůči základnímu kapitálu společnosti. Povinný příplatek může být uložen pouze v peněžité formě. Dle ZOK je také dána možnost vystoupení společníka ze společnosti, a to za splnění podmínek, že společník nehlasoval pro příplatkovou povinnost. Právo vystoupit má však pouze ten společník, který má splněnou základní vkladovou povinnost (tedy splatil vklad do základního kapitálu společnosti). Svě vystoupení musí společník oznámit písemným prohlášením do jednoho měsíce ode dne rozhodnutí valné hromady o uložení příplatkové povinnosti nebo ode dne, kdy toto rozhodnutí mu bylo doručeno (§164 ZOK). Zákon o obchodních korporacích připouští i možnost, aby byl příplatek poskytován dobrovolně, a v takovém případě postačí souhlas statutárního orgánu s příplatkem. V případě příplatku dobrovolného je možné, aby byl poskytnut v nepeněžité formě.

3.2.2 Práva majetkové povahy

Jedním ze základních práv majetkové povahy je právo podílet se na zisku společnosti. Jedná se o materiálně nejvýznamnější majetkové právo společníka, neboť každý společník má zájem o zisk ze společnosti. Toto právo bylo výslovně zakotveno již v obchodním zákoníku, a nadále je obsaženo i v ZOK, který s sebou přinesl určité změny. Do nabytí účinnosti ZOK bylo možné vyplácet podíl na zisku společníkovi až po skončení účetního období, tedy poté, co valná hromada rozhodla o schválení účetní závěrky a způsobu naložení s kladným výsledkem hospodaření. Dle ZOK je dána možnost vyplatit zálohu na zisku před skončením řádného účetního období na základě mezitímní účetní závěrky, ze které vyplyne, že společnost má dostatek prostředků na rozdělení zisku (§ 40 odst. 2 ZOK).

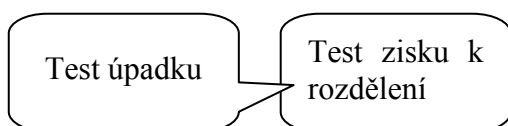
K tomu, aby mohl být podíl společníkům vyplacen, musí být splněny zákonem stanovené podmínky. Podmínky rozdělení zisku jsou stanoveny jednak v obecných ustanoveních ZOK (§ 34 a násl. ZOK) a dále pak konkrétně pro společnost s ručením omezeným v § 161 a násl. ZOK. Podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Zisk je rozdělován mezi společníky dle poměru jejich podílů, ledaže společenská smlouva určí jinak. Podíl na zisku je splatný do tří měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí nejvyšším orgánem společnosti, ledaže by společenská smlouva stanovila jinak. O vyplacení podílu rozhoduje statutární orgán. Je-li rozdělování zisku a podílů na zisku

činěno v rozporu se zákonem, tak se tyto podíly nevyplatí.

Podmínky pro vyplacení zisku společníkům jsou následující: (1) valná hromada schválila účetní závěrku, (2) valná hromada rozhodla o rozdělení zisku, (3) společnost prošla testem úpadku a testem zisku k rozdělení. Za situace, kdyby valná hromada souhlasila s vyplacením zisku, ale nebyly by splněny uvedené testy, nebylo by možné zisku mezi společníky rozdělit. Právě na základě testů je stanoveno, zda bude zisk mezi společníky rozdělován či nikoliv.

Grafické znázornění testů

Obrázek č. 1: Grafické znázornění testů



Zdroj: vlastní zpracování

Prvním testem je test úpadku, který stanoví, že: „*obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na něj vyplácet zálohy, pokud by si tím přivodila úpadek.*“⁴ Obchodní korporace by měla brát v úvahu i předpokládaný vývoj hospodaření do konce účetního období a výplatou zisku si nepřivodit úpadek dle zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Dle tohoto zákona je v úpadku ten, kdo má více věřitelů a peněžité závazky podobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopen plnit⁵ nebo ten, kdo má více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu majetku (tzv. předlužení).⁶ Pro test insolvence není rozhodné, že vyplacení zisku bylo předtím schváleno valnou hromadou.

Druhým testem je test zisku k rozdělení, který je obsažen v § 161 odst. 4 ZOK. Tento test omezuje částku, k jejímuž rozdělení má dojít. Ta nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a

⁴ § 40 odst. 1 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 3 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 3 odst. 2 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů

jiných fondů.

Tabulka č. 1: Znázornění částky k rozdělení

Výsledek hospodaření běžného účetního období
+ nerozdělený zisk minulých let
- neuhrazená ztráta z minulých let
- povinné příděly do fondů
Maximální částka k vyplacení

zdroj: SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 51.

O rozdělení zisku rozhoduje nejvyšší orgán společnosti – valná hromada po té, co schválila účetní závěrku. Řádná účetní závěrka musí být schválena do šesti měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období (§ 181 odst. 2 ZOK), zpravidla do 30. 6. příslušného kalendářního roku. V tomto ohledu nedošlo ke změně oproti předchozí právní úpravě, kdy i judikaturou byla dovozena šestiměsíční lhůta pro schválení účetní závěrky jako lhůta nejzazší.⁷ Není-li ve společenské smlouvě stanoveno něco jiného, je zisk rozdělován dle poměru podílů jednotlivých společníků. Ve společenské smlouvě je možné ujednat, že zisk lze rozdělit mezi společníky bez ohledu na výši jejich podílů, ovšem musí být o tom rozhodnuto valnou hromadou a takovéto rozhodnutí nesmí být v rozporu s dobrými mravy a musí být odůvodnitelné. O samotném vyplacení zisku rozhoduje jednatel společnosti, případně jednatelé, je-li statutární orgán tvořen kolektivním orgánem.

Dalšími právy majetkové povahy je právo na vypořádací podíl a právo na podíl na likvidačním zůstatku. Právo na vypořádací podíl společníkovi vzniká při zániku účasti společníka ve společnosti za trvání společnosti, pokud jeho účast končí jinak než převodem podílu nebo příklepem v řízení o výkonu rozhodnutí (§36 ZOK). Jde tedy o případ, kdy společnost stále existuje, ale podíl společníka přejde do majetku společnosti a on sám již ve společnosti figurovat nebude. Výše vypořádacího podílu se stanoví ke dni zániku účasti

⁷ „Lhůta ke svolání řádné valné hromady určená (počítaná) od posledního dne účetního období je logicky nejen lhůtou určující, dokdy by měla valná hromada (při řádném a obvyklém chodu věci) odsouhlasit výsledky onoho účetního období, ale též nejzazší lhůtou, ve které lze výsledky účetní závěrky sloužící pro jednání řádné valné hromady pokládat za ty, jež mohou sloužit jako reálný obraz účetnictví akciové společnosti, na jehož základě mohou kvalifikovaně rozhodovat o rozdělení zisku.“ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007 ze dne 30. 9. 2009. [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo4284/2007>

společníka z vlastního kapitálu zjištěného na základě řádné, mimořádné či mezitímní závěrky. V případě, že se reálný majetek společnosti výrazným způsobem odlišuje od údajů uvedených v účetní závěrce, je nutné ocenit reálný majetek, od něj odečíst dluhy zjištěné účetní závěrkou a z konečné částky vyčíslit vypořádací podíl. Vypořádací podíl se vyplácí v penězích, je vyplácen bezodkladně, ovšem za podmínky, že společník splnil svou vkladovou povinnost.

Právo na podíl na likvidačním zůstatku vzniká společníkovi při zrušení společnosti s likvidací, kdy likvidací se rozumí proces předcházející samotnému zrušení společnosti. K tomu dochází v případě, že společnost je zrušována bez právního nástupce. V opačném případě, tedy kdyby existoval právní nástupce, jednalo by se o přeměnu. V rámci likvidačního řízení je zpeněžován majetek společnosti a jsou vyrovnávány dluhy věřitelům. Částka, která pro provedení těchto úkonů zůstane, je nazývána likvidační zůstatek. V případě, že je likvidační zůstatek vyšší než částka, kterou společníci splatili na své vklady, tak je likvidační zůstatek rozdělen mezi společníky do výše, v jaké splatili svou vkladovou povinnost (§ 37 odst. 2 ZOK). Pokud je likvidační zůstatek vyšší, tak se rozdělí mezi společníky v poměru dle jejich podílů.

3.2.3 Práva nemajetkové povahy

Nejvýznamnějším právem majetkové povahy je právo podílet se na řízení společnosti. Společník má právo hlasovat na valné hromadě nebo mimo ni a svým hlasováním např. určovat obchodní směr společnosti. Díky tomuto právu volí statutární orgány společnosti a svým hlasováním rozhoduje i o dalších podstatných záležitostech týkajících se chodu společnosti. Právo hlasovací může společník vykonávat buď osobně nebo prostřednictvím zástupce (§168 odst. 1 ZOK). Každý společník má jeden hlas na každou korunu svého vkladu (§ 169 odst. 2 ZOK), což je rozdíl oproti minulé právní úpravě, kdy měl společník jeden hlas na každých 1.000,- Kč svého vkladu. Je však možné upravit i počet hlasů nezávisle na výši vkladu, ovšem toto ustanovení musí být zakotveno ve společenské smlouvě. V určitých případech může společník být zbaven možnosti hlasovat, respektive ZOK předpokládá situace, kdy společník hlasovat nemůže. Jedná se o tyto případy: (1) valná hromada rozhoduje o nepeněžitým vkladu společníka, (2) valná hromada rozhoduje o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na jeho vyloučení soudem, (3) valná hromada rozhoduje o tom, zda společníkovi nebo osobě s ním jedná ve shodě má být prominuto plnění povinnosti, (4) valná hromada rozhoduje o tom, zda má být společník odvolán

z funkce jednatele pro porušení povinností při výkonu funkce, (5) společník je v prodlení se splněním vkladové povinnosti nebo se splněním příplatkové povinnosti (§ 173 odst. 1 ZOK).

Dalším významným právem společníka je právo na informace. Společník má právo na valné hromadě i mimo ni žádat od statutárních orgánů informace o společnosti a požadovat předložení dokladů společnosti. Společník, má-li řádně vykonávat svou funkci a jako člen valné hromady kvalifikovaně rozhodovat, musí mít o dané společnosti dostatečný přehled. Musí vědět, jak je nakládáno s jeho investicemi, jak svou funkci vykonávají jím volené orgány. Je tedy rozumné, pokud společník chce mít co nejvíce informací o společnosti, jejímž je členem, ať již např. z důvodu, aby mohl provést personální změny či aby věděl, zda má smysl setrvat ve společnosti či je pro něj výhodnější svůj podíl prodat. Otázkou společnickova práva na poskytování informací se zabýval i Nejvyšší soud ČR, kdy rozhodl, že: *„Právo společníka na poskytování informací a zpřístupnění dokladů společnosti není zcela neomezené, ale zahrnuje pouze ty doklady a informace, které jsou potřebné k tomu, aby společník získal rozumný přehled o záležitostech společnosti. Mezi takové informace nepochybně patří zejména informace o rozsahu a základní struktuře majetku společnosti a o významnějších smlouvách, týkajících se nakládání s tímto majetkem. Přitom právo na zpřístupnění dokladů společnosti nesmí společník – stejně jako jakékoli jiné právo – vykonávat šikanujícím způsobem, tj. takovým způsobem, který by společnost omezoval v činnosti, případně ji způsoboval nepřiměřené náklady. Na druhou stranu ani společnost nesmí postupovat šikanujícím způsobem při odepření tohoto práva.“*⁸

Žádost společníka o informace může mít jakoukoliv formu. Společník tedy může žádat jednatele o informace písemně i ústně. Musí však přesným způsobem stanovit okruh jím požadovaných informací. Stačí alespoň rámcové vymezení požadovaných informací či listin. Společnost informace poskytuje zpravidla prostřednictvím jednatele případně pověřené osoby. Jednatel nemusí poskytnout informaci, pokud je veřejně přístupná. Půjde např. o dokumenty, které jsou přístupné ve veřejných rejstřících (to platí i tehdy, je-li takováto informace zpoplatněna, např. obchodní rejstřík či katastr nemovitostí). Pokud je informace či listina dohledatelná, ale společník by byl schopen zjistit ji jen za nepřiměřené náklady a námahy, kterou nelze po společnickovi spravedlivě požadovat, tak je jednatel

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3704/2009, ze dne 22. 2. 2011. [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo3704/2009>

povinen takovouto informaci poskytnout.⁹ Pro úplnost je nutno uvést, že nelze zpřístupňovat informace, které mají charakter utajovaných informací. Jedná se především o informace podle zák. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

3.2.4 Povinnosti nemajetkové povahy

Povinnosti nemajetkové povahy bývají většinou upraveny společenskou smlouvou. Nejpodstatnější povinností, která nevyžaduje výslovné zakotvení ve společenské smlouvě, je povinnost loajality. Jedná se o povinnost základní, která vyplývá ze samotné podstaty existence společnosti. Občanský zákoník ji výslovně uvádí v § 212, ve kterém je stanoveno, že „*přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád.*“ Toto pravidlo platí nikoliv pouze pro společnost s ručením omezeným, ale pro všechny další právnické osoby. Povinností loajality se rozumí povinnost brát ohledy na zájmy společnosti i ostatních společníků. Má funkci výkladového korektivu, který pomáhá určit konkrétní povinnosti společníka při zohlednění všech specifik určitého případu.¹⁰ Další povinností může být povinnost zdržet se konkurenčního jednání vůči společnosti.

3.3 Jednotnost podílu, pluralita podílů

Výše byla uvedena práva a povinnosti společníka ve společnosti, kdy právě podíl reprezentuje souhrn těchto práv a povinností společníka ve společnosti. Na podíl lze nahlížet jako na předmět právních vztahů, kdy společník s tímto předmětem může nakládat v mezích vymezených zákonem a příslušnou zakladatelskou listinou.

Hovoříme-li o podílu v s.r.o. je nutno zmínit dříve striktní teorii jednotnosti podílu. Dle této teorie mohl každý společník vlastnit pouze jeden podíl v dané společnosti. Pokud společník nabýval další podíl ve společnosti, tak tento nově nabývaný podíl přirůstal k jeho podílu dosavadnímu. Jednalo se o tzv. akrecenci podílu. Pokud tedy nově nabytý podíl přirostl k původnímu, společník tím získával větší podíl na společnosti. Za úpravy minulé však nebylo možné, aby společník mohl vlastnit více podílů. Společník měl podíl

⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 Cmo 384/2009 ze dne 20. 6. 2010. [online] [cit. 2015-04-29]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/7Cmo384/2009>

¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi. s. 91.

jeden, který se mohl zvětšit nebo zmenšit dle jednání společníka. Pokud dochází ke změně velikosti podílu, zůstávají zachována práva a povinnosti společníka. Kvalitativní stránka zůstává zachována, dochází tedy ke změně stránky kvantitativní. Je zřejmé, že změnou velikosti podílu se vliv společníka na společnost mění, např. pokud společník získá více než padesátiprocentní podíl, tak toto se projeví při prosazování jeho zájmů na valné hromadě. Je logické, že mnohdy je v zakladatelské listině zakotvena povinnost, aby o převodu podílu na stávajícího společníka bylo rozhodováno valnou hromadou, která k tomuto kroku uděluje souhlas, neboť tímto převodem může dojít k podstatným změnám ve struktuře společnosti. ZOK zásadu jednotnosti omezil, neboť tato zásada již neplatí pro všechny obchodní korporace. Tato zásada se netýká kapitálových společností a podílu komandisty (§ 32 odst. 1 ZOK).

Dochází-li k převodu podílu, je převáděna kvantitativní i kvalitativní stránka ve své jednotě. Ať tedy dochází k přirůstání podílu nebo naopak k jeho oddělení, vždy se tak děje pro obě dvě stránky podílu, jak kvantitativní nebo kvalitativní. Jednotlivá práva vztahující se k podílu mohou být předmětem právních vztahů jen tehdy, pokud tato práva samotná jsou způsobilá být samostatným předmětem právního vztahu. Je tedy možné převést pohledávku společníka vůči společnosti, kdy tato pohledávka je tvořena podílem na zisku společnosti, a toto rozdělení zisku bylo schváleno nejvyšším orgánem společnosti. Naopak není možné převést samostatně např. právo společníka podílet se na řízení společnosti. V české právní úpravě není dána možnost štěpit podíl na jednotlivá práva, jako je tomu např. v úpravě francouzské, kde je možné, aby jednotlivá dílčí práva vztahující se k podílu na společnosti náležela vícero osobám. Nemožnost štěpit podíl v české právní úpravě byla potvrzena i Nejvyšším soudem České republiky, který ve svém rozsudku sp. zn. 29 Cdo 3581/2010 ze dne 28. 2. 2012, uvedl: *„je-li zřizováno „spoluvlastnictví“ k obchodnímu podílu, nemohou účastníci takové smlouvy zřídit „spoluvlastnictví“ jenom k jeho určité části (resp. složce), představované majetkovou hodnotou obchodního podílu, aniž by se „spoluvlastník“ stal účastníkem společenské smlouvy a aniž by nabýval podíl na veškerých právech a povinnostech společníka.“* Přestože toto rozhodnutí bylo vydáno za účinnosti obchodního zákoníku, tak jej lze aplikovat i na úpravu současnou, neboť ani zákon o obchodních korporacích nestanoví, že by bylo možno podíl ve společnosti jakkoliv štěpit. Je ale nutno rozlišovat pojem štěpení podílu, který znamená, že podíl náleží určité osobě a práva z něj plynoucí náleží osobě jiné, což dle současné úpravy nelze, od dělení podílu, které je výslovně připuštěno § 43 ZOK v souvislosti s převodem nebo přechodem podílu

v s.r.o.

Za účinnosti obchodního zákoníku platila výše popsaná zásada jednotnosti podílu. Zákon o obchodních korporacích však jistým způsobem v případě kapitálových společností od této zásady upustil a úpravu liberalizoval, neboť dle ZOK je možné, aby jeden společník měl více podílů, a to i různého druhu.¹¹ Je otázkou, jak často bude v praxi této možnosti využíváno, ale je zřejmé, že zákonodárce tímto krokem jasně prokázal svou tendenci uvolnit převoditelnost podílů v kapitálových společnostech a tím zjednodušit podnikání subjektů na našem území.¹² Za výhodu tohoto institutu pro společníka lze považovat možnost s podíly nakládat odděleně, což může být praktické např. za situace, kdy společník potřebuje získat úvěr a má možnost zatížit zástavním právem pouze některý ze svých podílů ve společnosti. Pokud tedy společenská smlouva připouští možnost plurality podílu, mělo by být též jasným způsobem vylučujícím jakékoliv pochybnosti upraveno i hlasování na valné hromadě. Je totiž nasnadě klást si otázku, zda může společník za své jednotlivé podíly hlasovat odlišným způsobem. Jsem toho názoru, že pokud společník drží několik na sobě nezávislých podílů, pak může hlasovat odlišným způsobem, ale mělo by být odůvodněno oprávněným zájmem společníka.

3.4 Dělitelnost podílu

Dalším principem souvisejícím s podílem je princip dělitelnosti. Podíl může být za určitých podmínek rozdělen, kdy tuto možnost připouští ZOK v § 43. K rozdělení může dojít pouze ve dvou případech, a to v souvislosti s převodem nebo přechodem podílu. Rozdělení podílu je možné, připouští-li to společenská smlouva. K rozdělení podílu však musí být dán souhlas valné hromady. Pokud skutečně dojde k rozdělení, tak dosavadní podíl zaniká a dochází k vzniku nových podílů. Dělením podílu se mění kvantitativní stránka podílu, ale kvalitativní zůstává zachována, neboť jak již bylo uvedeno výše, nelze převádět jednotlivá práva a povinnosti vztahující se k podílu. Rozdělením tedy dochází ke změnám velikosti podílů, ale to neznamená změnu základního kapitálu. Má-li např. společník podíl 50 % odpovídající vkladu 100.000,- Kč, tak pokud dojde k rovnoměrnému rozdělení na dva podíly, tak tyto nové podíly budou činit 25 % a budou odpovídat vkladu

¹¹ § 135 odst. 2 ZOK: „*Určí-li tak společenská smlouva, může společník vlastnit více podílů, a to i různého druhu.*“

¹² HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). s. 67

50.000,- Kč. V otázce dělitelnosti podílu platí, že zásadní význam má společenská smlouva, kdy v uvedených případech možného rozdělení podílu v případě převodu či přechodu může stanovit, že rozdělení podílů připouští či naopak vylučuje. Vyloučit rozdělení je možné a může k tomu dojít např. tehdy, pokud společníci nemají zájem na tom, aby docházelo k drobení společnosti a tím pádem ke změnám ve struktuře společnosti. Pokud valná hromada dává souhlas k rozdělení podílu, pak takovýto souhlas musí mít formu notářského zápisu.

3.5 Dispozice s podílem

V kapitolách předešlých byl charakterizován podíl a objasněna jeho kvalitativní a kvantitativní stránka, respektive práva a povinnosti společníka plynoucí právě z toho, že vlastní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Společník může se svým podílem disponovat a nakládat v rámci vymezeném společenskou smlouvou. Podíl je předmětem četných právních poměrů.

3.5.1 Převod podílu

Jednou z nejčastějších dispozic s podílem je jeho převod. Za předpokladu, že společník má pouze jeden podíl ve společnosti, tak převodem tohoto podílu dochází k zániku účasti dosavadního společníka ve společnosti. Převod je jednou z mnoha možností ukončení účasti a v praxi bude zřejmě způsobem nejčastějším. Dalším způsobem ukončení účasti společníka ve společnosti je např. úmrtí společníka, je-li fyzickou osobou, zánik právnické osoby je-li společník osobou právnickou, dohodou společníků či vyloučením společníka.

Při převodu podílu není přítom podstatné, zda k převodu dochází úplatně či bezúplatně. K převodu též může dojít na základě smlouvy směnné. V každém případě se však jedná o odvozené (derivativní) nabytí podílu, neboť nabyvatel nabývá podíl od již existujícího předchůdce. Nabyvatel tak vstupuje do právního postavení převodce a má stejná práva a povinnosti, které měl jeho předchůdce.

V posledních letech můžeme sledovat trend, kdy mnoho podnikatelských subjektů se zabývá prodejem tzv. ready – made „hotových“ společností. Takovýto subjekt je společníkem dané společnosti s ručením omezeným a za úplatu svůj podíl převádí na nabyvatele, který získává již hotovou společnost, která je připravena k okamžitému podnikání. Nespornou výhodou pro nabyvatele je skutečnost, že nemusí postupovat celý

proces zakládání zcela nové společnosti a může začít podnikat záhy po uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu.

Pro převod podílu platí (stejně jako v mnoha dalších případech), že zcela zásadní je společenská smlouva. Je zřejmé, že kodex občanského práva i práva obchodního jsou postaveny na principu široké smluvní volnosti. Avšak v případě společnosti s ručením omezeným se ZOK vrací k důslednému prosazování principu uzavřené společnosti s omezenou převoditelností podílů.¹³ Pro převod podílu je stěžejní společenská smlouva, která je zakladatelským dokumentem *sui generis*, kdy se fakticky jedná o dohodu mezi společníky o tom, jak bude daná společnost fungovat. Společenská smlouva musí splňovat zákonem dané náležitosti a jednotlivá její ujednání závisí na společnících, kdy se tito musí domluvit v mantinelech vymezených ZOK.

Ustanovení o možnosti převodu podílu v s.r.o. je možno považovat za jedno z nejdůležitějších ustanovení. Je logické, že osoby zakládající s.r.o. mají určité plány na začátku podnikání, avšak realita se mnohdy ukáže být odlišná oproti oněm původním ambicím, kdy např. výsledky podnikání neodpovídají jejich počátečnímu očekávání. Společníci již nadále nechtějí být v dané společnosti jakkoliv zainteresováni, ale chtějí se svého podílu zbavit.

Při převodu podílu je nutné stanovit, na jakou osobu bude podíl převáděn. Existují dva základní okruhy osob, na které je možno podíl převést. Podíl lze převést buď na dosavadního společníka společnosti nebo na třetí osobu. Před převodem je důležité znát podmínky pro převod stanovené společenskou smlouvou. Společenská smlouva může totiž zcela vyloučit převod podílu na třetí osobu. Pokud by společenská smlouva takovéto ustanovení omezující převod podílu obsahovala, a společník by chtěl svůj podíl převést, musí dojít nejprve ke změně společenské smlouvy, jinak by byl převod podílu odporující společenské smlouvě prohlášen za neplatný. Společenská smlouva však nemusí třetí osoby zcela vyloučit, ale též je může omezit na určitý okruh a to pozitivním i negativním způsobem. Může stanovit, že podíl mohou nabýt pouze osoby s určitým vzděláním odpovídajícím předmětu činnosti společnosti či naopak zakázat převod na osoby, které byly v konkurenčním vztahu vůči dané společnosti. Omezit převody podílů lze také z hlediska časového, kdy společenská smlouva vyloučí převod podílu po určité časové

¹³ HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). s. 106.

období po založení společnosti. Lze shrnout, že je dáno mnoho možností, jak omezit převody podílu společenskou smlouvou, ovšem je nutno dbát na to, aby tato omezení neodporovala kogentním ustanovením ZOK a aby nebyla v rozporu se základními zásadami soukromého práva, např. aby nebyla v rozporu se zásadou dobrých mravů.

ZOK v § 207 stanoví, že každý společník může převést svůj podíl na dalšího společníka. Toto ustanovení je dispozitivní a je možné se od něj odchýlit. To znamená, že pokud určí společenská smlouva, tak převod může být zcela vyloučen nebo podmíněn souhlasem orgánu společnosti.

Dispozitivní ustanovení je dáno i pro případ převodu podílu na třetí osobu, kdy ZOK stanoví, že neurčí-li společenská smlouva jinak, může společník převést podíl na osobu, která není společníkem, jen se souhlasem valné hromady.¹⁴ Převod podílu je podmíněn souhlasem nejvyššího orgánu společnosti, ovšem pokud společníci zakotví do společenské smlouvy pravidlo odchylné, tak platí to, co je uvedeno ve společenské smlouvě.

Dalším možným případem je situace, že ve společnosti je pouze jeden společník a jedná se tak o společnost jednočlennou. V takovém případě bude možné převést podíl kdykoliv. Jiné pravidlo by odporovalo samotné povaze společnosti s ručením omezeným, neboť je právě na společníkovi, jak se svým podílem naloží. Může nastat situace, že společnost měla původně více členů, ve společenské smlouvě bylo obsaženo omezení týkající se převodu podílu a teprve následně se společnost stala jednočlennou. V takovém případě se k ujednání ve společenské smlouvě nepřihlíží a podíl je převoditelný dle zákona.¹⁵

K převodu podílu dochází na základě smlouvy. Obchodní zákoník obsahoval výslovnou úpravu smlouvy o převodu obchodního podílu. Přijetím nové právní úpravy však byla odstraněna dosavadní dvoukolejnost a zákon o obchodních korporacích již neobsahuje úpravu smluvních typů. Smlouva o převodu podílu se tedy bude řídit ustanoveními občanského zákoníku. Již bylo řečeno, že podíl lze převést buď úplatně i bezúplatně. Na smlouvu o převodu podílu se tedy přiměřeně použijí ustanovení o smlouvě kupní, darovací eventuálně směnné.

¹⁴ § 208 odst. 1 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ § 14 odst. 1 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

3.5.1.1 Smlouva o převodu podílu

Co se týká smlouvy samotné, na základě které je podíl převáděn, tak ať již se jedná o převod úplatný či bezúplatný, tak smlouva musí mít písemnou podobu a podpisy na ní musí být ověřené. Tuto povinnost lze dovodit z jednoho z úvodních ustanovení ZOK, a to konkrétně § 6 odst. 1 ZOK, ve kterém je uvedeno, že právní jednání týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace vyžadují písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, jinak jsou neplatná; soud k této neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Pokud by někdo argumentoval, že z tohoto ustanovení nelze dovodit povinnost písemné formy s ověřenými podpisy, neboť změnou společníka nedochází ke změně obchodní korporace, ale pouze ke změně subjektu společníka, tak lze dané tvrzení o povinnosti písemné formy podpořit dalším ustanovením ZOK, a to § 209, odst. 2, který uvádí, že převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy. Skutečnost, že smlouva musí být v písemné podobě, plyne i z toho, že následný návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku u příslušného rejstříkového soudu musí být tomuto soudu příslušným způsobem doložen.

Co se týká náležitostí smlouvy, tak předně musí být patrné, kdo ji uzavírá (přesná identifikace smluvních stran) a musí být zřejmý předmět smlouvy, tedy to, že dochází k převodu podílu, který musí být přesně vymezen (velikost podílu v přesně specifikované společnosti s ručením omezeným). Za účinnosti předcházející právní úpravy muselo být smlouvou jednoznačným způsobem stanoveno, zda se jedná o převod úplatný nebo bezúplatný a pokud takovéto ustanovení chybělo, byla smlouva neplatná. Současná právní úprava řeší otázku platnosti či neplatnosti smluv již takto přísná není. Předně je třeba zmínit ustanovení § 574 OZ, ve kterém je řečeno, že: *„na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné“*. Skutečnost, že v dané smlouvě chybí ujednání o úplatě, nebude automaticky znamenat, že je smlouva neplatná. Takováto smlouva bude dle svého obsahu považována za smluvní typ ji nejbližší. Nebude-li tedy ve smlouvě zmíněná úplatnost a přesto z ní bude vyplývat, že se jedná o smlouvu neúplatnou, posoudí se takováto smlouva jako smlouva darovací. V případě, že ze smlouvy bude vyplývat, že se jedná o smlouvu úplatnou, avšak nebude toto výslovně uvedeno, ani nebude uvedena výše úplaty, použije se pravidlo o ceně obvyklé. Dosavadní právní úprava požadovala, aby ve smlouvě byla stanovena výše úplaty nebo alespoň způsob jejího

určení.¹⁶

Na první pohled nemusí být zcela patrné, proč je ustanovení o úplatnosti a přesné výši úplaty podstatné, respektive proč některé subjekty mají zájem výši úplaty tajit. Smlouva o převodu podílu je dokumentem, který je zveřejňován ve sbírce listin. Smluvní strany leckdy nemají zájem na tom, aby byla cena, za kterou je podíl převáděn, veřejnosti přístupná. Nechtějí tomu tak např. z daňových důvodů či proto, že nechtějí, aby byla cena známa konkurenci. V praxi lze narazit na situace, kdy účastníci do smlouvy uvedou jinou cenu než tu, za kterou byl podíl skutečně převeden. Další možnou situací je případ, kdy smluvní strany neurčí cenu přímo, ale stanoví postup pro výpočet této ceny. Takové smlouvy jsou dle současné právní úpravy platné.

Oproti úpravě předcházející již smlouva o převodu podílu nemusí obsahovat prohlášení nabyvatele, že přistupuje ke společenské smlouvě v případě, že se jedná o vícečlennou společnost či k zakladatelské listině v případě společnosti jednočlenné. Skutečnost, že k těmto dokumentům přistupuje je patrná přímo ze ZOK: „*Nabytím podílu přistupuje nabyvatel ke společenské smlouvě společnosti.*“¹⁷ Dané dokumenty jsou zcela stěžejní pro fungování dané společnosti a je logické, že osoba, která projevila svou vůli stát se společníkem dané společnosti, musí tyto dokumenty respektovat. Významná je i ochrana třetích osob, neboť zakladatelské dokumenty jsou povinně zveřejňovány ve sbírce listin a třetí osoby mohou oprávněně očekávat, že jsou jimi společníci vázáni.

Pokud smlouva splňuje všechny výše uvedené náležitosti, se kterými souhlasily smluvní strany a svůj souhlas projevily jejím podpisem, tak je tato smlouva platně uzavřena. Další fází procesu převodu podílu je okamžik, kdy se smlouva stává účinnou. Převod podílu je mezi společníky účinný okamžikem, kdy smlouva nabude účinnosti. K nabytí účinnosti dochází zpravidla udělením souhlasu valnou hromadou. Smluvní strany si mezi sebou mohou ujednat např. odkládací podmínku, tedy dohodnout se, že mezi nimi je smlouva účinná až úplným zaplacením kupní ceny apod. Účinnost smlouvy mezi

¹⁶ „*Obchodní zákoník sice nezařazuje dohodu o ceně obchodního podílu či způsobu jejího určení mezi náležitosti smlouvy o převodu obchodního podílu, z požadavku určitosti právního úkonu (§ 37 odst. 1 obč. zák.) však vyplývá nezbytnost takové dohody, neboť zákon pro smlouvu o převodu obchodního podílu nestanoví postup pro určení ceny, není-li uvedena ve smlouvě (jak to činí např. pro kupní smlouvu či smlouvu o dílo), a při nedostatku smluvního ujednání o ceně by tedy nebylo možné cenu s použitím dispozitivního ustanovení zákona určit.* Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Odo 221/2005 ze dne 5. 4. 2006. [online] [cit. 2015-05-04]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Odo221/2005>

¹⁷ § 209 odst. 1 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

stranami při převodu podílu je důležitým mezníkem, ovšem neméně důležitým mezníkem je nabytí účinnosti vůči společnosti samé.

Teprve pokud je smlouva účinná vůči společnosti, tak se nabyvatel stává společníkem a může vykonávat práva a povinnosti plynoucí ze společenské smlouvy a zákona o obchodních korporacích. Smlouva se stává účinná vůči společnosti jejím doručením. Po doručení smlouvy společnosti je jednatel povinen zajistit zápis změn v obchodním rejstříku. Teprve po zapsání změny do obchodního rejstříku má převod skutečně účinky *erga omnes*. Zápis v obchodním rejstříku má sice deklaratorní povahu, což znamená, že i kdyby daná změna zapsána nebyla, tak k převodu podílu i tak platně došlo, ovšem nelze opominout princip publicity. V zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob je zakotven princip materiální publicity, který lze zjednodušeně vyjádřit slovy: „*co je psáno, to je dáno*“. Pokud toto pravidlo blíže rozvedeme, fakticky znamená, že pokud je skutečný stav v rozporu se stavem zapsaným v rejstříku, tak pro osobu jednající v dobré víře platí stav zapsaný. Třetí osoby totiž nemohou vědět, že stav zapsaný neodpovídá stavu reálnému a smyslem daného principu je chránit důvěru v údaje zapsané v rejstříku (jak již obchodním, živnostenském či spolkovém). Tento princip tak zajišťuje jistou míru bezpečnosti obchodněprávního styku nejen mezi podnikateli, ale i mezi podnikatelem a osobami nepodnikajícími. Je povinností společnosti, respektive osoby za společnost jednající, zajistit zápis dané změny v rejstříku.

3.5.2 Zastavení podílu

Zástavní právo je zajišťovacím prostředkem, jehož účelem je zajištění pohledávky v případě, že dluh nebude řádně a včas plněn, kdy v takovém případě je možné dosáhnout uspokojení zpeněžením zástavy. Funkcí zástavního práva je funkce zajišťovací a uhrazovací, kdy tento institut poskytuje vyšší míru jistoty věřiteli, že jeho pohledávka bude uspokojena. Pro dlužníka je zástavní právo jakousi hrozbou, že v případě dobrovolného nesplnění své povinnosti, bude jeho závazek i tak uhrazen. Zástavní právo je věcným právem, které má subsidiární a akcesorickou povahu.

Pro zástavní právo je typický princip publicity, který je spjat s absolutní povahou věcných práv. Princip publicity se projevuje zápisem zástavního práva do veřejně přístupných rejstříků, např. Rejstřík zástav vedený Notářskou komorou ČR v případě věcí movitých, katastr nemovitostí v případě věcí nemovitých nebo obchodní rejstřík v případě podílů ve společnosti s ručením omezeným. Princip publicity je důležitý zejména

z důvodu, že zástavní právo působí vůči každému vlastníkovi zastavené věci. Ostatně kdyby tomu tak nebylo, pro věřitele by zcela ztratilo zástavní právo smysl. Uplatňováním principu publicity jsou chráněni především nabyvatelé zastavené věci, neboť mají možnost se o této právní vadě dozvědět.

Na otázku co může být předmětem zástavy, dává OZ jasnou a stručnou odpověď, kdy uvádí, že „zástavou může být každá věc, s níž lze obchodovat.“¹⁸ Je tak zřejmé, že podíl jakožto věc může být předmětem zástavního práva.

Přijetím nové právní úpravy (ZOK a OZ) doznala úprava zástavního práva k podílu v obchodní korporaci vlastního zpracování, a to v §§ 1320 – 1327 OZ.

Dle § 1320 OZ odst. 1 je zastavitelnost podílu vázána na podmínku jeho převoditelnosti. Podíl může být zastaven pouze tehdy, je-li převoditelný.¹⁹ V případě, že je převoditelnost podílu určitým způsobem omezena, ať již zákonem či vůlí společníků vyjádřenou v zakladatelském dokumentu, je zastavení podílu možné pouze za podmínek, které jsou stanoveny pro jeho převod. Společníci mohou společenskou smlouvou zastavování podílů zcela vyloučit. Pokud je k takovému zákazu ve společenské smlouvě přistoupeno, nelze podíl vůbec zastavit či jej lze zastavit pouze za podmínek předpokládaných zakladatelskou listinou. Korporace nesmí ze zákona přijmout do zástavy svůj vlastní podíl, i kdyby s tím společníci souhlasili. Pokud by tak přesto učinili, tak by se k takovému jednání *ex lege* nepřihlíželo (§ 1321 ZOK).

Smluvní strany mohou zastavitelnost podílu zcela vyloučit společenskou smlouvou. Takovýto zákaz však působí pouze uvnitř společnosti, pokud nebyl zřízen jako věcné právo. Účinky takového ujednání o zákazu zastavení jsou vůči třetím stranám omezeny tou skutečností, zda jim tento zákaz byl znám nebo měl být znám (např. v důsledku zápisu do veřejného seznamu). Na tomto případě je zřejmé, jak je důležité pro dotčené subjekty sledování veřejně přístupných seznamů. Zástavnímu věřiteli lze doporučit, aby v případě uzavírání zástavní smlouvy bylo v této smlouvě obsaženo

¹⁸ § 1310 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Současné znění je tedy podstatně stručnější, než tomu bylo v úpravě předcházející, kdy bylo opisným způsobem stanoveno, že: „Zástavou může být věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt nebo nebytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního zákona, obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví“. (§ 153 odst. 1, zák. č. 40/1964., Sb., občanský zákoník)

¹⁹ Obdobné ustanovení obsahuje i ZOK: „Zastavit podíl společníka v obchodní korporaci lze jen za podmínek, za nichž ho lze převést“ (§32 odst. 3 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ve znění pozdějších předpisů.)

prohlášení zástavního dlužníka, že není takovýmto zákazem vázán.

Zástavní právo k podílu vzniká zápisem tohoto práva do obchodního rejstříku,²⁰ tedy nikoliv účinností samotné zástavní smlouvy. Zápis do obchodního rejstříku má konstitutivní povahu, přičemž návrh na zápis musí být podepsán (ověřeně) zástavcem nebo zástavním věřitelem.

V případě, že podíl je představován kmenovým listem, musí být odevzdán zástavnímu věřiteli. Určí-li tak zástavní smlouva, vznikne zástavní právo ke kmenovému listu tím, že zástavce nebo zástavní věřitel předá cenný papír a stejnopis zástavní smlouvy třetí osobě, aby pro ně zástavu opatrovala.²¹ Další náležitostí zástavní smlouvy ke kmenovému listu je povinnost provést rubopis obsahující doložku „k zastavení“ či obdobný text shodného významu, a dále uvést identifikaci zástavního věřitele (§ 1328 odst. 2 NOZ).

Pokud je dle zakladatelské listiny k zástavě podílu vyžadován souhlas valné hromady, pak je nezbytné, aby tento souhlas měl formu notářského zápisu (veřejné listiny). Tato povinnost vyplývá přímo ze ZOK, neboť ten zakotvuje povinnost činit rozhodnutí valné hromady o skutečnostech, jejichž účinky nastávají zápisem do obchodního rejstříku ve formě veřejné listiny (§ 172 odst. 1 ZOK). Oznámení zástavce nebo zástavního věřitele adresované společnosti má účinky deklaratorní, přičemž toto oznámení není nutné, jestliže byl souhlas k zastavení podílu již vydán valnou hromadou.

V případě, že je s podílem spjata hlasovací právo (což je situace velice obvyklá, viz kapitola 3.2.3), tak toto právo může být zástavním věřitelem vykonáváno jen tehdy, pokud si to strany předem dohodly (§ 1323 NOZ). Otázkou je, zda vůbec bude mít zástavní věřitel zájem toto právo realizovat. Zájem mít může např. za situace, kdy zástavní věřitel bude zároveň investorem na společném projektu se společností, jejíž podíl je v jeho prospěch zastaven. Je pak logické, že zástavní věřitel může mít zájem na určitém hlasování, ale nesmí opomenout, že hlasováním do jisté míry přebírá odpovědnost a riziko, které by bylo spíše vhodné nechat na dlužníkovi. V průběhu trvání zástavní smlouvy navíc může dojít ke změně zájmu zástavního věřitele a je tak na místě o takovýchto eventualitách předem uvažovat a v samotné zástavní smlouvě upravit konkrétní podmínky, kdy v rámci

²⁰ § 1322 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²¹ § 1328 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

korporace dojde k modifikaci role zástavního věřitele a společníka podílejícího se na správě společnosti.

Pokud dospěje pohledávka zajištěná zástavním právem na podílu, má věřitel právo na peněžité a jiná plnění plynoucí z účasti na společnosti až do výše zajišťovaného dluhu. Pro dlužníka je podstatné, že tato zástavním věřitelem přijatí plnění se započítávají na úhradu dluhu, pokud není sjednáno jinak (§ 1324 odst.1 NOZ).

Ovšem vztah mezi dlužníkem a zástavním věřitelem může v průběhu trvání zástavní smlouvy nabrat zcela jiný směr, než jaký byl v době uzavírání smlouvy. Značné problémy pro věřitele mohou vzniknout tehdy, pokud dlužník začne rozporovat zajištěnou pohledávku (buď její výši nebo samotnou existenci). V případě, že v době sporu o pohledávku má společnost, jejíž podíl je zajištěn, povinnost plnit (např. vyplátit podíl na zisku), tak fakticky společnost nezná subjekt, vůči kterému má tuto povinnost. V praxi bude společnost pravděpodobně z důvodu opatrnosti skládat tyto prostředky do soudní úschovy, avšak i kdyby plnila až po skončení sporu o předmětnou pohledávku, nebyla by v prodlení. Situace, kdy dlužník rozporuje pohledávku, je krajně nevýhodná pro věřitele, kterému není umožněno disponovat s prostředky, na které má nárok, i když jednání dlužníka může být zjevně účelové. Řešením této situace může být využití dalších zajišťovacích prostředků vedle uzavření zástavní smlouvy.

Výkon zástavního práva probíhá zpravidla zpeněžením předmětného podílu. Zahájení výkonu zástavního práva oznamuje zástavní věřitel všem společníkům. V případě, že společníci mající k podílu předkupní právo, jej neuplatní nejpozději během zpeněžování zástavy, tak dojde k jeho zániku. Postup, kdy věřitel musí informovat všechny společníky o výkonu zástavního práva, může být pro věřitele dosti komplikovaný, obzvláště za situace, kdy společnost má rozptýlenou vlastnickou strukturu. Bylo by jistě praktičtější, kdyby toto oznámení směřovalo vůči samotné korporaci, a byl by stanoven určitý časový předstih před samotnou realizací výkonu zástavního práva. Při výkonu zástavního práva k podílu není vyžadován souhlas příslušného orgánu společnosti.

Pokud je pokus o zpeněžení podílu neúspěšný, nabývá podíl věřitel, pokud to bylo mezi stranami ujednáno. Pokud takovéto ujednání nebylo, tak věřitel od okamžiku neúspěšného pokusu o prodej může vykonávat práva, jež jsou s podílem spojena. Pokud je zástavní věřitel v pokusu o zpeněžování podílu dále neúspěšný, má právo se na zástavním dlužníku domáhat toho, aby byl na něj podíl za obvyklých obchodních podmínek převeden, s tím, že toto právo musí uplatnit do jednoho měsíce, jinak dochází k jeho zániku (§ 1327

NOZ). V praxi bude tento postup znamenat soudní řízení, ve kterém bude zjišťována hodnota podílu. Ovšem vedení takového řízení může pro věřitele znamenat ztrátu času i náklady. Věřitel by měl tedy již na začátku uvážit, zda bude mít zájem podíl nabýt či nikoliv.

Závěrem lze shrnout, že zástavní právo jakožto právo věcné se posuzuje dle občanského zákoníku. Zástavní právo k podílu ve společnosti se zřizuje zástavní smlouvou, která musí mít písemnou podobu. Ve smlouvě musí být specifikován zastavovaný podíl a vymezen dluh, pro který je zástavní právo zřizováno. Ke vzniku zástavního práva je nutné, aby bylo zástavní právo zapsáno do obchodního rejstříku. V případě, že není dluh včas splacen, je věřitel oprávněn uspokojit se z výtěžku zpeněženého podílu, případně může sám tento podíl nabýt. Oproti úpravě minulé přibyla možnost smluvního výkonu zástavního práva. Kromě způsobů klasických jako je zpeněžení ve veřejné dražbě či soudní prodej zástavy, může k uspokojení dojít způsobem, na kterém se zástavní dlužník a věřitel dohodnou v zástavní smlouvě. Pro nastolení větší jistoty zástavního věřitele lze doporučit využití dalšího zajišťovacího institutu vedle zajištění zástavním právem.

3.5.3 Dědění podílu

Společníkem společnosti s ručením omezeným může být jak fyzická, tak právnická osoba. V případě fyzické osoby může dojít k jejímu úmrtí, v případě osoby právnické k jejímu zániku. V takovém případě je nutno vyřešit osud podílu zemřelého či zaniklého společníka. V případě, že společník zemře, tak jeho dědici náleží buď podíl na společnosti, který na něj přejde (není-li tato možnost vyloučena společenskou smlouvou) nebo mu náleží výplata vypořádacího podílu v případě, že se společníkem nestane. Podíl tedy může být předmětem dědického řízení, pokud to není vyloučeno společenskou smlouvou. Vyloučit možnost dědění v jednočlenné společnosti nelze, protože v takovém případě, by vznikla neřešitelná situace, co dále se společností. Společnost by zcela pozbyla svůj lidský substrát, což nelze připustit.

V reálném životě však může dojít k situaci, že dědění podílu není společenskou smlouvou vyloučeno, ale dědic nemá zájem stát se společníkem. Dědic není osobou, kterou si ostatní společníci vybrali za partnera a dědic ani neprojevil vůli a ochotu se s dalšími společníky na společnosti podílet. V takovém případě by musel dědictví odmítnout, což by pro něj v určitých případech nemuselo být výhodné. ZOK takovému dědici dává možnost

domáhat se soudně zrušení své účasti ve společnosti, jestliže jsou dány důvody, pro které po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Toto své právo však musí uplatnit do tří měsíců od právní moci usnesení soudu o dědictví, jinak k němu soud nepřihlíží (§ 211 odst. 1 ZOK). Dle soudní praxe se jedná o případy, kdy např. by dědic byl dle společenské smlouvy zavázán k osobnímu plnění, jedná o nefunkční společnost, mezi společníky panuje nepřekonatelná averze, zdravotní stav dědice je špatný, společnost porušuje své povinnosti vůči společníkovi, předmět podnikání dědice je neslučitelný s předmětem podnikání společnosti atd. Vždy však bude záležet na individuálním posouzení daného případu. Dědic, který se domáhá zrušení své účasti ve společnosti, se nesmí podílet na činnosti společnosti, a to ani v případě, kdyby tato jeho povinnost byla zakotvena ve společenské smlouvě, leda by se dohodl písemně se samotnými společníky jinak (§ 211 odst. 2 ZOK).

Je právem zůstavitele určit osobu, která bude po jeho smrti vykonávat správu jeho majetku. Pokud zůstavitel takovou osobu výslovně určí, pak je správcem pozůstalosti takto určená osoba. Kromě této osoby může zůstavitel povolat vykonavatele závěti. Takto určené osoby pak vykonávají správu podílu v korporaci po dobu dědického řízení. Pokud však není ani jedna z těchto osob, jmenuje soud *ad hoc* správce podílu, a to buď na návrh obchodní korporace nebo dědice. Příslušný pro ustanovení správce je soud, který vede dědické řízení. Soud také určí dobu, na kterou je správce jmenován, a pokud by doba určena nebyla, tak je správce jmenován do doby skončení dědického řízení. Pokud soud následně rozhodne o zrušení účasti společníka ve společnosti, tak je jeho podíl považován za uvolněný (§ 212 ZOK). Společnost pak musí prodat uvolněný podíl, a to bez zbytečného odkladu za cenu přiměřenou. Společnost s podílem nakládá jako zmocněnec dědice k jeho prospěchu. Společníci společnosti mají předkupní právo k uvolněnému podílu. Pokud by předkupní právo využilo více společníků, tak bude podíl rozdělen mezi tyto společníky v poměru velikosti jejich podílů (§ 213 odst. 1 ZOK).

Pro úplnost je nutno doplnit, že v dědickém řízení je nutno stanovit samotnou hodnotu děděného podílu. Tato hodnota se stanoví ke dni zániku účasti společníka ve s.r.o. a je zjišťována na základě účetní závěrky, ať již řádné, mimořádné, či mezitímní. Impulsem pro zpracování mimořádné účetní závěrky může být např. právě smrt společníka. Společenská smlouva však může obsahovat ustanovení, že při určování hodnoty podílu se má vycházet z čistého obchodního majetku, který bude ohodnocen příslušným znalcem. Pokud se dědic nestane společníkem, místo podílu ve společnosti má

nárok na vypořádací podíl, k jehož ocenění dochází právě ke dni úmrtí zůstavitele. Na základě dědického řízení je vypořádací podíl vyplacen dědici.

Lze shrnout, že nový ZOK nepřináší v oblasti dědění podílu výrazné změny, kdy mnoho ustanovení má svůj původ právě v obchodním zákoníku, což má jistá pozitiva. Jedním z nich je např. možnost užití již existující judikatury. Významnějším rozdílem je to, že dědic domáhající se ukončení účasti ve společnosti se nesmí podílet na její činnosti. Do přijetí ZOK se na činnosti podílet nemusel, ale mohl.

3.5.4 Uvolnění podílu

Podíl ve společnosti s ručením omezeným náleží určitému subjektu. V některých situacích však může dojít k tomu, že žádný subjekt daný podíl v určitém časovém okamžiku nevládní. Hovoříme pak o uvolněném podílu.

K uvolnění podílu může dojít v těchto situacích:

- a) smrtí společníka fyzické osoby nebo zániku společníka právnické osoby, pokud společenská smlouva vylučuje přechod podílu (§ 42 ZOK);
- b) zrušení účasti společníka soudem na jeho vlastní návrh, nelze-li po něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval (§ 205 ZOK);
- c) zamítnutím insolvenčního návrhu na společníka pro nedostatek jeho majetku nebo zrušením konkurzu proto, že jeho majetek je zcela nedostačující,
- d) pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu nebo právní mocí exekučního příkazu k postižení podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti (§ 206 ZOK);
- e) vyloučení společníka soudem dle § 204 ZOK;
- f) vyloučení společníka rozhodnutím valné hromady, nesplnil-li vkladovou povinnost (§ 151 ZOK);
- g) dohodou o ukončení účasti společníka ve společnosti (§ 203 ZOK) a dalšími specifickými způsoby jako např. nabytí vlastního podílu společností v důsledku fúze aj.

Dle úpravy v obchodním zákoníku uvolněný podíl přecházel na společnost, která s ním měla po určitou dobu hospodařit. Práva s podílem spojená nezanikla, ale společnost je nebyla po nabytí podílu oprávněna vykonávat. Hospodaření bylo omezené, společnost měla např. povinnost vytvářet rezervní fond v částce, která je vykázána u příslušného uvolněného podílu v účetní závěrce. Společnost nesměla po dobu držení uvolněného podílu

poskytovat půjčky či úvěry, poskytovat zajištění závazkům ze strany společnosti, pokud souvisely s podílem.

V úpravě současné již podíl nepřechází na společnost, ale společnost vystupuje ohledně uvolněného podílu jako zmocněnec, a v rámci tohoto zmocnění s ním může nakládat (§ 212 odst. 3 ZOK). K takto uvolněnému podílu mají společníci předkupní právo (§ 213 odst. 1 ZOK). Výtěžek z převodu podílu je vyplacen oprávněné osobě s tím, že jsou odečteny účelně vynaložené náklady spojené s prodejem podílu. Též je možno započíst splatné pohledávky za společníkem, jehož účast ve společnosti zanikla. Osoba, jejíž účast ve společnosti zanikla, se stává ručitelem nabyvatele podílu, pokud by výše uvedeným zápočtem nedošlo ke splnění vkladové povinnosti vůči společnosti (§ 213 odst. 3 ZOK).

V ZOK je též pamatováno i na možnost, že se z objektivních důvodů nepodaří uvolněný podíl prodat ve lhůtě tří měsíců, a v takové situaci je nutno stanovit výši vypořádacího podílu z vlastního kapitálu zjištěného z účetní závěrky ke dni zániku účasti společníka ve společnosti (§ 214 odst. 1 ZOK). Stejně se postupuje i tehdy, je-li převoditelnost podílu omezena. Takto zjištěná částka musí být vyplacena do jednoho měsíce od uplynutí lhůty určené k prodeji podílu, který nebyl úspěšný. Nejpozději do jednoho měsíce od vyplacení vypořádacího podílu rozhodne společnost o přechodu uvolněného podílu na společníky, a to poměrně dle velikosti jejich podílů. Společníci musí za takto nabytý podíl uhradit částku odpovídající nejméně výši vyplaceného vypořádacího podílu. Když by k tomuto nedošlo, pak má společnost povinnost snížit svůj základní kapitál o vklad společníka, jehož účast ve společnosti zanikla (§ 215 odst. 1 ZOK).

3.6 Podíl ve společném jmění manželů

Podíl jakožto věc může být v majetkovém režimu společného jmění manželů. Vzhledem k tomu, že právě v případě společného jmění manželů došlo k nemaleým změnám v právní úpravě, je vhodné učinit krátký exkurz k právní úpravě minulé. Dle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník platilo, že pokud se jeden z manželů za trvání manželství stane společníkem obchodní společnosti, nezakládá toto nabytí podílu účast druhého manžela v této společnosti. V tehdejší úpravě ale nebyl řešen majetkový režim podílu ve společnosti s ručením omezeným, který byl nabyt z prostředků ve společném jmění manželů. Tuto problematiku vyřešila až judikatura, na základě které bylo dovozeno, že: *„podíl ve společnosti s ručením omezeným nabytý jedním z manželů za trvání jejich majetkového společenství představuje společnou majetkovou hodnotu, která je předmětem*

vypořádání při zániku tohoto majetkového společenství. Pouze manžel – společník má práva a povinnosti vyplývající pro něj z úpravy postavení společníka ve společnosti v obchodním zákoníku či jiném právním předpise nebo ve společenské smlouvě. Manžel – společník je však omezen v nakládání s obchodním podílem, pokud nejde o obvyklou správu, neboť stejnou měrou náleží jak jemu, tak i manželovi. Pokud by manžel – společník jednal bez souhlasu druhého manžela – nespolečníka, mohl by se tento dovolávat relativní neplatnosti.²²

Podle současné úpravy v občanském zákoníku bude majetkový režim společného jmění manželů buď v zákonném režimu, smluvním režimu nebo v režimu, který je založen rozhodnutím soudu. Do jakého režimu bude podíl spadat, bude nutno posuzovat ad hoc, podle toho jaký majetkový režim manželé (snoubenci) zvolí. V případě režimu zákonného, občanský zákoník v § 709 odst. 3 stanoví, že: „součástí společného jmění je také podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. Toto však neplatí v případě, že podíl byl manželem nabyt způsobem, který zakládá jeho výlučné vlastnictví“ (např. dědění, dar a další důvody dle § 709 odst. 1 a) až e) OZ. Pokud je tedy podíl z těchto důvodů ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů, tak součástí společného jmění se stává jen majetkový prospěch vznikající z tohoto podílu (např. podíl na zisku či podíl na likvidačním zůstatku). Oproti původní úpravě je v občanském zákoníku obsažen majetkový režim podílu nabytého za trvání společného jmění manželů, kdy je stanoveno, že podíl nabytí za trvání režimu společného jmění, je jeho součástí. Ovšem v původním znění OZ (před novelizací) nebylo řešeno, zda druhý manžel se stává společníkem společnosti či nikoliv, neboť je řešena pouze majetková podstata podílu. Na tuto problematiku tak existovaly dva názorové proudy.

První názor na řešenou otázku byl takový, že účast ve společnosti vzniká oběma manželům. Zastáncem tohoto názoru je Petr Čech,²³ který zastává stanovisko, že na předmětný § 709 odst. 3 OZ navazuje ustanovení ZOK, a to konkrétně § 32 odst. 4 a 5 ZOK, dle kterého platí, že „pokud je podíl v obchodní společnosti ve spoluvlastnictví, tak spoluvlastníci jsou společným společníkem.“ V takovém případě pak správu podílu vůči

²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004. online] [cit. 2016-05-21]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/22Cdo700/2004>

²³ ČECH, Petr. Činí rekodifikace z obou manželů společníky? *Právní rádce*. 2013, 21, s. 27.

společnosti vykonává správce společné věci, avšak společníky jsou oba manželé. Dle názoru Petra Čecha, lze toto pravidlo uplatnit i v případě správy podílu ve společném jmění manželů, přičemž své tvrzení podporuje odkazem na § 712 OZ, který stanoví, že úprava spoluvlastnictví se použije obdobně i na společné jmění manželů. Ke stejnému názorovému proudu patří i Petr Bezouška a Bohumil Havel,²⁴ kteří však přišli s odlišnou argumentací, kdy poukazují na pojetí nerozdělitelného podílu. Navíc dle občanského zákoníku není počítáno s omezením manžela, který není účastníkem převodní či společenské smlouvy. Naopak v OZ je uvedeno, že práva a povinnosti spojené se společným jměním náleží společně a nerozdílně oběma manželům (§ 713 odst. 2 OZ).

Druhý názorový proud zastával stanovisko, že manžel se nestává společníkem ve společnosti na základě účasti svého manžela. Jan Dědič a Petr Šuk²⁵ jazykovým výkladem dovozují, že pokud zákonodárce užil v předmětném ustanovení § 709 odst. 3 OZ jednotné číslo (tedy „manžel“ a „společník“), dokládá to jeho jasný záměr, aby se společníkem stal pouze ten z manželů, který podíl nabyt. Dále jsou toho názoru, že se žádná osoba nemůže stát členem obchodní společnosti bez toho, aby výslovně projevila svou vůli. Je vyloučené vnutit někomu členství a povinnosti plynoucí z účasti na společnosti, a stejně tak není možné společníkům vnutit za společníka manžele nabyvatele podílu. Z toho důvodu uvedení autoři vylučují možnost, aby se manžel nabyvatele stával automaticky společníkem společnosti. Téhož názoru je i Tomáš Dvořák,²⁶ který uvádí, že pokud osoba výslovně neprojeví svoji vůli stát se společníkem, tak se jím stát nemůže. Ostatně pokud společníci ve formě valné hromady udělují souhlas s převodem podílu, tak souhlas udělují s převodem na nabyvatele a nikoliv i na jeho manžela. Též odkazuje na ustanovení § 739 odst. 3 ZOK, které stanoví, že *„společné členství manželů v bytovém družstvu vzniká, jestliže je družstevní podíl součástí společného jmění manželů.“* Pokud by takovéto ustanovení platilo pro všechny podíly, tedy, že by ke společnému členství stačilo to, aby byl podíl ve společném jmění manželů, tak by toto dané explicitní ustanovení upravující družstevní podíl zcela nadbytečné. Další autor, Pater Hampel,²⁷ je toho názoru, že společné jmění manželů je vlastně

²⁴ BEZOUŠKA, Petr, HAVEL Bohumil. Podíl v obchodní korporaci ve společném jmění manželů, prý vše jasné...*Obchodněprávní revue*. 2015, 7(4), s. 97-101.

²⁵ DĚDIČ, Jan. ŠUK Petr. K některým výkladovým otázkám právní úpravy podílu v obchodní korporaci. *Obchodněprávní revue*. 2014, 6, s. 167-172

²⁶ DVORÁK, Tomáš. Několik úvah k otázce jak je tomu s členstvím bezpodílových spoluvlastníků podílu v obchodní korporaci po 1. 1. 2014. *Obchodní právo*. 2014, 23, s. 86-89.

²⁷ HAMPEL, Petr. Otázky & Odpovědi: Je podíl manžela v s.r.o., který nabyt za trvání manželství, součástí

určitému druhem spoluvlastnictví, ovšem nesouhlasí s výkladem § 32 odst. 4 ZOK, který stanoví, že společníky se stávají oba manželé. Hampel míní, že kdyby byl předmětný paragraf vykládán v tom smyslu, že oba manželé se stávají společníky, jednalo by se o významný zásah do nakládání s majetkem ve společném jmění, protože by tím nutil manžele k tomu, aby si ustanovili správce, který by spravoval podíl vůči společnosti. Krom toho, pokud by bylo přistoupeno k závěru, že členství druhého manžela vzniká automaticky, byl by tím popřen § 715 OZ, který stanoví, že pouze při prvním využití společného jmění manželů na získání podílu ve společnosti je nutný souhlas manžela. Argumentovat by šlo též *per analogiam* ustanovením § 578 ZOK, který upravuje pravidla pro manžele v družstvu.²⁸ Pokud připustíme tuto argumentaci, tak se manžel nestává společníkem, ale má nárok pouze na majetkovou podstavu spojenou s podílem, nikoliv právo být společníkem v dané společnosti.

Důvodová zpráva k dané problematice uvádí tolik, že pojetí podílu zůstává v zásadě zachováno, dochází pouze k dílčím změnám. Důvodová zpráva dále neuvádí jakékoliv informace o tom, že by v otázce podílu ve společnosti ve společném jmění manželů mělo dojít k nějakým změnám oproti úpravě současné.

Výše uvedená polemika však byla ukončena novelou občanského zákoníku, kdy došlo k úpravě znění příslušného ustanovení (§ 709 odst. 3 OZ). Do předmětného ustanovení byla doplněna věta, podle které nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev. Takovouto novelu lze pokládat za správnou. Z hlediska logiky nelze pokládat za rozumné, aby se společníkem, čili osobou schopnou minimálně spoluovládat fungování společnosti, stal subjekt, který nemá potřebné znalosti a není kvalifikován k zodpovědnému rozhodování ve společnosti, a to jen z toho důvodu, že je manželem nabyvatele. Pokud bychom dospěli k závěru opačnému, znamenalo by to značnou míru nejistoty pro společnost, protože by ani přes případné znění společenské smlouvy, nemohla rozhodnout o tom, kdo se stane jejím společníkem, a společnost by tak fakticky ani nevěděla, kdo je legitimován k výkonu společnických, neboť neexistuje zákonné ustanovení určující povinnost společníka společnosti sdělovat svůj rodinný statut, a stejně tak společnost nemá možnost si osobní stav nabyvatele podílu ověřit. Pro společnost by taková situace znamenala oslabení významu souhlasu při převodu podílu, když by existovalo jakési

společného jmění manželů i po 1. 1. 2014? *Rekodifikace & praxe*. 2014, 2(4), s. 25-26.

²⁸ „Členství jednoho z manželů v družstvu nezakládá členství druhého z manželů.“ (§ 578 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů)

„nebezpečí“, účasti manžela - společníka na vedení společnosti, tedy osoby, která je pro společnost zcela neznámou. Opominuto nesmí být ani hledisko ekonomické, kdyby při manželských neshodách mohl jeden manžel činit druhému obstrukce při nakládání s podílem, a tak fakticky omezovat jeho podnikání. Z těchto důvodů je možné novelu OZ upravující předmětné ustanovení hodnotit pozitivně.

3.7 Podíl jako předmět podílového spoluvlastnictví

Podíl jakožto věc může být předmětem podílového spoluvlastnictví. Otázka, do jaké míry je tento stav prakticky, bude prozatím ponechána stranou, kdy bude věnován prostor pro právní rozbor této problematiky. K situaci, kdy jeden podíl je v podílovém spoluvlastnictví více spoluvlastníků, může dojít např. v důsledku dědického řízení, kdy dědici nejsou schopni se dohodnout na vypořádání, a tak jeden podíl zdědí více osob. Spoluvlastnictví podílu také může vzniknout na základě vlastní vůle subjektů, kdy je tento stav založen smlouvou, kterou dosavadní společník převede ideální část ze svého podílu v obchodní korporaci na nový subjekt. Skutečnost, že podíl může být předmětem spoluvlastnictví, plyne z § 32 odst. 4 ZOK, ve kterém je stanoveno, že *„spoluvlastníci podílu jsou považováni za společného společníka, kdy je jejich podíl spravován vůči společnosti správcem společné věci.“* Dále bude nutno vycházet z ustanovení občanského zákoníku upravujících spoluvlastnictví.

Spoluvlastníci podílu vystupují jako jedna smluvní strana společenské smlouvy. Každý ze spoluvlastníků bude úplným vlastníkem svého spoluvlastnického podílu. O běžné správě podílu bude rozhodováno v souladu s § 1128 odst. 1 OZ, tedy většinou hlasů. Pokud by se však jednalo o významné záležitosti (§1129 odst. 1 OZ) nebo o zřízení zástavního práva (§1133 OZ), bude vyžadována dvoutřetinová většina hlasů podílových spoluvlastníků. Samozřejmě může dojít k tomu, že spoluvlastníci budou vlastníky ideálního podílu o výši jedné poloviny a tito spoluvlastníci nebudou schopni se domluvit a tím dojde k patové situaci. V takovém případě bude muset rozhodnout soud, kdy jeden ze spoluvlastníků bude nucen domáhat se nahrazení projevu vůle druhého spoluvlastníka. Je zřejmé, že taková situace bude v dlouhodobějším horizontu neudržitelná, neboť je zpravidla nutné, aby společníci rozhodovali pružně a soudní řízení o nahrazení projevu vůle nelze v žádném případě označit za projev pružného jednání. V případě neshod by tak do budoucna bylo pro spoluvlastníky nejrozumnější zrušit podílové spoluvlastnictví, a to dohodou. Nedojde-li k dohodě tak lze situaci řešit žalobou na vypořádání spoluvlastnictví.

Oproti obchodnímu zákoníku, nový zákon o obchodních korporacích výslovně nestanoví povinnost spoluvlastníků splatit vklad společně a nerozdílně. Tuto povinnost lze ale

dovodit z § 1127 OZ, který stanoví, že z právního jednání týkajícího se společné věci jsou všichni spoluvlastníci oprávněni a povinni společně a nerozdílně. Spoluvlastníci budou solidárně zavázáni i k dalším povinnostem vůči společnosti, např. k příplatkové povinnosti.

Společný podíl spoluvlastníků je ve vztahu ke společnosti spravován správcem, který je v postavení příkazníka (§ 1135 OZ, ale i § 32 odst. 4 ZOK). Vztah mezi příkazníkem a spoluvlastníky se bude řídit ustanovením občanského zákoníku o příkazu (§ 2430 a násl. OZ). Zákon o obchodních korporacích výslovně neuvádí, které osoby mohou vykonávat funkci příkazníka. Z § 32 odst. 5 ZOK lze výkladem *per contrario* dovodit, že příkazníkem může být jak některý ze spoluvlastníků, tak třetí osoba. Tento paragraf totiž upravuje spoluvlastnictví podílu v družstvu, kdy výslovně uvádí, že správcem podílu může být jen některý ze spoluvlastníků. Vzhledem k tomu, že obdobné ustanovení u spoluvlastnictví podílu v obchodní společnosti absentuje, lze dovodit, že pokud by správcem mohl být pouze některý ze spoluvlastníků, zákonodárce by to výslovně stanovil, stejně jako tak učinil v případě družstva.

Osoba správce nemá žádná práva a povinnosti, které se týkají dispozic s podílem mezi spoluvlastníky vůči sobě navzájem, ani nemá práva a povinnosti, které se týkají dispozic s podílem vůči dalším společníkům či třetím osobám. Nemá tedy např. právo podíl zcizit či zastavit, pokud k tomu není výslovně zmocněn. Jeho pravomoci jsou směřovány výhradně vůči společnosti, kdy typickým příkladem je hlasování na valné hromadě. Spoluvlastníci správce volí a odvolávají z funkce většinou hlasů (§ 1134 OZ).

Je na místě vysvětlit, jak ke vzniku spoluvlastnictví může dojít. Vzniknout může jak způsobem originárním (např. při založení společnosti), tak způsobem derivativním, např. přechod podílu na dědice či smlouvou mezi dosavadním vlastníkem podílu a budoucím spoluvlastníkem. Otázka spoluvlastnictví podílu, konkrétně pak smlouvy o vzniku podílového spoluvlastnictví podílu, byla řešena v soudním řízení.²⁹ Předmětem tohoto řízení byla platnost, potažmo účinnost smlouvy o vzniku podílového spoluvlastnictví. Původní vlastník podílu v obchodní společnosti uzavřel smlouvu o vzniku podílového spoluvlastnictví s nabyvatelem. Podíl v obchodní společnosti měl být nadále ve spoluvlastnictví, kdy původní vlastník měl vlastnit podíl o velikosti 49 % a nabyvatel měl být vlastníkem podílu o velikosti 51 %. Společným správcem byl určen původní vlastník. Smlouva o vzniku podílového spoluvlastnictví však nebyla v rozporu se společenskou smlouvou schválena valnou hromadou. Předmětná smlouva ani neobsahovala prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010 ze dne 28. 2. 2012. [online] [cit. 2015-05-29]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo3581/2010>

smlouvě.

Soud v předmětném řízení také řešil otázku, zda absence takového prohlášení má vliv na platnost převodu, kdy se snažil zodpovědět, zda je možné oddělit majetkovou složku podílu od osobních práv a povinností společníka. Právě možnost oddělení majetkové podstaty podílu od ostatních práv společníka je zcela stěžejní otázkou, a to nikoliv pouze pro vyřešení problému týkajícího se platnosti smlouvy o vzniku podílového spoluvlastnictví k podílu. V úvodní kapitole bylo pojednáno o tom, že podíl má dvě základní složky. Za prvé má složku majetkovou, do které patří právo na zisk, právo na vypořádací podíl a také právo na podíl z likvidačního zůstatku. Za druhé obsahuje složku nemajetkovou, která je spojena s osobou společníka. Právě ono úzké spojení s osobou společníka dává tušit, že je tím dáno jisté úskalí s převodem podílu, respektive jeho nemajetkové složky. Právě osobní vztah společníka ke společnosti je stěžejní, a to zejména v situaci, kdy je dle společenské smlouvy předpokládán od společníka určitý osobní výkon. Kdyby bylo pravidlo o neoddělitelnosti nemajetkové složky podílu porušeno, mohlo by to vést k ohrožení zájmů třetích osob oprávněně spoléhajících na hodnotu goodwillu, ale též i k ohrožení zájmů dalších společníků. Lze tedy učinit mezitímní závěr, že podíl v obchodní korporaci je soubor práv a povinností, které nelze od sebe oddělit. Pro tento závěr svědčí i argument ekonomický, a to že při posuzování hodnoty podílu bývá zohledňována jak stránka majetkové (podíl na obchodním jmění), tak i rozsah práv společníka s podílem. Omezení nakládání s podílem (např. omezení převoditelnosti) by mělo negativní dopad na výši ceny podílu, naopak pokud by bylo ve společenské smlouvě ujednáno rovnoměrné rozdělení hlasů na valné hromadě (tedy jeden společník jeden hlas), znamenalo by to u menšinových podílů naopak zvýšení jejich ceny. Nejvyšší soud v citovaném judikátu v daném případě došel k závěru, že „majetkový aspekt nelze vyčlenit ze souboru dílčích práv jako právo samostatné.“³⁰

Obchodní zákoník i v případě spoluvlastnictví podílu nařizoval splnění jistých podmínek při dispozicích s podílem. První z těchto podmínek byla povinnost nabyvatele přistoupit ke společenské smlouvě. Druhou podmínkou bylo schválení přistoupení nového společníka valnou hromadou, pokud bylo takovéto pravidlo zakotveno ve společenské smlouvě. Ani v situaci, kdy oba spoluvlastníci byly vůči společnosti v postavení společníka jediného, nebyla vyloučena možnost splnění této podmínky. Kdyby nebyla splněna podmínka

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010 ze dne 28. 2. 2012. [online] [cit. 2015-05-29]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo3581/2010>

první, byla by tím založena neplatnost smlouvy o vzniku podílového spoluvlastnictví, neboť by tím došlo k rozporu s tehdejší obchodním zákoníkem. Pokud by nedošlo ke splnění podmínky druhé, zakládalo by to neúčinnost smlouvy vůči společnosti. Nejvyšší soud České republiky konstatoval, že v projednávaném případě nevzniklo podílové spoluvlastnictví, neboť nebyly splněny podmínky pro jeho vznik. Závěr soud byl tedy následující: *„Práva a povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným zásadně nelze z obchodního podílu vyčleňovat a činit je samostatným předmětem právních vztahů (s výjimkou např. práva na vyplacení konkrétního podílu na zisku poté, kdy o jeho vyplacení rozhodla valná hromada společnosti. Ani tehdy, je-li zřizováno „spoluvlastnictví“ k obchodnímu podílu, tak nemohou účastníci takové smlouvy zřídit „spoluvlastnictví“ jenom k jeho určité části (resp. složce), představované majetkovou hodnotou obchodního podílu, aniž by se „spoluvlastník“ stal účastníkem společenské smlouvy a aniž by nabýval podíl na veškerých právech a povinnostech společníka. Opačný závěr nelze dovozovat ani z odlišné právní úpravy nabývání obchodního podílu do společného jmění manželů. V případě podílového „spoluvlastnictví“ zákon naopak předpokládá, že se účastníky společenské smlouvy stávají všichni „spoluvlastníci“ obchodního podílu; proto např. v ustanovení § 114 odst. 3 obch. zák. určuje, že svá práva mohou vykonávat pouze společným zástupcem a že ke splacení vkladu jsou zavázáni společně a nerozdílně.“* Smlouvou, již je zřizováno „spoluvlastnictví“ k podílu, tak dosavadní společník převádí určitý ideální „spoluvlastnický díl“ na podílu na budoucího „spoluvlastníka“, a ten se stává „spoluvlastníkem“ daného podílu, tj. (všech) práv a povinností společníka a jim odpovídající účasti na společnosti, a tedy i účastníkem společenské smlouvy. Spoluvlastníci podílu mají postavení jednoho společníka a svá práva mohou vykonávat prostřednictvím společného zástupce.³¹

Nyní se pokusme zhodnotit tento významný judikát optikou současné úpravy. Zatímco v úpravě minulé bylo nutno vyrovnat se s problematikou vzájemné konkurence mezi občanským a obchodním zákoníkem, tak v systému novém je problematika rozdělena mezi OZ a ZOK. Právo obchodní není nadále uzavřeným systémem, který by upravoval pouze postavení podnikatelů a jejich vzájemné interakce, jak tomu byla za úpravy minulé (§ 2 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník). Právo obchodní je nyní do jisté míry

³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010 ze dne 28. 2. 2012. [online] [cit. 2015-05-29]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo3581/2010>

začleněno do civilního kodexu. Co se týče otázky spoluvlastnictví, tak OZ tuto problematiku upravuje obecným způsobem. Zákon o obchodních korporacích řeší otázku spoluvlastnictví v § 32 odst. 4 ZOK; má tedy postavení *lex specialis* k zákoníku občanskému. Pro vyřešení otázky nakládání s podílem ve společnosti s ručením omezeným bude stěžejní úprava obsažená v hlavě čtvrté ZOK. Než však proveden rozbor daného případu z hlediska současné právní úpravy, je vhodné uvést zásadní změny v právní úpravě spoluvlastnictví. Zcela základním principem pro vlastnictví podílu ve společnosti dle minulé právní úpravy byl již uváděný princip jednotnosti podílu, který stanovil, že společník v jedné obchodní společnosti směl vlastnit pouze jeden podíl. Obchodní zákoník sice výslovně nestanovil zákaz vzniku spoluvlastnictví k dalšímu podílu pro stávajícího společníka, ale bylo jej možné dovodit *ratio legis*. Pokud by spoluvlastník podílu v této obchodní společnosti byl výlučným vlastníkem dalšího podílu, jednalo by se o jednání *fraudem legis*.

V současné úpravě však došlo posunu, neboť dle § 32 odst. 1 ZOK je umožněno vlastnictví více podílů v kapitálových společnostech. V případě společnosti s ručením omezeným je povoleno, aby společník měl více podílů, a to stejného i různého druhu, ovšem za podmínky, že to připouští společenská smlouva (§135 odst. 2 ZOK). Došlo k uvolnění poměrně přísné právní úpravy ve prospěch dispozitivnosti založené společenskou smlouvou. Co se týká samotné úpravy převodu podílu, tak při převodu na dosavadního společníka společnosti je nutný souhlas valné hromady, ovšem při převodu na třetí osobu nejsou pravidla tak přísná a je dána možnost založit spoluvlastnictví podílu. Pokud společenská smlouva nestanoví jinak, je možné převést podíl na třetí osobu bez souhlasu valné hromady. Co se týče formy smlouvy, kterým k převodu podílu či jeho části dochází, tak lze dovodit, že i nadále musí mít písemnou podobu a to dle § 209, odst. 2 ZOK který stanoví, že „převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.“ Změnou je úprava prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské smlouvě. Podle původní právní úpravy musel nabyvatel prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě. Dle ZOK je tato podmínka vypuštěna, neboť se předpokládá, že nabyvatel svou vůlí přistoupit ke společenské smlouvě projevuje samotným nabytím podílu. V kontextu s judikátem výše uvedeným lze dospět k následujícím závěrům. Otázka prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské smlouvě novým nabyvatelem bude nadále irelevantní, neboť ZOK tuto povinnost již nevyžaduje. Zásadní však zůstává otázka udělení souhlasu valnou hromadou s převodem

podílu či jeho části. Pokud valná hromada takovýto souhlas neudělí a není udělen ani následně do 6 měsíců od uzavření smlouvy, tato smlouva se *ex tunc* ruší.

3.8 Exekuce na podíl ve společnosti s ručením omezeným

Od roku 2001, kdy byl novelizován občanský soudní řád, je připuštěna možnost postihnout účast povinného v obchodní společnosti nebo družstvu. Tato novela byla přijímána ve skrze pozitivně, a to zejména z důvodu, že účast povinného v obchodní společnosti je snadno zjistitelná prostým nahlédnutím do veřejně přístupného obchodního rejstříku. Právě podíly v obchodních společnostech jsou leckdy jediným vlastnictvím dlužníka, avšak mnohdy nemají hodnotu, aby pokryly jeho dluh. Dalším positivem pro věřitele je skutečnost, že účast v obchodní korporaci zpravidla nelze ukončit okamžitě, čímž by bylo možné zmařit účel exekuce. Tato novela byla na počátku hodnocena velice kladně. Reálné fungování tohoto výkonu práv věřitele bude přiblíženo níže.

Nyní se podívejme na specifika postihu podílu ve společnosti s ručením omezeným z právního hlediska. Zákon o obchodních korporacích blíže upravuje vztahy, práva a povinnosti nejen uvnitř společnosti, ale i navenek, včetně případu, kdy je výkonem rozhodnutí postižen podíl společníka.³² Pro postih podílu je směrodatný exekuční příkaz na postižení podílu, nikoliv samotné zahájení exekuce na majetek povinného společníka.

Hlavním smyslem zákonné úpravy výkonu exekuce na podíl je ochrana práv dalších společníků i osob stojících mimo společnost, neboť i po tomto zásahu společnost dále existuje, přestože „ztratí“ svého společníka.³³ ZOK v § 213 stanoví, jakým způsobem postupovat v případě uvolněného podílu. Výtěžek z uvolněného podílu je vyplácen exekučnímu orgánu, kdy současně dojde k přírůstku poměrné části uvolněného podílu k podílům ostatních společníků, jestliže tito společníci uplatnili své předkupní právo a podíl nebyl prodán třetí osobě. Je z logiky věci zřejmé, že tento postup není možné aplikovat u společnosti jednočlenné. Ale ani v případě jednočlenné společnosti nedochází ke stavu, kdyby se společnost nacházela zcela bez společníka, jak by se na první pohled

³² Dle § 206 ZOK zaniká účast společníka ve společnosti pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením podílu nebo právní mocí exekučního příkazu k postižení podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle jiného právního předpisu a, byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu, není-li obchodní podíl převoditelný.

³³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil., CILEČEK, Filip., KUHN, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, Velké komentáře. s. 405

mohlo zdát. Účast společníka ve společnosti okamžitě nezaniká uvolněním podílu. Na jednatele společnosti přecházejí oprávnění nakládat s podílem, kdy s ním nakládá jako zmocněnec. Poněkud zavádějící se může jevit praxe rejstříkových soudů, kdy mnohdy výše popsaný stav řeší zápisem samotné společnosti na místo společníka, jehož podíl je uvolněn. Takovýmto zápisem však dochází k rozporu mezi zapsaným a skutečným stavem.³⁴

Ve srovnání s předcházející právní úpravou obsaženou v obchodním zákoníku nedojde k převodu podílu na společnost, ale podíl zůstává ve vlastnictví původního společníka a společnost má až do vyřešení tohoto stavu právo s podílem nakládat jako zmocněnec prostřednictvím jednatele. Takto pojaté řešení může komplikovat formulaci právního jednání jednatele, a to jak v situaci kdy dochází k zpeněžení podílu nebo k obnově účasti společníka ve společnosti. V takovém případě bude nutno využít výkladových pravidel pro soukromoprávní jednání, na jejichž základě lze dovodit, že zákonodárce se zjevně snažil o postižení nuancí při dočasném přechodu oprávnění nakládat s podílem na společnost. Společnost dočasně zastupuje společníka, když dojde k zániku jeho účasti. Dočasnost je pak chápána do časového okamžiku, kdy dojde ke zpeněžení předmětného podílu nebo do okamžiku, kdy je obnovena účast původního společníka. Skutečnost, že je ono zmocnění obsaženo přímo v zákoně o obchodních korporacích lze hodnotit kladně, neboť v právní úpravě exekučního řízení není explicitně obsažena úprava nakládání s podílem. Lze pozitivně hodnotit i to, že s ohledem na mnohost způsobů uspořádání společnosti byla upravena přednostní možnost nabytí podílu stávajícími společníky společnosti. Po zpeněžení podílu má v rámci exekučního řízení exekutor nárok na vypořádací podíl na místo společníka.

Možné dispozice s uvolněným podílem již byly popsány výše. Možnosti, jak s uvolněným podílem naložit nejsou příliš široké, jedná se o rozdělení podílu mezi ostatní společníky v poměru k jejich účasti, snížení základního jmění a prodej uvolněného podílu. Společník však v období, kdy správu postiženého podílu vykonává společnost, přestože stojí vně této společnosti, tak zcela nepozbývá kontrolu nad budoucím uspořádáním společnosti. Není totiž vyloučena možnost, že nabude zpět účast na společnosti, a to za předpokladu, že dojde k zániku exekučního postihu. K obnově účasti společníka ve společnosti však nedochází prostou úhradou vymáhané částky. Musí dojít alespoň

³⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil., CILEČEK, Filip., KUHN, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, Velké komentáře. s. 405

k částečnému zastavení exekuce příslušným exekutorským úřadem. Nepostačí tedy, pokud byl pouze zrušen exekuční příkaz postihující podíl. Nejvyšší soud ČR k tomu ve svém rozhodnutí, sp. zn. 29 Cdo 3646/2010 ze dne 14. 4. 2011, zaujal jasné stanovisko, kdy uvedl, že „rozhodnutí, kterým soudní exekutor vydaný exekuční příkaz zruší, nemůže být podkladem pro obnovení účasti povinného ve společnosti, neboť zákon s ním tento následek (nadále) nespojuje.“ Podstatné je však také to, že společník musí projevit svou vůli stát se opět společníkem. Poté, co exekuční úřad zastaví exekuci, dochází k zahájení procedury mající za cíl obnovit účast společníka ve společnosti. Statutární orgán musí projevit shodnou vůli, kdy společník podíl převezme a společnost mu jej předá. Zápis v obchodním rejstříku o obnově účasti společníka ve společnosti má deklaratorní povahu.

K obnovení účasti společníka tedy nedochází automaticky uhrazením vymáhané pohledávky, jak může na první pohled evokovat ustanovení § 206 odst. 3 ZOK.³⁵ Pokud povinný splní svůj dluh po té, co by nařízena exekuce, nelze již takovéto plnění nazývat dobrovolným. Dlužník může dosáhnout obnovení své účasti tehdy, jestliže v důsledku jeho plnění dojde k zastavení exekuce. Předpoklady obnovení účasti společníka nastanou teprve tehdy, když dojde k zastavení exekuce rozhodnutím exekutora, kterému přísluší takovéto rozhodnutí učinit. Dalším nezbytným krokem k obnově účasti je projev vůle společnosti. K jednání za společnost je oprávněn jednatel. Souhlasné projevy obou stran (jak společníka, tak společnosti) jsou nezbytnou náležitostí, kterou vyžadují rejstříkové soudy. Tento požadavek se však může jevit jako ne zcela oprávněný. Zákaz výkonu společnických práv totiž neznamená, že vlastnické právo k podílu zcela zaniká, ani zánik nelze dovodit z toho, že v přechodném období bývá formálně za společníka v rejstříku označena sama společnost.

Podíl může být předmětem exekuce a tedy i předmětem soudního výkonu rozhodnutí. Nyní se podívejme na úskalí praxe tohoto způsobu výkonu rozhodnutí a na jeho zdánlivou „výhodnost“ a jednoduchost pro věřitele. Je pravdou, že pro příslušný soud je tato forma výkonu rozhodnutí celkem snadným procesem, neboť pro soud věc končí nařízením výkonu rozhodnutí, a v průběhu řízení soud přezkoumává běžné podmínky řízení, zejména formální náležitosti návrhu na výkon rozhodnutí. Pro oprávněného proces tak jednoduchý

³⁵ „Zrušením rozhodnutí podle odstavce 1 se účast společníka obnovuje. Vyplatila-li již společnost společníkovi vypořádací podíl, obnoví se jeho účast, jen nahradí-li ho společnosti do 2 měsíců ode dne právní moci zrušení rozhodnutí“. (§ 206 odst. 3 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů)

není, neboť oprávněný začíná mít potíže zpravidla až po pravomocném nařízení výkonu rozhodnutí, zejména pak během faktické realizace postižení podílu v dané společnosti. Primárním problémem je faktická nefunkčnost mnoha obchodních společností, které jsou stále zapsány v obchodním rejstříku, reálně se však jedná o prázdné skořápky. Skutečná hodnota takového podílu je prakticky nulová a věřitel mnohdy nezná finanční situaci společnosti, která může být silně zadlužená. Dalším úskalím může být faktická sepjatost povinného s danou společností. Pokud dojde k zániku účasti jediného společníka, je to krokem ke zrušení společnosti a její následné likvidaci. V případě nefunkčních společností to pak bude právě oprávněný, který uhradí řízení o výkonu rozhodnutí. Věřitel tak fakticky svým nákladem pomůže dlužníkovi „nastartovat“ proces likvidace společnosti, protože tam, kde dochází k zániku účasti jediného společníka, je logickým krokem zánik společnosti a její následná likvidace. Věřitel má v případě úspěšného výkonu rozhodnutí právo na vypořádací podíl nebo podíl na likvidačním zůstatku, ovšem hodnota těchto podílů není často v době podání návrhu na výkon rozhodnutí známa. Oprávněný má jen malé šance získat relevantní informace o skutečném hospodaření společnosti. Lze tedy uzavřít, že v případě postihu podílu ve společnosti s ručením omezeným se může jednat o efektivní způsob vymáhání dluhu, ale jen tehdy, pokud je daná společnost funkční a podíl v ní představuje kladnou hodnotu.

4. Vypořádací podíl a určení jeho výše

V kapitole výše byly řešeny právní otázky týkající se podílu, zejména práva a povinnosti společníka plynoucí ze skutečnosti, že je společníkem. Též byly podrobným způsobem uvedeny možné dispozice s podílem, jako např. převod, přechod či jeho možné zastavení. Zmíněn byl i vypořádací podíl. V této kapitole bude právo na vypořádací podíl blíže rozebráno, zejména důvody pro výplatu vypořádacího podílu.

Vypořádací podíl lze v obecné rovině definovat jako majetkové právo společníka, jehož účast ve společnosti zanikla jinak než převodem. Společník nemá nárok na tento podíl vždy, ale jen tehdy, pokud jeho účast ve společnosti zaniká v době trvání společnosti. V případě opačném by měl nárok na podíl na likvidačním zůstatku.

Podstata vypořádacího podílu, respektive práva na jeho výplatu vychází z toho, že společník investoval svůj majetek (ať již kapitál či jiná penězi ocenitelná aktiva) do společnosti, a v situaci, kdy jeho účast ve společnosti zaniká, má nárok na kompenzaci z majetku společnosti, např. právě ve formě vypořádacího podílu. Důvod vložení aktiv do společnosti společníkem je ve většině případů zcela prozaický, a tím je vložení prostředků do podnikání, kdy primárním účelem je jejich rozmnožení. Snahou společníka je maximalizovat svůj zisk. Reálným projevem této snahy je právo společníka podílet se na zisku společnosti. Zisku společník může dosahovat nejen tím, že je mu vyplácena část zisku společnosti, ale společníkův majetek roste i tehdy, roste-li hodnota společnosti samé. V případě, že hodnota společnosti roste (zvyšují se její aktiva, společnost nabývá ze zisků majetek, buduje si goodwill apod.), tak se zvyšuje i hodnota podílu společníka. V případě, že se společník rozhodne realizovat svůj zisk ukončením své účasti ve společnosti, je zřejmé, že čím vyšší je hodnota podílu, tím vyšší je jeho zisk.

4.1 Zánik účasti společníka z vlastního rozhodnutí

K zániku účasti společníka ve společnosti může dojít buď na základě vlastního rozhodnutí, nebo na základě jiných skutečností, se kterými je spojen zánik účasti společníka. ZOK společníkovi umožňuje, aby na základě vlastního rozhodnutí ukončil účast v těchto situacích:

- (a) valná hromada rozhodla o změně převažující povahy podnikání společnosti (§ 202 odst. 2 písm. a) ZOK),
- (b) valná hromada prodloužila trvání společnosti (§ 202 odst. 2 písm. b) ZOK),
- (c) valná hromada rozhodla o příplatkové povinnosti (§ 164 odst. 2 ZOK).

V případech uvedených pod písmeny a) a b) může společník vystoupit tehdy, pokud s těmito rozhodnutími nesouhlasil a na valné hromadě hlasoval proti těmto rozhodnutím. V těchto případech se jedná o jednostranné ukončení účasti společníka z důvodu podstatných změn ve společnosti. Pokud byl společníkovi vydán kmenový list, musí jej odevzdat společně s oznámením o vystoupení. Pokud by tak neučinil, jeho vystoupení by bylo vůči společnosti neúčinné.

Další možností pro společníka jak ukončit svou účast je uváděná možnost c), tedy případ, kdy je valnou hromadou rozhodnuto o tom, že společník má povinnost poskytnout příplatek. Podmínkou pro využití možnosti práva vystoupit ze společnosti je, že společník pro zvýšení nehlasoval na valné hromadě. Společník musí oznámení o vystoupení učinit v písemné podobě a na toto má lhůtu jeden měsíc ode dne rozhodnutí valné hromady, pokud se jí společník účastnil nebo ode dne, kdy bylo společníkovi oznámeno, že valná hromada rozhodla o uložení příplatkové povinnosti v případě, že se společník valné hromady nezúčastnil. Uložit společníkům povinnost příplatku je možno pouze tehdy, je-li tato eventualita zakotvena ve společenské smlouvě. Zároveň musí být stanovena maximální výše, které mohou příplatky dosáhnout a dále musí být vymezeny podíly, kterých se příplatková povinnost týká, přičemž právo vystoupit má pouze ten společník, který zcela splatil svůj vklad související s podílem, jehož se příplatková povinnost týká.³⁶

ZOK umožňuje společníkovi rozhodnout se o dobrovolném ukončení své účasti ve společnosti dalšími způsoby, je však vyžadován souhlas další strany. Jedná se o situaci, kdy byla uzavřena dohoda se všemi ostatními společníky o zániku účasti (§ 203 ZOK) a dále o situaci, kdy soud vyhověl žádosti společníka, případně jeho dědice o zrušení účasti společníka ve společnosti, kdy společník žádá ukončení, neboť po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval (§ 205 a § 211 ZOK).

Pokud společník ukončuje svou účast ve společnosti dohodou, tak tato dohoda musí mít písemnou formu a podpisy společníků musí být úředně ověřeny. Pokud však k dohodě mezi společníky nedojde, společník má právo využít další možnost, kterou ZOK nabízí, a to je podat příslušnému soudu návrh, aby soud rozhodl o ukončení jeho účasti, nelze-li po něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Obdobným způsobem je řešeno, zrušení účasti dědice jako společníka ve společnosti. Pokud jsou známy důvody, pro které nelze po dědici spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, tak má dědic právo do tří měsíců od právní moci usnesení soudu u dědictví, podat návrh na zrušení své účasti. S podáním této žádosti přichází dědic o možnost se na řízení předmětné společnosti

³⁶ SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 115.

podílet, pokud se však nedohodl písemně se společníky jinak. V případě dědice také platí, že nemůže podat žádost o zrušení účasti ve společnosti, pokud je jejím jediným společníkem. V případě, že dědic nedodrží tříměsíční lhůtu, soud se vůbec nebude zabývat jeho žádostí o zrušení účasti (§ 211 odst. 1 ZOK). V tom případě by pak musel postupovat v souladu s ustanovením § 205 ZOK, a domáhat se zrušení své účasti nikoliv z pozice dědice, ale z pozice společníka.

Společníkovi není umožněno, aby podal návrh soudu na zrušení své účasti ve společnosti, pokud je jejím jediným společníkem. V takovém případě má pak dvě možnosti, jak ukončit svou účast ve společnosti. První možností je jednání, kterým převede svůj podíl na jinou osobu a druhou možností je jednání, kterým se rozhodne pro likvidaci společnosti.

4.2 Zánik účasti společníka na základě jiných skutečností

Kromě toho, že společník může požádat o zrušení své účasti ve společnosti, tak i sama společnost může podat návrh na vyloučení společníka ze společnosti. ZOK v § 204 stanoví, že společnost tak může učinit, jestliže společník některou ze svých povinností porušil zvláště hrubým způsobem, přestože byl k jejímu splnění vyzván. Společnost není povinna výzvu učinit v případě, že porušení povinnosti společníka má právní následky, které není možné odstranit, avšak musí dotyčného společníka písemně předem upozornit na skutečnost, že v důsledku porušování svých povinností může dojít k jeho vyloučení. S ohledem na skutečnost, že vyloučení společníka je událostí, v důsledku které dochází ke změně společenské smlouvy, tak k podání návrhu na vyloučení společníka soudem je třeba souhlasu dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků (§171 odst. 1 písm. b) ZOK).

V případě, že společník neplní své povinnosti, není vždy nutné obracet se na soud. Pokud společník nesplní svou vkladovou povinnost, tak o vyloučení společníka rozhoduje valná hromada. Společník může být rozhodnutím valné hromady vyloučen, jestliže již uplynula lhůta pro splnění vkladové povinnosti a společník svou vkladovou povinnost nesplnil. Pokud by existovala situace, že společník vlastní více podílů, tak v souladu s ustanovením § 151 odst. 2 ZOK rozhodne valná hromada o vyloučení společníka pouze z titulu toho podílu, se kterým je v prodlení se splněním své vkladové povinnosti. Ostatních podílů ve vlastnictví společníka se rozhodnutí valné hromady netýká, není-li určeno společenskou smlouvou jinak.

Ke zrušení účasti společníka ve společnosti také dochází dle § 206 ZOK v situacích souvisejících s úpalkem nebo exekucí. Jedná se o případy, kdy:

a) dojde k zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo dojde ke zrušení konkurzu, protože majetek dlužníka nepostačuje k uspokojení věřitelů,

b) dojde k nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu, které nabylo právní moci a podíl není převoditelný,

c) exekuční příkaz k postižení podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě nabyt právní moci a podíl není převoditelný,

d) rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce nabylo právní moci, pokud byt tento návrh podán ve lhůtě uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti a podíl není převoditelný.

V případě, že dojde ke zrušení uvedených rozhodnutí, dochází k obnově účasti společníka ve společnosti (§ 206 odst. 3 ZOK). V případě, že společníkovi dosud nebyl vyplacen vypořádací podíl, je obnovení jeho účasti relativně bezproblémovým. Pokud již však došlo k vyplacení vypořádacího podílu, tak je společník povinen onen vypořádací podíl nahradit, a to ve stanovené lhůtě. Tato lhůta je dvouměsíční a počíná běžet dnem, kdy zrušení rozhodnutí nabude právní moci.

V případě, že dochází k zániku účasti společníka ve společnosti, tak je tento společník povinen odevzdat i kmenový list, pokud byl vydán. Kmenové listy jsou vydávány pouze k podílům, u kterých není omezena převoditelnost a ani není podmíněna.

4.3 Stanovení výše vypořádacího podílu

Zánik účasti společníka ve společnosti s sebou přináší mnohé následky. V případě zániku účasti společníka dochází ke vzniku uvolněného podílu, se kterým společnost nakládá jako zmocněnec (blíže kapitola 3.8).

S ohledem na to, že pojem uvolněného, respektive vypořádacího podílu byl podrobně rozveden z hlediska právní teorie, věnujme se nyní vypořádacímu podílu z hlediska stránky ekonomické. Společnost je povinna dle § 213 odst. 1 ZOK prodat bez zbytečného odkladu uvolněný podíl za nejméně *přiměřenou cenu*. Jak bylo uvedeno, tak předkupní právo k podílu mají další společníci. Problémem však je, že zákonem není blíže upřesněn pojem *přiměřená cena*, a tak může dojít ke sporu mezi společností a společníkem o tom, jaká cena je přiměřená.

Bez zbytečného odkladu po prodeji vypořádacího podílu společnost vyplatí vypořádací podíl oprávněné osobě, případně jej uloží do úřední úschovy. Vypořádací podíl představuje výtěžek z prodeje uvolněného podílu, který je ponížen o účelně vynaložené

náklady na jeho prodej a splatné pohledávky, které společnost eviduje vůči společníkovi, jehož účast zaniká, a to včetně nesplacené vkladové povinnosti.³⁷ Pokud by výtěžek z prodeje nepostačoval k úhradě nesplacené vkladové povinnosti, tak tato povinnost přechází na nabyvatele uvolněného podílu – tedy nového společníka. Osobou, která ručí za splnění této povinnosti, je bývalý společník, jehož účast zanikla. Co se týče faktické výplaty vypořádacího podílu, tak ten se vyplácí v penězích, není-li společenskou smlouvou stanoven jiný způsob.

Pokud by se nepodařilo uvolněný podíl prodat ve lhůtě tří měsíců ode dne zániku účasti společníka ve společnosti, tak se jeho výše dle § 36 odst. 2 ZOK stanoví z vlastního kapitálu společnosti zjištěného na základě mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti. Vypořádací podíl zjištěný tímto způsobem je splatný do jednoho měsíce od uplynutí příslušné tříměsíční lhůty. Obdobný postup se použije i v případě, že je převod nebo přechod podílu omezený nebo zcela vyloučený.

Společnost se dostává do prodlení, pokud se prokáže, že uvolněný podíl nebyl prodán z důvodu nikoliv jeho neprodejnosti, ale např. z důvodu neschopnosti či neochoty statutárního orgánu společnosti jej prodat. Pokud by se dále prokázalo, že výše vypořádacího podílu dosažená na základě prodeje by byla vyšší než výše vypořádacího podílu získaná na základě běžného určení výše podílu, tj. na úrovni účetní hodnoty, případně tržní hodnoty, tak má společník nárok na náhradu škody.³⁸

Bezprostředně po vyplacení vypořádacího podílu, nejpozději však do jednoho měsíce, je valná hromada společnosti povinna rozhodnout, jak naloží s uvolněným podílem, který nebyl prodán ve stanovené tříměsíční lhůtě. Jednou z možností je přechod uvolněného podílu na ostatní společníky, kdy je podíl rozdělován poměrně dle jejich podílu na základním kapitálu společnosti za protihodnotu ve výši vyplaceného vypořádacího podílu. Pokud se valná hromada nerozhodne pro přechod podílu na současné společníky, respektive společníci nevyužijí svého předkupního práva, tak musí dojít ke snížení základního kapitálu společnosti o vklad společníka, jehož účast zanikla. Pokud by tak společnost neučinila, může soud, a to i bez návrhu, společnost zrušit a nařídit její

³⁷ SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 118

³⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 978

likvidaci. I u těchto rozhodnutí valné hromady je nutná dvoutřetinová většina hlasů všech společníků.³⁹

Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích nestanoví bližší vysvětlení pojmu přeměřená cena, bude nanejvýš vhodné sjednat podmínky a způsob vypořádání uvolněného podílu již ve společenské smlouvě, aby se předešlo případným sporům. V případě, že by mezi společností a společníkem došlo ke sporu, bylo by vhodné nechat ocenit takovýto podíl znalcem a pokusit se tak eliminovat riziko vzniků sporů.

Je velice praktické, pokud je způsob stanovení vypořádacího podílu, upraven již ve společenské smlouvě. Pokud je jasným způsobem zakotven postup pro vypořádání a určení hodnoty podílu ve společenské smlouvě, tak pro společnost a samotného společníka to může znamenat, že se v budoucnu vyhnou soudním sporům, týkajícím se právě výše a způsobu vyplacení vypořádacího podílu. Zákonem o obchodních korporacích je ponecháno na samotných společnících, aby si již v zakladatelském dokumentu určili, jaký postupem bude stanoven způsob vypořádání při zániku účasti společníka ve společnosti. V případě, že společenskou smlouvou není určen způsob, jakým bude stanovena výše vypořádacího podílu, je nutno se řídit ustanovením § 36 ZOK, který nabízí dva způsoby určení výše vypořádacího podílu.

Dle způsobu prvního se výše vypořádacího podílu stanoví z vlastního kapitálu společnosti zjištěného na základě mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka. Tento způsob však nebude použit v případě, že reálná hodnota majetku společnosti se výrazně liší od účetní hodnoty. Dle způsobu druhého se výše vypořádacího podílu stanoví na základě reálné hodnoty majetku snížené o výši dluhů vykázaných v mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrce sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti.

Je zřejmé, že ocenění majetku na základě jeho tržní hodnoty je mnohdy vyšší než ocenění stanovené na základě účetní závěrky. Dle ZOK je dáována přednost účetnímu ocenění majetku, ale pouze za předpokladu, že hodnota oceňovaného podílu zjištěná na základě účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka se výrazným způsobem liší od jeho ocenění stanoveného právě na základě tržní hodnoty.

Pokud je podíl oceňován na základě tržní hodnoty, tak se společnost musí obrátit na

³⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 978

znalce, který vyhotoví znalecký posudek, kterým bude podíl oceněn ke dni zániku účasti společníka. Pokud je ale podíl oceňován na základě jeho účetní hodnoty, tak společnost musí sestavit řádnou, mimořádnou nebo mezitímní účetní závěrku ke dni zániku účasti společníka. Podle ZOK není stanovena povinnost společnosti nechat ověřit takto zpracovanou účetní závěrku auditorem, avšak názor nezávislé třetí strany zcela jistě zvyšuje důvěru v údaje v ní obsažené. Pokud je tedy audit účetní závěrky prováděn, tak po jeho skončení vydá auditor zprávu, ve které vyjádří svůj názor, zda účetní závěrka může sloužit jako podklad pro stanovení výše vypořádacího podílu a zda podává ve všech ohledech poctivý a věrný obraz aktiv a pasiv, nákladů a výnosů, výsledku hospodaření a cash-flow ve společnosti.

Závěrem lze uvést, že je-li společenskou smlouvou dohodnuto, že hodnota vypořádacího podíl bude stanovena na základě znaleckého posudku vypracovaného znalcem dle tržní hodnoty čistého majetku společnosti, je tím do značné míry eliminován problém se stanovením jeho výše. Pokud je vypořádací podíl stanovován dle ustanovení § 36 ZOK a společnost zvolí výplatu vypořádacího podílu stanoveného na základě účetní závěrky, může dojít ke sporům ohledně výše hodnoty vypořádacího podílu, protože s ohledem na pravidla účetnictví bude zpravidla takto stanovená výše podílu nižší, než pokud by byla výše stanovena dle znaleckého posudku.

S ohledem na to, že ne vždy se určení výše vypořádacího podílu obejde bez komplikací a jednotliví účastníci nejsou ve shodě ohledně hodnoty vypořádacího podílu, byly spory ohledně této problematiky mnohdy řešeny soudní cestou.

Pro úplnost je nutné zmínit judikaturu, která se stanovením výše vypořádacího podílu hojně zabývala. Jedním z úkolů účetní závěrky je zobrazit finanční situaci a výkonnost dané účetní jednotky k rozvahovému dni. Při sestavování závěrky musí být dodrženy účetní postupy a metody, které účetní jednotka doposud užívala, ať se jedná již o řádnou účetní závěrku sestavovanou na konci účetního období nebo o účetní závěrku mimořádnou sestavovanou pouze za účelem určení výše vypořádacího podílu.

Jedním z případů, který byl řešen Nejvyšším soudem ČR je případ, kde předmětem sporu bylo to, že osoba, které měl být vyplacen vypořádací podíl na základě podílu na vlastním kapitálu společnosti stanoveném na základě účetní závěrky nesouhlasila s výší rezervy vykázané v předmětné účetní závěrce, neboť dle názoru společníka byla tato rezerva účelově nadsazena. Znalec, který byl k danému případu povolán, však byl odlišného názoru a uvedl, že způsob tvorby rezerv na záruční opravy byl v dané

společnosti zaveden již v průběhu minulých let a při sestavování závěrky společnost postupovala při tvorbě rezerv stejným způsobem dle svého vnitřního předpisu a v souladu s předpisy účetními. Účetní postupy a metody používané v minulosti tak byly dodrženy a nevznikl žádný důvod, proč by se tyto postupy a metody měly měnit. S ohledem na toto, bylo rozhodnuto, že společnost účtovala o rezervě na záruční opravy oprávněně.⁴⁰

Při určování výše vypořadacího podílu na základě účetní závěrky ke dni zániku účasti společníka existuje jisté riziko, že účetní závěrka nebude sestavena v souladu s českými účetními předpisy, a z tohoto důvodu nemusí být výše vypořadacího podílu správným způsobem stanovena. Nejvyšší soud ČR řešil případ vedený pod sp. zn. 29 Cdo 2254/2007, ve kterém šlo o to, že v účetní závěrce, jež byla sestavena ke dni zániku účasti společníka, nebyly promítnuty veškeré účetní případy, které náleží do daného účetního období a k nápravě těchto nedostatků došlo až v účetním období následujícím s argumentací, že v okamžiku zjištění oněch nedostatků byly již účetní knihy uzavřeny. Došlo k podhodnocení vlastního kapitálu společnosti a spolu s tím i k podhodnocení výše vypořadacího podílu. Soud shledal, že účetnictví bylo vedeno hrubě nesprávně a v účetní závěrce je zkreslen reálný stav majetku, a tak by se měla výše vypořadacího podílu co nejvíce přiblížit pravé hodnotě majetku připadajícího na podíl příslušného společníka v okamžiku ukončení jeho účasti ve společnosti. Pokud tedy vypořadací podíl byl stanoven na základě chybně zpracované účetní závěrky, tak společník, jehož účast zaniká, má nárok na dorovnání vypořadacího podílu do takové výše, která by odpovídala podílu na vlastním kapitálu společnosti stanoveném na základě bezchybné účetní závěrky.

Dalším případem, který byl řešen před Nejvyšším soudem ČR, byl případ vedený pod sp. zn. 29 Odo 513/2005, ve kterém se jednalo o to, že společník nesouhlasil s vypořadacím podílem, jehož výše byla stanovena na základě mimořádné účetní závěrky. Dle přílohy tvořící součást účetní závěrky společnost nevlastnila majetek, jehož tržní ocenění se podstatným způsobem lišilo od jeho ocenění v účetnictví. Avšak podle posudku znalce byla tržní hodnota majetku výrazně vyšší než jeho hodnota uváděná v účetní závěrce. Podle zásady proporcionality a zásady poctivého obchodního styku musí být vypořádání mezi společníky poctivé tak, aby hodnota vypořadacího podílu odpovídala hodnotě majetku připadajícího na příslušný podíl.

⁴⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 321/2007 ze dne 31. 3. 2009 [online] [cit. 2016-11-10]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo321/2007>

Dalším rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR bylo judikováno, že při stanovení výše vypořádacího podílu není možné vycházet pouze z údajů uvedených v rozvaze ve výkazu zisků a ztrát, kde je majetek uváděn zpravidla v pořizovacích cenách, ale je nezbytné zohledňovat výraznější odchylky ocenění majetku od ceny tržní uváděné v příloze k účetní závěrce, tak, aby byl naplněn smysl zpracovávané účetní závěrky. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí výslovně uvedl, že *„plyne- i z účetní závěrky (anebo by z ní mělo při řádném zpracování plynout), že výše vlastního kapitálu podle účetní závěrky je (například v důsledku způsobu ocenění majetku) v hrubém nepoměru ke skutečné (tržní) hodnotě čistého obchodního majetku, je k tomu třeba při stanovení výše vypořádacího soudu přihlédnout).“*⁴¹

S ohledem na výše uvedenou judikaturu lze shrnout, že oceňování výše vypořádacího podílu dle účetní závěrky je zatlačováno do pozadí ve prospěch ocenění tržního. Podle platné právní úpravy nelze pro stanovení výše vypořádacího podílu použít účetní ocenění, pokud se výrazně odlišuje od ocenění tržního. Pokud tedy zaniká účast společníka ve společnosti jinak než převodem jeho podílu, tak by společnost měla sestavit účetní závěrku ke dni zániku jeho účasti, ale též nechat zpracovat znalecký posudek, který ke stejnému datu zjistí tržní hodnotu společnosti. Pro stanovení větší jistoty, že účetní závěrka skutečně podává poctivý a věrný obraz finanční situace společnosti, je vhodné využít služeb auditora, který předmětnou účetní závěrku nezávisle prověří. Problém ustanovení § 36 ZOK je, že zákonem není blíže specifikováno, co se rozumí pod pojem „výrazně lišit“. Mnohdy tedy bude muset společnost obhajovat před soudem, že rozdíl mezi oceněním dle účetní závěrky a oceněním dle znaleckého posudku nebyl podstatný.

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 752/2011 ze dne 27. 7. 2011. [online][cit. 2016-11-25]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo752/2011>

5. Podíl v účetních a daňových souvislostech

Kapitoly výše se zabývaly podílem ve společnosti s ručením omezeným. Především byly uváděny změny, ke kterým v souvislosti s novou právní úpravou došlo. Bylo řečeno, co podíl ve společnosti s ručením omezeným pro společníka představuje. Byly uvedeny práva a povinnosti společníků, která jim vznikají na základě toho, že vlastní podíl v určité společnosti. Byly též uvedeny možné dispozice s podílem, ať již jeho převod nebo přechod. Byl též uveden způsob, jakým zaniká účast společníka ve společnosti, nejedná-li se o dobrovolný převod podílu na další osobu.

Veškeré tyto dispozice s podílem však mají i své důsledky ekonomické, které je nutno promítnout do účetnictví dané společnosti. Dispozice s podílem mají mnohdy i své daňové důsledky. V následující kapitole budou řešeny praktické fiktivní příklady účetnictví a též uvedeny konkrétní daňové souvislosti vztahující se ke společnosti s ručením omezeným, zejména pak s podílem. Je na místě se ptát, zda legislativní změny v oblasti soukromého práva se též promítly do účetnictví společností.

Podle zákona č. 563/1993 Sb., o účetnictví je účetní jednotkou každá právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Povinností účetní jednotky je vést účetnictví ode dne vzniku společnosti až do ukončení činnosti. Účetní jednotky účtují o stavu svého majetku, jeho pohybech, účtují o svých závazcích a dalších pasivech. Je účtováno o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Účetním obdobím rozumíme dvanáct po sobě jdoucích měsíců, kdy toto období se buď shoduje s kalendářním rokem nebo je samostatným hospodářským rokem. Účetní jednotka je povinna vést jedno účetnictví za jednu účetní jednotku, tak aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a ozřejmovala finanční situaci účetní jednotky.⁴²

5.1 Vznik společnosti s ručením omezeným

Ke dni vzniku společnosti je tato povinna sestavit zahajovací rozvahu a poté následuje otevření účtů hlavní účetní knihy. V aktivech bývá zpravidla majetek vložený společníky a dále pohledávka za upsaný základní kapitál (účet 353). V pasivech je v zahajovací rozvaze základní kapitál ve výši zapsané v obchodním rejstříku (účet 411).

⁴² SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 18

Příklad č. 1

Pan Novák, pan Svoboda a pan Nový zakládají společnost s ručením omezeným. Společnost vznikne ke dni 7. 2. 2015 a základní kapitál společnosti bude 3.000.000,- Kč, který byl do dne zápisu do obchodního rejstříku splacen v plné výši, a to peněžitým vkladem pana Nováka ve výši 500.000,- Kč, nepeněžitým vkladem nákladního automobilu oceněného znaleckým posudkem na 800 000,-Kč (pan Svoboda), a dále nepeněžitým vkladem nemovitosti oceněné znaleckým posudkem na 1.700.000,- Kč (pan Nový). Ještě před vznikem společnosti však bylo nutno vynaložit výdaje spojené se vznikem společnosti, a to výdaje na právní a notářské služby ve výši 15.000,- Kč, výdaje na kolký ve výši 2.000,- Kč a výdaje na technické vybavení kanceláře (notebook, tiskárna) ve výši 53.000,- Kč, kdy tyto zřizovací výdaje byly hrazeny z účtu zřízeného správcem vkladu. K budově je třeba uvést, že návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí byl podán 20. 2. 2015. Původní pořizovací cena budovy byla pro pana Nového 1.200.000,- Kč, přičemž daňová zůstatková hodnota činila 720.000,- Kč k 31. 12. 2014, roční odpis činí 85.000,- Kč. Účetní zůstatková cena je 1.100.000,- Kč.

Tabulka č. 2: Zahajovací rozvaha k příkladu č. 1

Zahajovací rozvaha společnosti ABC s.r.o. v tis. Kč			
Aktiva		Pasiva	
011 zřizovací výdaje	17	411 Základní kapitál	3 000
021 stavby	1 700		
022 hmotné movité věci	853		
221 bankovní účty	430		
Celkem	3 000	Celkem	3 000

zdroj: vlastní zpracování

Řešení:

1. Zahajovací rozvaha společnosti

Mezi aktiva společnosti jsou zařazeny vklady společníků, a to peněžitý vklad pana Nováka, který je evidován na účtu 221, dále stavba vložená panem Novým na účtu 021 a nákladním automobilem vloženým panem Svobodou evidovaným na účtu 022. Z účtu zřízeného správcem vkladu, na kterém byl uložen peněžitý vklad pana Nováka, byly vynaloženy prostředky v celkové výši 70.000,- Kč, a to na technické vybavení kanceláře (53.000,- Kč) a dále na zřizovací výdaje ve výši 17.000,- Kč.

Zřizovacími výdaji jsou výdaje spojené se založením podniku. Jsou to např. notářské poplatky, úhrada kolků, úhrada odměny advokáta, který poskytuje právní služby při zakládání společnosti či další úřední výlohy, ale též např. nájemné. Do zřizovacích

výdajů však nejsou zahrnuty výdaje na pořízení dlouhodobého majetku, zásob a výdaje na reprezentaci. Zřizovací výdaje byly do 31. 12. 2015 zahrnovány do dlouhodobého hmotného majetku, a to v případě, že jejich výše přesáhla hranici stanovenou vnitropodnikovou normou pro dlouhodobý hmotný majetek. Musely být odepsány do pěti let od vzniku společnosti. Od 1. 1. 2016 je však položka zřizovací výdaje zrušena, avšak stávající položky budou odepisovány podle dosavadních pravidel. Nově budou zřizovací výdaje zahrnuty přímo do nákladů.

Co se týče faktické úhrady zřizovacích výdajů, tak ty je buď možno uhradit přímo ze splaceného peněžitého vkladu – z účtu zřízeného správcem vkladu, a v tom případě jsou součástí zahajovací rozvahy anebo jsou hrazeny přímo společníkem, a v tom případě nejsou součástí zahajovací rozvahy.

2. Otevření účetních knih

V dalším kroku, který následuje po zpracování zahajovací rozvahy, dochází k otevření účetních knih, a to pomocí účtu 701, počáteční účet rozvázný.

3. Daň z přidané hodnoty u zakládané společnosti

Dle § 56 odst. 3 zák. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty platí, že *„dodání vybrané nemovité věci je osvobozeno od daně po uplynutí 5 let od vydání prvního kolaudačního souhlasu nebo kolaudačního souhlasu po podstatné změně dokončené stavby, jednotky nebo inženýrské sítě nebo ode dne kdy mohlo být započato užívání stavby, a to podle skutečnosti, která nastane dříve.“* U dané nemovitosti jsou v daném případě splněny podmínky pro osvobození od DPH.

4. Daňové odpisy u zakládané společnosti

V souladu s § 30 odst. 10 písm. b) zák. č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu bude nově založená společnost s ručením omezeným pokračovat v daňovém odepisování budovy, které bylo zahájeno původním vlastníkem. Pro odpisování je stěžejní převod vlastnického práva, ke kterému dochází zapsáním vlastnického práva do veřejného seznamu na základě písemného prohlášení s úředně ověřeným podpisem o vnesení nemovité věci (§ 25 odst. 2 ZOK).

Společnost jakožto nabyvatel převezme daňovou zůstatkovou cenu ve výši 720.000,- Kč.

Tabulka č. 3: Daňový odpis nemovitosti odpis k příkladu. č. 1

Zdaňovací období	Daňový podpis	Daňová zůstatková cena
2015	$85\,000/2 = 42\,500,-$ Kč	677.500,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování

S ohledem na to, že vlastnické právo přešlo v únoru 2015, tak společnost uplatní jednu polovinu daňového odpisu (§ 26 odst. 7 písm. b) zák. č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu

5. Účetní odpisy u zakládané společnosti

Nově založená společnost s ručením omezený bude účetně odepisovat budovu bez návaznosti na odpisy společníka, který budovu do společnosti vnesl jako svůj vklad. Vstupní účetní cena byla stanovena znaleckým posudkem na 1.700.000,- Kč. odepisování dále závisí na odpisovém plánu zvoleném danou společností. V tomto případě je dána doba odpisu 20 let, což znamená, že při rovnoměrném odpisu bude roční odpisová sazba 5 %.

Tabulka č. 4: Účetní odpisy u zakládané společnosti

Zdaňovací období	Účetní odpis roční	Účetní odpis 2015	Zůstatková účetní hodnota
2015	$1700 \times 0,05 = 85\,000,-$ Kč	$85000/12 \times 11 =$ 77 917,- Kč	1 622 083,-Kč

zdroj: vlastní zpracování

6. Odložená daň k vzniku společnosti

Nově založená obchodní společnost by měla účtovat o odložené dani, a to z důvodu významného dopadu na vypovídací schopnost závěrky. Je příhodné zaúčtovat odloženou daň bezprostředně po vzniku společnosti. Tato odložená daň se vypočte z výchozích údajů (tedy účetní hodnota oproti daňové základně), a to dříve než budou uplatněny a zaúčtovány jakékoli odpisy.

Tabulka č. 5: Výpočet odložené daně

Titul pro odloženou daň	Účetní zůstatková hodnota	Daňová zůstatková hodnota	Rozdíl	Odložená daň 19 %
Nemovitost	1700000	720000	980000	- 186200

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá tato první účetní operace:

1. Odložený daňový závazek z nepeněžitého vkladu

Obrázek č. 2: Účtování o odloženém daňovém závazku

481 – odložený daňový závazek	429 – neuhrazená ztráta minulých let
1. 186 200	1. 186 200

Zdroj: vlastní zpracování

Při účtování by bylo možno využít také účet 425 – jiný výsledek hospodaření minulých let.

7. daň z nabytí nemovitých věcí u společnosti

Nabyvatel nemovitosti je povinen podat daňové přiznání nejpozději do konce třetího měsíce po měsíci, v němž byl proveden vklad v katastru nemovitostí. Daň z nabytí nemovitosti je daň, která je nedílnou součástí nákladů, jež se pojí s nabytím nemovité věci, a z toho důvodu je součástí pořizovací ceny dlouhodobého hmotného majetku. Tato daň je ve výši 4 % z ceny.

prováděné účetní operace

2. zaúčtování daně: $1\,700\,000 \times 0,04 = 68\,000,-$ Kč
3. zaplacení daně 68 000,- Kč

Obrázek č. 3: Zaúčtování daně z nabytí nemovitých věcí

021 stavby	345 ostatní daně a poplatky
PZ 1 700 000	3. 68 000
2. 68 000	2. 68 000
221 bankovní účty	
	3. 68 000

Zdroj: vlastní zpracování

8. Odložená daň k datu účetní závěrky

Daň z nabytí nemovitosti do pořizovací ceny dlouhodobého majetku se promítne také daňově. Promítne se do vstupní ceny. Daňové odpisy tak budou nadále prováděny z tzv. změněné vstupní ceny.

Tabulka č. 6: Výpočet odložené daně k datu účetní závěrky

Titul pro odloženou daň	Účetní zůstatková hodnota	Daňová zůstatková hodnota	Rozdíl	Odložená daň 19 %
Nemovitost	1 680 083	745 500	944 583	- 199 083

Zdroj: vlastní zpracování

Na výše uvedené tabulce je zřejmý výpočet odložené daně k datu účetní závěrky vyvolá potřebu zaúčtování další (čtvrté) účetní operace:

4. Změna stavu odložené daně, snížení závazku 12 883,-Kč

Obrázek č. 4: Účtování odložené daně k datu účetní závěrky**592 daň z příjmů z běžné činnosti – odložená**

	4. 12 883
--	-----------

429 neuhrazená ztráta z minulých let

PZ 186 200	
------------	--

481 odložený daňový závazek

4. 12 883	PZ 199 083
	KZ 186 200

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Právo na podíl ze zisku

Příklad č. 2

Valná hromada společnosti s ručením omezeným má rozhodnout o schválení roční účetní závěrky za rok 2015 a rozhodnout o vyplacení podílu na zisku společníkům společnosti. Společnost má dle společenské smlouvy zakotvenu existenci sociálního fondu, který je dle vnitropodnikového nařízení určen pro potřeby zaměstnanců společnosti. Valná hromada je plánována na 30. 6. 2016 a výplata podílu na zisku musí proběhnout nejpozději do 30. 9. 2016. Otázkou je, zda je možné podíl na zisku vyplatit.

Tabulka č. 7: Údaje k modelovému příkladu č. 2 vykázané v účetní závěrce 2015

účet	Položka	Částka v Kč
021	Stavby	3 000 000
132	Zboží na skladě	800 000
411	Základní kapitál	5 000 000
421	Rezervní fond	350 000
423	Sociální fond	50 000
428	Nerozdělený zisk z minulých let	600 000
429	Neuhrazená ztráta z minulých let	-800 000
432	Výsledek hospodaření běžného účetního období	2 200 000

Zdroj: vlastní zpracování

Ke dni zasedání valné hromady má společnost splatné závazky ve výši 950 000,- Kč, kdy tyto závazky jsou v průměru 28 dní po splatnosti.

Řešení: Pro výplatu podílu na zisku je nutno prověřit splnění podmínek, dle zákona o obchodních korporacích, tedy je nutné provedení testů- test insolvence a test maximální možné částky k vyplacení.

1. test insolvence

Společnost musí zkoumat, zda vyplacením zisku u ní nedojde k úpadku. Společnost, přestože má některé závazky po splatnosti více než 30 dnů, tak se v úpadku nenachází, neboť tyto závazky je schopna plnit, a důvod, že nejsou prozatím uhrazeny, je pouze ten, že pozdržování plateb je běžnou praxí v obchodním prostředí. Z tabulky č. 8 je zřejmé, že společnost není ani předlužena, neboť její majetek (příkladem uvedeny stavby a zboží) převyšují jednoznačně hodnotu závazků.

2. test zisku k rozdělení

Tabulka č. 8: Test zisku k rozdělení

Výsledek hospodaření běžného účetního období	2 200 000
+ nerozdělený zisk minulých let	+ 600 000
- neuhrazená ztráta z minulých let	- 800 000
- povinné přídělky do fondů	- 350 000
Maximální částka k vyplacení	1 650 000

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost tedy může rozdělit mezi společníky zisk v celkové výši **1 650 000,- Kč**.

Příklad č. 3

Valná hromada společnost ALFA s.r.o. dne 3. 6. 2016 schválila účetní závěrku za rok 2015. Výsledek hospodaření byl kladný ve výši 1 000 000,-Kč. Valná hromada také rozhodla o vyplacení podílu na zisku společníkům ve výši 500 000,- Kč a o převodu 500 000,- Kč do nerozdělených zisků minulých let. Společníci jsou fyzické osoby s trvalým pobytem v ČR. Jak danou situaci zaúčtovat?

Řešení:

1. Dne 3. 6. bylo rozhodnuto o rozdělení zisku 1 000 000,-Kč takto:
 - a) rozdělení mezi společníky 500 000,- Kč
 - b) převedení do nerozděleného zisku minulých let 500 000,- Kč
2. sražení srážkové daně (15 %): 75 000,- Kč
3. výplata podílu na zisku v čisté podobě společníkům 425 000,- Kč
4. odvod srážkové daně místně příslušnému finančnímu úřadu: 75 000,- Kč

Obrázek č. 4: Účtování k příkladu č. 3

**431 – výsledek hospodaření
ve schvalovacím řízení (v tis. Kč)**

1.	1 000	PZ	1 000
----	-------	----	-------

**428 – nerozdělený zisk
minulých let (v tis. Kč)**

		1b)	500
--	--	-----	-----

**364 – závazky ke společníkům
při rozdělování zisku (v tis. Kč)**

2.	75	a)	1 000
3.	425		

342 – ostatní přímé daně (v tis. Kč)

4.	75	2.	75
----	----	----	----

221 bankovní účty

		3.	425
		4.	75

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Příplatková povinnost

Základní dělení příplatků spočívá v dělení na příplatky povinné a příplatky dobrovolné. V případě příplatku povinného musí být splněny tři základní podmínky: (1) příplatková povinnost je zakotvena ve společenské smlouvě, (2) rozhodnutí o příplatku je v působnosti valné hromady, (3) povinný příplatek může být pouze v peněžité podobě.

Kromě příplatku povinného může společník vložit společnosti i příplatek

dobrovolný, a ten může být i v nepeněžitě podobě. Příplatek v nepeněžitě podobě musí být oceněn znalcem (§ 143 ZOK).

5.3.1 Účtování peněžitého příplatku

Příklad č. 4:

Valná hromada rozhodla o povinnosti společníků poskytnout peněžitý příplatek ve výši 200 000,- Kč. V okamžiku rozhodnutí valné hromady dojde k uskutečnění účetního případu.

Řešení:

- 1) V okamžiku rozhodnutí valné hromady o příplatkové povinnosti společníka, dochází ke vzniku pohledávky za společníkem ve výši 200 000,- Kč.
- 2) Příplatek je společníkem uhrazen.

Obrázek č. 5: Účtování k příkladu č. 4

355 - ostatní pohledávky za společníky		413 - ostatní kapitálové fondy	
1.	200 000	2.	200 000
221 - bankovní účty			
2.	200 000		

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.2 Účtování nepeněžitého příplatku

Příklad č. 5:

Společník se rozhodl dobrovolně poskytnout společnosti příplatek v podobě osobního vozidla. Jednatel společnosti s tímto krokem vyslovil souhlas. Znaleckým posudkem byla hodnota vozidla oceněna na 500 000,- Kč. Společník předmětný automobil využíval pro obchodní činnost, a vozidlo tedy bylo odepisováno. K datu převodu byla zůstatková hodnota vozidla 300 000,- Kč. Při účtování daného účetního případu je nutno také zaúčtovat odloženou daň k nabytému majetku – osobnímu automobilu. Odložený daňový závazek vypočteme jako rozdíl účetní a daňové hodnoty, který vynásobíme sazbou daně

z příjmu $(500\ 000 - 300\ 000) \times 0,19 = 38\ 000$

Řešení:

- 1) Automobil je předán společnosti do jejího vlastnictví, dojde k navýšení ostatních kapitálových fondů o hodnotu automobilu (500 000,- Kč)
- 2) Je účtována odložená daň ve výši 38 000,- Kč.

Obrázek č. 6: Účtování k příkladu č. 5

022 - samostatní hmotné movité věci		413 - ostatní kapitálové fondy		
1.	500 000	1.	500 000	
481 - odložený daňový závazek		425 - jiný výsledek hospodaření minulých let		
	2.	38 000	2.	38 000

Zdroj: vlastní zpracování

5.4 Převod podílu

Pokud se společník rozhodne ukončit svou účast ve společnosti, tak nejčastěji využije možnosti, která spočívá v převodu (zpravidla úplatném) na další osobu. Touto osobou může být jak některý ze stávajících společníků či třetí osoba. Je však nutno dbát ustanovení ve společenské smlouvě a neopomenout souhlas valné hromady s takovýmto převodem, jinak by toto právní jednání bylo neplatné.

Příklad č. 6:

Společnost ALFA s.r.o. je společníkem ve společnosti BETA s.r.o., ve které vlastní podíl ve výši 55 % ze základního kapitálu. Tento podíl byl nabyt před dvěma roky za pořizovací cenu 650 000,- Kč. V současné době je podíl prodáván za cenu 850 000,- Kč.

Řešení:

- 1) Podíl je zúčtován do nákladů v pořizovací ceně 650 000,- Kč.
- 2) Prodejní cena podílu – dochází k vzniku pohledávky (osvobození od daně z příjmu: 850 000,- Kč)
- 3) Uhrazení pohledávky 850 000,- Kč

Příjem z prodeje je osvobozen od daně z příjmu, neboť mateřská společnost ALFA s.r.o. vlastnila alespoň 10 % podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti, a to nejméně po dobu 12 měsíců (§ 19 odst. 3 a 4 ZDP).

Obrázek č. 7: Účtování k příkladu č. 6

061 - podíly v ovládaných a řízených osobách				561 - prodané cenné papíry a podíly			
PZ.	650 000	1.	650 000	1.	650 000		
661 - tržby z prodeje cenných papírů a podílů				221 - bankovní účet			
		2.	850 000	1.	850 000		
378 - jiné pohledávky							
2.	850 000	3.	850 000				

Zdroj: vlastní zpracování

5.5 Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Účelem likvidace je vypořádání majetku a dluhů zrušené společnosti a případný zůstatek rozdělit mezi společníky. V případě, kdy je společnost zrušována s likvidací, je právem společník, aby mu byl vyplacen likvidační zůstatek. Likvidační zůstatek je příjmem společníka, a proto je ve smyslu ustanovení § 36 odst. 2 písm. f) ZDP zdaněn srážkovou daní ve výši 15 %.

Příklad č. 7:

Základní kapitál společnosti s ručením omezeným je 300 000,- Kč. Ve společnosti jsou dva společníci, vklad prvního společníka činí 100 000,- Kč., vklad druhého společníka 200.000,- Kč. Likvidační zůstatek této společnosti činí 600 000,- Kč. Úkolem je určit výši podílu na likvidačním zůstatku obou společníků a provést zaúčtování této operace.

Řešení:

Podíl na likvidačním zůstatku**Tabulka č. 9: Výpočet podílu na likvidačním zůstatku**

Společník	Výše podílu	Podíl na likvidačním zůstatku
1	33,3 %	$600\ 000 \times 0,33 = 200\ 000$
2	66,6 %	$600\ 000 \times 0,66 = 400\ 000$

Zdroj: vlastní zpracování

Výše podílu na likvidačním zůstatku po zdanění**Tabulka č. 10: Výpočet podílu na likvidačním zůstatku po zdanění**

Společník	Základ daně	Daň (15 % sazba)	Čistý podíl
1	$200\ 000 - 100\ 000 = 100\ 000$	$100\ 000 \times 0,15 = 15\ 000$	$200\ 000 - 15\ 000 = 185\ 000$
2	$400\ 000 - 200\ 000 = 200\ 000$	$200\ 000 \times 0,15 = 30\ 000$	$400\ 000 - 30\ 000 = 370\ 000$

Zdroj: vlastní zpracování

Účtování:

- 1) přiznání nároku společníkům na podíl na základním kapitálu (300 000,- Kč)
- 2) předpis srážkové daně 15 % z podílů na likvidačním zůstatku
- 3) odvod srážkové daně společností finančnímu úřadu
- 4) výplata čistých podílů na likvidačním zůstatku společníkům

Obrázek č. 8: Účtování k příkladu č. 7

411 - základní kapitál	365 - ostatní závazky ke společníkům
1. 300 000	1. 300 000

365 - ostatní závazky ke společníkům		342 - ostatní přímé daně	
2 .	45 000	2.	45 000
342 - ostatní přímé daně		221 - bankovní účty	
3 .	45 000	3.	45 000
365 - ostatní závazky ke společníkům		221 - bankovní účet	
4.	555 000	4.	555 000

Zdroj: vlastní zpracování

5.6 Výplata podílu společníkovi

Valná hromada společnosti může rozhodnout o snížení základního kapitálu. ZOK jsou stanoveny údaje, které musí předmětné rozhodnutí obsahovat (§ 233 ZOK). Ke snížení základního kapitálu může být přistoupeno zejména z důvodů úhrady ztráty, převod do rezervního fondu či výplata podílu společníkům.

Příklad č. 8:

Jednočlenná společnost s ručením omezeným má základní kapitál 200 000,- Kč. Jediný společník v minulosti rozhodl o zvýšení základního kapitálu o 100 000,- Kč (jednalo se o zvýšení z nerozděleného zisku). Po zvýšení základní kapitál činil 300.000,- Kč. V roce 2015 však jediný společník rozhodl o snížení základního kapitálu na 1,- Kč. Společník si částku, o kterou bude snížen základní kapitál, vyplatí na běžný účet. Datum zápisu do obchodního rejstříku je 20. 3. 2016.

Řešení:

- 1) Snížení základního kapitálu o výplatu společníkovi o 299 999,- Kč
- 2) Srážková daň ve výši 15 % ze snížení základního kapitálu, který byl vytvořen ze zisku, tedy 15 % z částky 100 000,- Kč – 15 000,- Kč
- 3) Výplata snížení základního kapitálu společníkovi ve výši 284 999,- Kč
- 4) Úhrada srážkové daně ve výši 15 000,- Kč
- 5) Zápis změny (výše základního kapitálu) do obchodního rejstříku

Obrázek č. 9: Účtování k příkladu č. 8

365 - ostatní závazky ke společníkům				419 - změny základního kapitálu			
2.	15 000	1.	299 999	1.	299 999	5.	299 999
3.	284 999						

311 - základní kapitál				342 - ostatní přímé daně			
5.	299 999	PZ	300 000	4.	15 000	2.	15 000
		KZ	1				

221 - bankovní účty			
		3.	299 999
		4.	15 000

Zdroj: vlastní zpracování

5.7 Vypořádací podíl

Při ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným jinak než převodem podílu na jinou nebo udělením příklepu v řízení o výkonu rozhodnutí má společník právo na vypořádací podíl. Vypořádací podíl je příjmem, který je předmětem zdanění dle zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Zdanění vypořádacího podílu je upraveno v § 20b odst. 1 tohoto zákona.⁴³ Základ daně je představován hodnotou vypořádacího podílu, od které lze odečíst výdaje vynaložené na jeho dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Společník, který má právo na vypořádací podíl musí dle § 24 odst. 7 ZDP prokázat nabývací cenu podílu. Vypočtený základ daně je zaokrouhlen na celé tisícikoruny a vynásoben sazbou daně ve výši 15 %. Společnost je povinována vybrat daň srážkou v okamžiku výplaty učinění ve prospěch společníka, jehož účast zaniká (§ 38 odst.

⁴³ „Do samostatného základu daně se zahrnují veškeré příjmy z podílů na zisku, vypořádacích podílů, podílů na likvidačním zůstatku nebo jim obdobná plnění, a to ve výši včetně daně sražené v zahraničí, plynoucí poplatníkům uvedeným v § 17 odst. 3 ze zdrojů v zahraničí v příslušném zdaňovacím období. Do samostatného základu daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně. Jednotlivý příjem z vypořádacího podílu nebo podílu na likvidačním zůstatku anebo z obdobného plnění zahrnovaného do samostatného základu daně se snižuje o nabývací cenu podílu na obchodní korporaci. Obdobně se postupuje i u poplatníka uvedeného v § 17 odst. 4, pokud příjmy z podílů na zisku, vypořádacích podílů, podílů na likvidačním zůstatku nebo jim obdobná plnění plynoucí ze zahraničí se přičítají jeho stálé provozovně umístěné na území České republiky. Toto ustanovení se nevztahuje na fondy penzijní společnosti“ (§ 20b odst. 1 zál.č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů).

1 ZDP).

5.7.1 Účtování vypořádacího podílu, peněžní forma

Příklad č. 9

Vypořádací podíl je určen na 2.000.000,- Kč. Vypořádání proběhne v peněžní podobě. Společník pro účely zdanění neuplatňuje nabývací cenu podílu ani jiné výdaje dle § 24 odst. 7 ZDP. Sazba daně je 15 %.

Řešení v Kč:

1. Závazek společnosti ke společníkovi ve výši vypořádacího podílu: 2 000 000,-Kč
2. Srážka daně ve výši 15 %: 300 000,-Kč
3. Úhrada závazku společníkovi z bankovního účtu: 1 700 000,-Kč
4. Úhrada srážkové daně z bankovního účtu: 300 000,-Kč

Obrázek č. 10: Účtování k příkladu č. 9

<u>252 - vlastní obchodní podíly</u>		<u>365 - závazky ke společníkům</u>	
1.	2000 000	2.	300 000
		3.	1700 000
		1.	2000 000
<u>221 - bankovní účet</u>		<u>342 - ostatní přímé daně</u>	
	3.	4.	300 000
	1 700 000	2.	300 000
	4.		
	300 000		

Zdroj: vlastní zpracování

5.7.2 Účtování vypořádacího podílu, nepeněžní forma

Příklad č. 10

Vypořádací podíl byl určen na 500 000,- Kč a byla zvolena nepeněžní forma vypořádání, které bude provedeno převodem nemovitosti (garáže) na společníka, jehož účast zaniká. Tržní hodnota nemovitosti je 500 000,- Kč, účetní hodnota (netto) činí 300 000,- Kč. Pro účely zdanění nedošlo k uplatnění nabývací ceny podílu. Sazba daně činí 15 %.

Řešení v Kč:

1. Závazek společnosti ke společníkovi ve výši vypořádacího podílu 500 000,- Kč
2. Srážka daně ve výši 15 %: 75 000,- Kč
3. Úhrada závazku společníkovi v nepeněžní formě (nemovitost): 300 000,-Kč

4. Vyřazení nemovitosti z majetku společnosti v pořizovací ceně: 450 000,-Kč
5. Rozdíl mezi účetní hodnotou nemovitosti a závazkem z titulu vypořádání: 125 000,-Kč
6. Úhrada srážkové daně: 75 000,-Kč

Obrázek č. 11: Účtování příkladu č. 10

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">252 - vlastní obchodní podíly</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">1.</td> <td style="width: 90%;">500 000</td> </tr> </table>	252 - vlastní obchodní podíly		1.	500 000	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">342 - ostatní přímé daně</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">2.</td> <td style="width: 90%;">75 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">3.</td> <td>300 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">4.</td> <td>125 000</td> </tr> </table>	342 - ostatní přímé daně		2.	75 000	3.	300 000	4.	125 000		
252 - vlastní obchodní podíly															
1.	500 000														
342 - ostatní přímé daně															
2.	75 000														
3.	300 000														
4.	125 000														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">221 - bankovní účet</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">6.</td> <td style="width: 90%;">75 000</td> </tr> </table>	221 - bankovní účet		6.	75 000	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">342 - ostatní přímé daně</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">6.</td> <td style="width: 90%;">75 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">2.</td> <td>75 000</td> </tr> </table>	342 - ostatní přímé daně		6.	75 000	2.	75 000				
221 - bankovní účet															
6.	75 000														
342 - ostatní přímé daně															
6.	75 000														
2.	75 000														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">021 - stavby</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">PZ</td> <td style="width: 90%;">450 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">4.</td> <td>450 000</td> </tr> </table>	021 - stavby		PZ	450 000	4.	450 000	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">081 - oprávky ke stavbám</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">4.</td> <td style="width: 90%;">450 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">PZ</td> <td>150 000</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">3.</td> <td>300 000</td> </tr> </table>	081 - oprávky ke stavbám		4.	450 000	PZ	150 000	3.	300 000
021 - stavby															
PZ	450 000														
4.	450 000														
081 - oprávky ke stavbám															
4.	450 000														
PZ	150 000														
3.	300 000														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">668 - ostatní finanční výnosy</th> </tr> <tr> <td style="width: 10%; border-right: 1px solid black;">5.</td> <td style="width: 90%;">125 000</td> </tr> </table>	668 - ostatní finanční výnosy		5.	125 000											
668 - ostatní finanční výnosy															
5.	125 000														

Zdroj: vlastní zpracování

5.7.3 Účtování vypořadacího podílu, přechod na společníky

V případě, že společníci využijí svého předkupního práva a valná hromada vysloví s tímto souhlas, je uvolněný podíl převeden na zbývající společníky.

Příklad č. 11:

Nejvyšší orgán společnosti (valná hromada) rozhodla o přechodu uvolněného podílu na další společníky. Tito společníci mají stejný podíl na základním kapitálu. Ve společnosti zbudou tři společníci. Společníkovi čtvrtému, kterému zanikla účast, byl vyplacen podíl ve výši 600 000,- Kč.

Řešení v Kč:

1. Přechod uvolněného podílu na společníka A

2. Přejed uvolněného podílu na společníka B
3. Přejed uvolněného podílu na společníka C

Obrázek č. 12: Účtování k příkladu č. 11

252 - vlastní podíly		355 (A) ostatní pohledávky za společníky	
PZ	600 000	1.	200 000
		2.	200 000
		3.	200 000

355 (B) ostatní pohledávky za společníky		355 (C) ostatní pohledávky za společníky	
1.	200 000	1.	200 000

Zdroj: vlastní zpracování

5.7.4 Účtování vypořádacího podílu, prodej třetí osobě

V případě, že žádný ze stávajících společníků nemá o podíl zájem, je možné tento podíl nabídnout k prodeji třetím osobám. V takovém případě jej společnost účtuje na vrub finančních nákladů a zároveň zaúčtuje pohledávku za novým společníkem společně s finančním výnosem.

Příklad č. 12

Výše vypořádacího podílu byla stanovena na 1 200 000,- Kč. Společnost podíl prodala třetí osobě za 1 500 000,- Kč.

Řešení v Kč:

1. Vyřazení uvolněného podílu z majetku společnosti: 1 200 000
2. Prodej uvolněného podílu: 1 500 000

Obrázek č. 13: Účtování k příkladu č. 12

252 - vlastní podíly		561 - prodané podíly	
PZ	1 200 000	1.	1 200 000

355 - ostatní pohledávky		661 - tržby z prodeje podílů	
1.	1 500 000	2.	1 500 000

Zdroj: vlastní zpracování

5.8 Zhodnocení výsledků

Po přijetí nové právní úpravy, ke které došlo s účinností od 1. ledna 2014, došlo i ke změnám v oblasti daňové a oblasti účetnictví. Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví, byla upravena právě v souvislosti s rekodifikací, a to vyhláškou č. 467/2013 Sb. V důsledku rekodifikace 2014 došlo i ke změně zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách Pro účetní jednotky (společnosti s ručením omezeným) účtujícími v soustavě podvojného účetnictví se změnila terminologie některých pojmů, a to např. „společnost a družstvo“ se mění na „obchodní korporace“, termín „podnik“ se nahrazuje termínem „obchodní závod“, závazek“ se mění na „dluh“, „nájem“ je nyní „nájem nebo pacht“, „dividendy“ jsou pro účely této novelizace brány jako „podíly na zisku“ atp. Došlo k dílčím změnám, avšak nová právní úprava obchodního práva neznamenal z hlediska účetnictví podstatné změny. Pokud dochází ke změnám v účtování určitých položek, jedná se o změny, které přináší zákon o účetnictví či prováděcí vyhlášky, ale tyto změny nejsou přímým důsledkem rekodifikace, která znamenala z hlediska účetního a daňového v zásadě tolik, že došlo ke změně terminologie. Na jednotlivých fiktivních případech bylo prokázáno, že postupy v účtování se nemění.

6. Dopady nové právní úpravy

S ohledem na poměry v Československu v období před rokem 1989 zde prakticky neexistovalo obchodní právo v dnešním slova smyslu. Po samotové revoluci bylo zřejmé, že bude muset být vytvořen nový zákon, který bude upravovat problematiku obchodního práva v tržním prostředí. V roce 1991 byl přijat zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který byl od samého počátku předmětem diskuse odborné veřejnosti. Obchodní zákoník měl být definitivním řešením, ovšem brzy se objevily některé jeho nedokonalosti. Tyto nedokonalosti byly dány zjevně tím, že s obchodním právem jako takovým byly pramalé zkušenosti, neboť jeho vývoj byl prakticky na 40 let přerušen. Tvůrci obchodního zákoníku se inspirovali úpravou německou, ale též úpravou československou prvorepublikovou. Výsledkem byla ne zcela sourodá směs pravidel, jejichž aplikace způsobovala mnohdy značné komplikace.

Již od počátku devadesátých let, prakticky ihned po nabytí účinnosti obchodního zákoníku, byla diskutována rekonstrukce soukromého práva. Ovšem k realizaci tohoto cíle se dospívalo velice pomalu a tak obchodní zákoník, namísto nahrazení kodexem dokonalejším, dostal mnoha dílčích změn. Tyto změny byly dány jednak nedokonalostí původního znění, kdy jeho příprava probíhala ve spěchu a jednak byly změny dány nutností harmonizace práva s předpisy evropskými. Výsledkem mnoha novelizací byla rozsáhlá velice formalizovaná úprava obchodního práva. Mnohé nedokonalosti zůstaly i po novelizacích. Nevhodná např. byla dvojkolejnost ve smluvním právu, kdy určité smluvní typy byly upraveny jak v občanském zákoníku, tak v zákoníku obchodním, a záleželo na tom, kdo tuto smlouvu uzavíral. Bylo nutné přijmout zcela nový zákon upravující danou problematiku, a tímto zákonem se stal právě zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Současný občanský zákoník vychází z jednoty soukromého práva. Obchodní právo je tak dílčí disciplínou práva soukromého. Současný ZOK vychází ze subsidiarity OZ. ZOK zachovává paralelní úpravu práva obchodního a občanského, kdy druhá možná varianta nové úpravy – komercializace občanského zákoníku byla odmítnuta. Nadále tedy existuje (byť v redukované podobě) zákon upravující obchodní právo. Tento zákon se však zaměřuje jen na právní problematiku, která se nedotýká oblastí života upravených občanským zákoníkem. Podstatnou změnou, kterou lze hodnotit pozitivně, je zamezení duplicity institutů občanského a obchodního práva. Současný kodex obchodního práva plně respektuje zásady obecného práva soukromého. Zachovává princip smluvní svobody a smluvní volnosti stran.

K celkové povaze ZOK lze konstatovat, že vychází z konservatismu plynoucího z přesvědčení o relativní dokonalosti platného právního řádu (Osnova obchodního zákona

z roku 1937).⁴⁴ V mnohých ohledech však české právo v posledních desetiletích zaspalo (např. koncernové právo, provázanost na insolvenční právo).

V případě zákona o obchodních korporacích, přestože dochází k mírné úpravě terminologie (např. nově používaný termín závod), tak zákon v tomto není nikterak radikální a většinou ponechává terminologii původní, kdy zachovává zaběhlé a zažité pojmy. ZOK odstraňuje vysokou kazuičnost obchodního zákoníku.

Při návrhu ZOK se normotvůrce nepokoušel o originalitu a vytváření „české cesty“ obchodního práva, ale vycházel ze zkušenosti zejména práva britského, německého, rakouského, francouzského a polského.⁴⁵ V ZOK je zcela logicky značně promítnuto i právo komunitární, kdy zákon plně respektuje harmonizační snahy zákonodárce. Harmonizace s komunitárním právem byla provedena tak, aby zákon byl konformní s *acquis communautaire*.

Za podstatné koncepční změny v ZOK můžeme označit zejména tyto:

- 1) ochrana hospodářské soutěže bude řešena zvláštním zákonem, a to zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, problematika nekalé soutěže byla přesunuta do občanského zákoníku,
- 2) část obecných ustanovení k obchodním společnostem (např. likvidace) je upravena v OZ v části týkající se právnických osob,
- 3) ustanovení upravující závazkové vztahy a navazující instituty (např. zastavení podílu) bylo přesunuto do OZ,
- 4) ZOK definitivně upustil od v Evropě ojedinělé volby práva (tzv. fakultativní obchody),
- 5) vyjmutí úpravy upravující obchodní rejstřík a její přesunutí do zák. č. 304/2014 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob.

Výše uvedené změny lze považovat za nejpodstatnější změny ve srovnání s původním obchodním zákoníkem. Současný ZOK nemá být nástupcem obchodního zákoníku, který tvořil kodex obchodního práva a byl do jisté míry nezávislou větví soukromého práva, ale je speciálním předpisem, který upravuje úzce vymezený okruh právních osob – obchodní společnosti a družstva, které souhrnně nazývá obchodními korporacemi. ZOK upravuje právo obchodních korporací, od jejich vzniku, přes vnitřní strukturu jejich orgánů, odpovědnost členů statutárních orgánů až po rušení obchodních korporací. Přestože již došlo k novelizaci⁴⁶ tak je tento zákon odbornou veřejností hodnocen veskrze pozitivně.

⁴⁴ Důvodová zpráva k ZOK. [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Viz sněmovní tisk č. 592, novela zák. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

6.1 Změny v právní úpravě se zaměřením na změny vztahující se k podílu

Přestože základní koncept úpravy obchodních společností zůstal zachován, tak došlo k dílčím změnám v úpravě jednotlivých obchodních společností, a tedy i společnosti s ručením omezeným.

Terminologie

ZOK namísto pojmu *obchodní podíl*⁴⁷ používá pojem *podíl*. Avšak v ZOK došlo k zřejmému legislativnímu omylu zákonodárce, kdy je v určitých ustanoveních i nadále používán termín obchodní podíl namísto prostého označení podíl.⁴⁸

Minimální výše vkladu a základního kapitálu

Dle obchodního zákoníku byla minimální výše vkladu společníka 20.000,- Kč (§ 109 odst. 1 ObchZ) a minimální výše základního kapitálu 200 000,- Kč (§ 108 odst. 1 ObZ). Dle ZOK je minimální výše vkladu 1,- Kč (§ 142 odst. 1 ZOK). Minimální výše základního kapitálu určena není, ale lze dovodit, že základní kapitál musí být v minimální výši vkladu, tedy také 1,- Kč.

Podstata podílu

Dle předcházející právní úpravy byl obchodní podíl považován za *jinou majetkovou hodnotu* (§ 118 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb, občanský zákoník.). Nyní je podíl *věcí*. Takovéto ustanovení sice přímo nenalezneme ani v OZ ani v ZOK, ale lze dovodit z § 489 OZ, který stanoví, že „*věcí je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“ Takovouto definici lze označit jako pozitivní přínos nové právní úpravy, neboť odstraňuje nejasnosti, jež byly spojeny s nejasným členěním předmětů občanskoprávních vztahů na věci, práva a jiné majetkové hodnoty.

Pluralita podílů

Oproti úpravě minulé ZOK připouští vznik různých druhů podílu (§ 135 odst. 1 ZOK). Připouští-li to společenská smlouva, mohou být podíly různého druhu a s podíly mohou být

⁴⁷ Obchodní podíl představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti (§ 114 zák. č. 513/1991 Sb., o brodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

⁴⁸ Např. § 206 ZOK: „*.byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu, není-li obchodní podíl převoditelný.*“ Dále § 213 ZOK:“ *...rozdělí se uvolněný obchodní podíl mezi tyto společníky podle poměru jejich podílů.*“

spojena různá práva a povinnosti. Určení druhů podílů, práv a povinností s ním spojených je obligatorní náležitostí společenské smlouvy (§ 146 odst. 1 písm. d) ZOK).

Kmenový list

Oproti minulé úpravě je nově zavedena možnost, aby byl podíl představován kmenovým listem. Kmenový list může být vydán pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena ani podmíněna. Co se týče povahy kmenového listu, tak ten je cenným papírem na řad a nelze jej vydat jako zaknihovaný cenný papír (§ 137 ZOK). Náležitosti kmenového listu jsou uvedeny v § 138 ZOK, kdy cenný papír musí obsahovat označení, že se jedná o kmenový list, jednoznačnou identifikaci společnosti, výši vkladu připadající na podíl, označení podílu, k němuž je vydán. Obchodní zákoník výslovně vylučoval možnost, aby podíl ve společnosti s ručením omezeným byl představován cenným papírem (§ 61 odst. 1 ObchZ).

Podíl ve společném jmění manželů

Oproti úpravě minulé je jasným způsobem stanoveno, že podíl manžela v obchodní společnosti, který se stal společníkem za trvání manželství, je považován za součást společného jmění manželů (§ 709 odst. 2 OZ). Též došlo k posílení pozice druhého z manželů ve vztahu k podílům, jenž je součástí společného jmění manželů. V původní úpravě byla pouze řešena účast druhého manžela na společnosti,⁴⁹ nikoliv však majetková složka podílu, kdy tuto nejasnost musel vyřešit Nejvyšší soud ČR. Současná úprava je tedy ve srovnání s úpravou původní jasnější.

Hlasovací právo

Dle obchodního zákoníku měl v případě hlasování na valné hromadě každý společník 1 hlas na každých 1.000,- Kč svého vkladu, neurčovala-li společenská smlouva jinak (§ 127 odst. 2 ObchZ). V případě ZOK má každý společník 1 hlas na každou 1,- Kč svého vkladu, ledaže určí společenská smlouva jinak (§ 169 odst. 2 ZOK).

Právo na podíl na zisku

Oproti úpravě minulé je v ZOK obsažena detailnější úprava podmínek vyplacení podílu na zisku. Právo na podíl na zisku je koncipováno jako nevratná částka s výjimkou situace, kdy

⁴⁹ Stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti (§143 odst. 2 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník).

osoba, které byl podíl vyplacen, věděla, že jí je vyplácen v rozporu s podmínkami danými ZOK (§ 35 odst. 1 ZOK). Došlo k zobecnění povinnosti navrátit podíl na zisku, který byl vyplacen v rozporu s principy ZOK, a to vůči všem osobám, které plnění přijaly bez ohledu na jejich postavení. Byl zaveden tzv. test insolvence, kdy výplata podílu na zisku je podmíněna dostatečným objemem prostředků obchodní korporace (§ 40 ZOK). ZOK za podmínky, že je to zakotveno ve společenské smlouvě, připouští možnost, aby byl podíl na zisku vyplácen v jiné formě než v penězích.

Zastavení podílu

Došlo k uvolnění pravidel pro zastavení podílu a realizaci výkonu zástavního práva. Společenská smlouva může upravit zástavní právo k podílu autonomním způsobem, kdy toto právo není vázáno na podmínky a přivolení zastavitelnosti. Strany zástavní smlouvy se mohou dohodnout, zda zástavní věřitel bude vykonávat práva spojená s podílem. Dále se mohou smluvní strany zástavní smlouvy dohodnout, zda plnění spojená s podílem budou od okamžiku dospělosti zajištěné pohledávky započítány na úhradu dluhu či nikoliv.

Převod podílu

Převod podílu lze dělit na dva základní možné převody. Jedná se o převod na stávajícího společníka společnosti a převod na třetí osobu.

V případě převodu podílu na společníka, může být převod uskutečněn i bez souhlasu valné hromady (§ 207 odst. 1 ZOK). Souhlas valné hromady však může být zakotven ve společenské smlouvě, a v takovém případě je nutný.

V případě převodu podílu na třetí osobu dochází ke změně minulé koncepce, kdy dle obchodního zákoníku bylo stanoveno, že společník může převést svůj podíl na třetí osobu pouze tehdy, připouští-li to společenská smlouva (§ 115 odst. 2 ObZ). ZOK toto pravidlo pojal obráceně, kdy je stanoveno, že nestanoví-li společenská smlouva něco jiného, je podíl převoditelný se souhlasem valné hromady (§ 208 ZOK). Obchodní zákoník tedy umožňoval převod pouze tehdy, bylo-li to upraveno přímo ve společenské smlouvě, kdežto převoditelnost dle ZOK vyplývá přímo z tohoto zákona.

Další změnou související s převodem je změna v úpravě smlouvy o převodu podílu ve společnosti, kdy v současném ZOK nejsou upraveny náležitosti této smlouvy. Nabyvatel podílu musel za účinnosti obchodního zákoníku výslovně prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě dané společnosti (§ 115 odst. 3 ObZ). Dle ZOK nabytí podílu automaticky znamená přistoupení ke společenské smlouvě (§ 209 odst. 1 ZOK).

Přechod podílu

Dle úpravy v obchodním zákoníku bylo možné společenskou smlouvou vyloučit přechod podílu. ZOK umožňuje nejen přechod podílu vyloučit, ale vázat jej na splnění určitých podmínek, které budou definovány společenskou smlouvou (§ 42 odst. 1 ZOK). Omezení přechodu podílu může být stanovena vůči všem společníkům, ale též jen vůči některým, čímž může být založeno nerovné postavení mezi společníky. Dědic, který usiluje o zrušení své účasti ve společnosti, se nesmí účastnit na činnosti společnosti (§ 211 odst. 2 ZOK). V obchodním zákoníku bylo stanoveno, že dědic není povinen podílet se na činnosti společnosti, a to ani když tak společenská smlouva stanoví (§116 odst. 2 ObchZ).

Uvolněný podíl

Obchodní zákoník blíže neoperoval s pojmem uvolněný podíl, respektive jej pouze jedenkrát zmiňoval a to v § 148, odst. 5 ObchZ.⁵⁰ Dle obchodního zákoníku přecházel podíl společníka, jehož účast zanikla, na společnost, a ta se stávala jeho vlastníkem (§ 113 odst. 5 ObchZ). Dle úpravy v ZOK podíl na společnost nepřechází, ale společnost se stává jeho správcem a je povinna jej bez zbytečného odkladu prodat za přiměřenou cenu. V případě, že se podíl nepodaří prodat, tak společnost rozhodne o jeho přechodu na zbývající.

6.2 Shrnutí podstatných změn v nové právní úpravě

Tabulka č. 11: Přehled změn v nové právní úpravě

	Obchodní zákoník	Zákon o obchodních korporacích
Terminologie	§ 114 Zákon používá termín obchodní podíl.	§ 31 ZOK používá pojem podíl.
Minimální výše vkladu	§ 109 odst. 1 20.000,- Kč	§ 142 odst. 1 1,- Kč
Minimální výše základního kapitálu	§ 108 odst. 1 200.000,- Kč	Odvíjí se od vkladu 1,- Kč
Podstata podílu	§ 118 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník Podíl je	§ 489 OZ Podíl je věc.

⁵⁰ „Jestliže byl konkurs na majetek společníka, jehož účast ve společnosti zanikla podle odstavce 2, zrušen z jiných důvodů než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a společnost dosud nenaložila s uvolněným obchodním podílem podle § 113 odst. 5 a 6, účast společníka ve společnosti se obnovuje; jestliže již společnost vyplatila jeho vypořádací podíl, obnoví se účast společníka jen, nahradí-li do 2 měsíců společnosti vypořádací podíl.“ (§ 148 odst. 5 ObchZ)

	jiná majetková hodnota.	
Pluralita podílu	§ 114 Pluralita nepřipuštna. Jeden společník mohl mít jeden podíl.	§ 132 odst. 2 Jeden společník může vlastnit více podílů, a to i různého druhu.
Kmenový list	§ 61 odst. 1 Podíl nesměl být představován cenným papírem.	§ 137 odst. 1 Podíl může být představován kmenovým listem.
Podíl v SJM	V zákoně nebyla řešena majetková podstata podílu v SJM, dovozeno judikaturou.	§ 709 odst. 2 OZ Podíl je součástí SJM.
Hlasovací právo	§ 127 odst. 2 Každý společník má 1 hlas na 1.000,- Kč svého vkladu.	§ 169 odst. 2 Každý společník má 1 hlas na 1,-Kč svého vkladu.
Právo na podíl na zisku	§ 82 odst. 1 Zisk mohl být vyplácen pouze v peněžité formě.	§ 161 odst. 1 Možnost vyplatit podíl i v nepeněžní formě.
Zastavení podílu	§ 153 odst. 1 zák. č40/1964 Sb. Připuštna zastavovat podíly, ale nebyla bližší úprava.	§§ 1320 – 1327 Podrobná úprava zástavního práva k podílu ve společnosti.
Převod podílu	§ 115 Převod na společníka je možný jen se souhlasem valné hromady. Převod na třetí osobu jen pokud připouští společenská smlouva.	§ 207 Převod na společníka může být i bez souhlasu valné hromady. § 208 Převod na třetí osobu možný se souhlasem valné hromady.
Přechod podílu	§ 116 Společenská smlouva mohla přechod vyloučit.	§ 42 Společenská smlouva může přechod nejen vyloučit ale i omezit.
Uvolněný podíl	§ 113 odst. 5 Podíl přecházel na společnost, která se stala vlastníkem.	§§ 212 – 215 Společnost se stává zmocněncem a je jejím primárním úkolem podíl prodat.

zdroj: vlastní zpracování

6.3 Přizpůsobení, podřízení se zákonu o obchodních korporacích

Nově přijaté zákony (OZ a ZOK) s sebou přinesly mnohé změny. Je zřejmé, že znění dosavadních zakladatelských listin bylo mnohdy v rozporu s nově přijatými pravidly. Zákonodárci byla tato situace předem zřejmá, a tak v ZOK zakotvil pravidla, dle kterých musely společnosti zjednat nápravu ve stanovené lhůtě. ZOK jednak stanovil lhůtu pro *přizpůsobení se* zákonu o obchodních korporacích a jednak lhůtu pro *podřízení se* tomuto zákonu. Mnohdy jsou tyto instituty zaměňovány, přestože každý z nich má odlišné následky.

6.3.1 Přizpůsobení se zákonu o obchodních korporacích

Povinnost přizpůsobit se ZOK je stanovena v § 777 odst. 2, který stanoví, že „*obchodní korporace přizpůsobí do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona listiny podle odstavce 1 úpravě tohoto zákona a doručí je do sbírky listin.*“ Přizpůsobení se znamená, že společnosti mají povinnost upravit své zakladatelské listiny takovým způsobem, aby jejich znění odpovídalo aktuálnímu znění zákona. Zákonem o obchodních korporacích bylo změněno či zrušeno mnoho ustanovení obchodního zákoníku, která však byla zahrnuta v zakladatelských listinách společností vzniklých před rokem 2014. Zákonem o obchodních korporacích byla společností uložena povinnost upravit tato ustanovení tak, aby odpovídala novému právnímu předpisu. Tato povinnost se týkala všech společností založených před rokem 2014. Lhůta pro provedení příslušných změn byla stanovena do 30. 6. 2014 a za její nedodržení byly stanoveny citelné sankce. Společnostem hrozila pokuta do výše 100.000,- Kč, ale také možnost nucené likvidace společnosti.

V praxi však nastaly dva zásadní spolu související problémy. Rejstříkové soudy zpočátku vyžadovaly, aby společnosti prováděly proces přizpůsobení (úpravu zakladatelských listin) formou notářského zápisu. Z toho se odvíjí další problém, že po určité období (přibližně březen až červenec 2014) bylo prakticky nemožné, domluvit si schůzku s notářem, který by měl čas provést potřebné změny. Až následně vyšší soudy rozhodly, že notářský zápis není v daném případě vyžadován, ale postačí zaslat soudu aktualizované listiny v prosté formě.⁵¹

⁵¹ Dne 26. 11. 2014 vydal Vrchní soud v Praze rozhodnutí, kterým potvrdil, že k přizpůsobení zakladacích listin nebo stanov společností s ručením omezeným novému zákonu o obchodních korporacích (ZOK) není nutný notářský zápis, ale postačuje pouze vyhotovení úplného znění aktualizovaných listin v prosté formě. Tento názor byl následně potvrzen Nejvyšším soudem ČR, viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 2. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5347/2014. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z WWW: <http://kraken.slv.cz/29Cdo5347/2014>

6.3.2 Podřízení se zákonu o obchodních korporacích

Proces podřízení se ZOK je procesem odlišným. Pro společnosti není povinný, a ty tak činí dobrovolně. Základní zásadou je, že v případě společností nepodřízených se ZOK se určitá práva a povinnosti společníků mohou nadále řídit předchozí právní úpravou (obchodním zákoníkem) a v případě společností podřízených je použití těchto původních ustanovení vyloučeno a budou se nadále řídit výlučně zákonem o obchodních korporacích.

V případě podřízení se platí, že toto rozhodnutí musí být schváleno valnou hromadou ve formě notářského zápisu. Pro většinu společností však nemá podřízení se ZOK žádný významný vliv, avšak může být výhodou např. pro společnosti ucházející se o veřejné zakázky, neboť u nich je minimálně vhodné, aby měly vše, tedy i zakladatelské listiny v souladu s aktuální právní úpravou.

ZOK v tomto případě stanovil dvouletou lhůtu, tedy do 1. 1. 2016. Ovšem v případě jejího nedodržení (jelikož podřízení je dobrovolné), nejsou stanoveny žádné sankce. Otázkou je, zda se společnosti mohou podřídit ZOK jako celku i po 1. 1. 2016. Existují dva názory, kdy první uvádí, že tato lhůta je pouze pořádková a společnost se může podřídit i po jejím uplynutí.⁵² Dle názoru opačného⁵³ však z důvodu právní jistoty přizpůsobení se ZOK jako celku po uplynutí lhůty není možné učinit prohlášení o podřízení se, neboť je nanejvýš vhodné vymezit období, ve kterém může být rozhodnuto o podřízení se nebo o ponechání původního znění s tím, že zčásti se bude společnost řídit dosavadními pravidly a zčásti pravidly novými.

Jsem toho názoru (stejně jako Notářská komora ČR), že podřízení společností vzniklých před 1. 1. 2014 je možné i po 1. 1. 2016 neboť není dán důvod proč bránit těmto společnostem v podřízení se nové právní úpravě.

6.4 Náklady společností související s přechodem na novou právní úpravu

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že každá společnost s ručením omezeným musela v důsledku nové právní úpravy, která přikazuje úpravu zakladatelských dokumentů vynaložit určité náklady, a to nejen náklady ekonomické (finanční), ale i náklady sociální, kdy příslušné osoby byly nuceny se namísto běžné činnosti spojené s provozem společnosti, věnovat administrativním úkonům spojených se změnou zakladatelských

⁵² Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. Komentář k ustanovení § 777 zákona o obchodních korporacích.

⁵³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil., CILEČEK, Filip., KUHN, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, Velké komentáře. s. 405.

listin. Mezi ekonomické náklady patří náklady na právní pomoc s přípravou změn, náklady na notáře a náklady na soudní poplatek za zápis změn do obchodního rejstříku.

Co se týče nákladů na právní pomoc, tak jejich výše je závislá na několika faktorech. Jde o to, že některé společnosti mají buď své podnikové právníky v zaměstnaneckém poměru či mají sjednanu paušální odměnu s advokátní kanceláří. V takovém případě společnost vícenáklady spojené s právní pomocí poskytovanou v souvislosti se změnami zakladatelských listin nemá, respektive jsou skryty ve mzdě či paušální odměně. V případě, že společnost využívá právní pomoc advokáta jednorázově, je tato pomoc poskytována zpravidla za smluvní odměnu. V případě vypracování zakladatelské listiny a konzultace se odměna advokáta pohybuje průměrně v částce 3 – 6.000,- Kč.

Úplata notáři nemusí být pevně stanovena. S ohledem na to, že zpočátku převládal názor, že změny zakladatelských listin musí být ve formě veřejné listiny, tak společnosti tak činily a vznikaly jim náklady na odměnu notáři. Odměna notáře se řídí zák. č. 196/2001 Sb., notářský tarif. V případě notářského zápisu, který je podkladem pro zápis do veřejného rejstříku, nejméně 4.000 Kč, s tím, že k částce si může notář přičíst individuální přírůstek v maximální výši 2,5 % ze základního kapitálu společnosti. Budeme však uvažovat nejnižší možnou částku, tedy 4000,- Kč, ke které je nutno připočíst DPH (21 %), celkem tedy 4.840,- Kč.

Soudní poplatek za zápis, respektive aktualizaci listin a údajů činí 1.000,- Kč.

Minimální náklady na úpravu zakladatelské listiny činí cca 6.000,- Kč v případě, že společnost nehradila zvlášť odměnu za právní pomoc. V případě, že společnost musela vyhledat advokáta, je kompletní cena za provedené celé operace cca 9 – 12.000,- Kč.

6.5 Dopady právní úpravy na společnosti

Je zřejmé, že změny související s novou právní úpravou jsou pro společnosti jistou komplikací a nákladem, jak finančním, tak sociálním. Mnoho společností navíc mnohdy balancuje na hraně rentability, a tak by bylo možné očekávat, že v případě stanovení nové povinnosti, se mnoho společností rozhodne ukončit svoji činnost a dojde tak k poklesu celkového počtu společností s ručením omezeným.

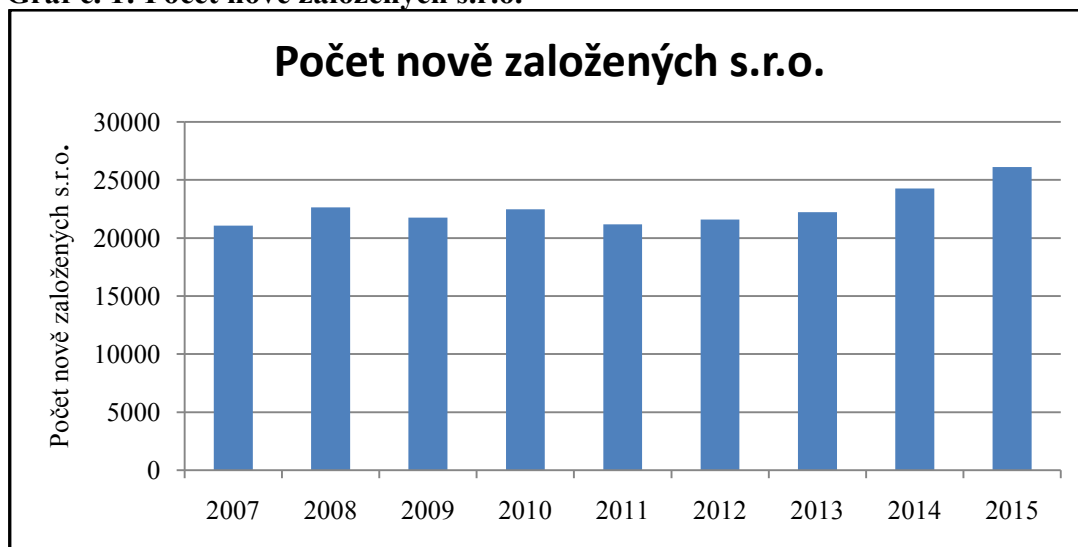
Počet nově založených s.r.o.

Tabulka č. 12: Počet nově založených s.r.o.

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
21063	22638	21756	22460	21174	21592	22227	24266	26104

Zdroj: www.bisnode.cz [online] [cit. 2016-12-02]. Dostupné z <http://www.bisnode.cz/tiskove-zpravy/v-cr-loni-vzniklo-26953-novych-firem-nejvice-od-roku-2007/>

Graf č. 1: Počet nově založených s.r.o.



Zdroj: vlastní zpracování

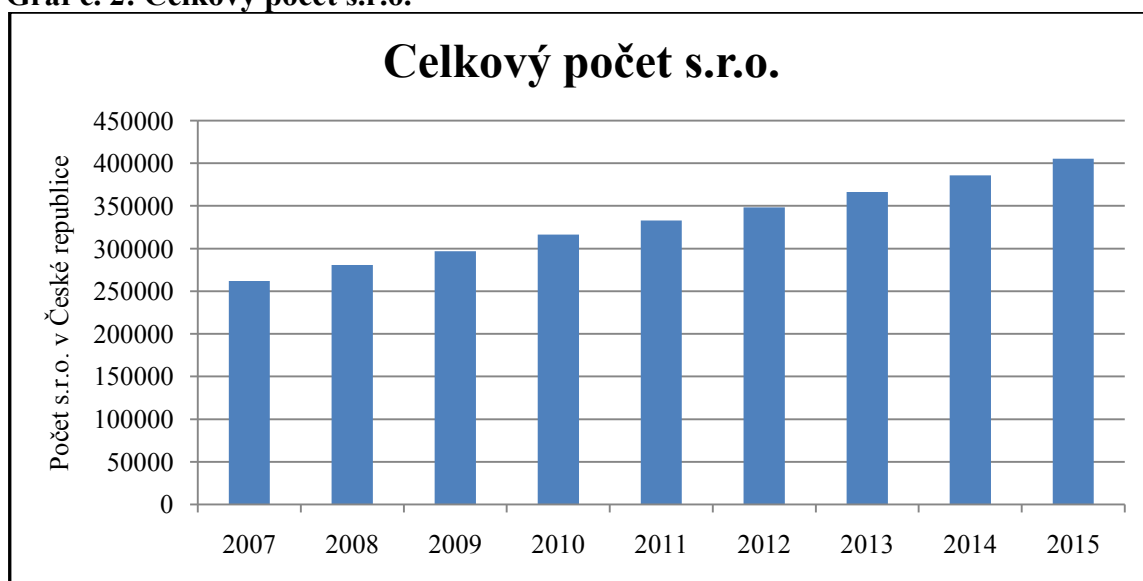
Celkový počet s.r.o.

Tabulka č. 13: Celkový počet s.r.o.

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet s.r.o.	261946	280736	296787	316429	332987	348334	366432	385979	405410

Zdroj: www.bisnode.cz [2-12-2016] dostupné z <http://www.bisnode.cz/tiskove-zpravy/v-cr-loni-vzniklo-26953-novych-firem-nejvice-od-roku-2007/>

Graf č. 2: Celkový počet s.r.o.



Zdroj: vlastní zpracování

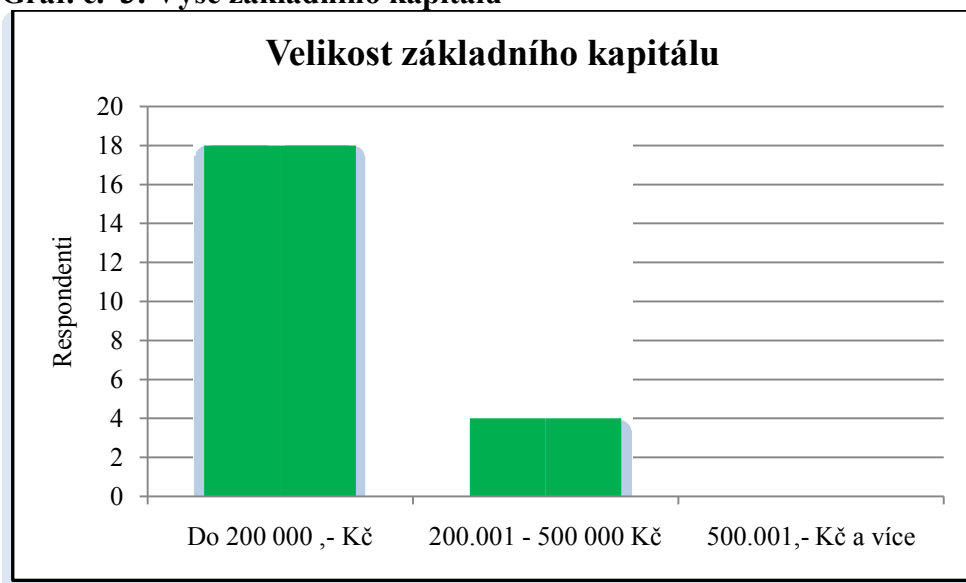
Z výše uvedeného je zřejmé, že nedošlo k naplnění předpokladu, že změna právní úpravy a následný vznik povinností spojených s finančním vydáním povede ke snížení počtu obchodních společností. Je naopak zřejmé, že trvale dochází ke zvyšování počtu obchodních společností a jen v letech 2014 a 2015 bylo nově založeno přes 50 000 společností s ručením omezeným.

6.6 Šetření mezi společnostmi

Níže uvedené dotazy byly určeny pro jednatele společností s ručením omezeným. Povedlo se získat odpovědi od 22 společností.

1) Jaký je základní kapitál společnosti ve které působíte?

Graf. č. 3: Výše základního kapitálu

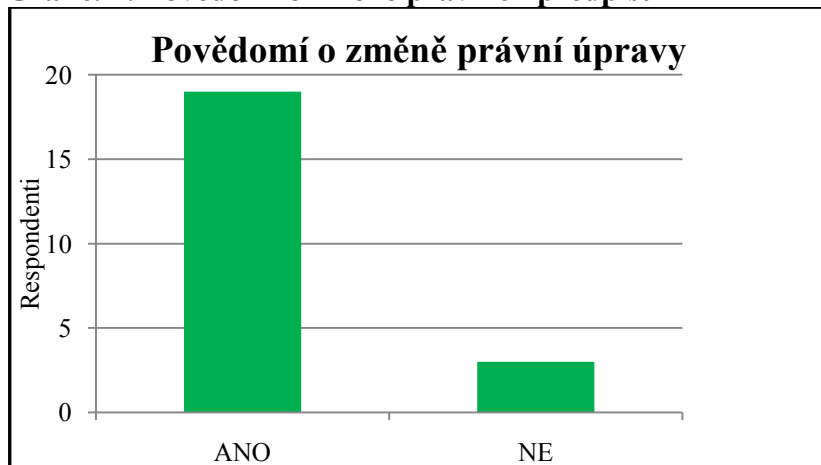


Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že šetření se zúčastnilo celkem 22 společností, přičemž z těchto společností 18 z nich (82 %) má základní kapitál o velikosti do 200.000,- Kč (včetně) a 4 společnosti pak v rozmezí 200.001,- Kč – 500.000,- Kč. Šetření se neúčastnila žádná společnost se základním kapitálem vyšší než 500.001- Kč. Většina společností účastnících se dotazníkového šetření patří mezi společnosti, které mají základní kapitál, jehož výše byla minimem dle předchozí právní úpravy. Kritérium základního kapitálu bylo zvoleno z důvodu, že je zjistitelné z obchodního rejstříku. Lze uvažovat o tom, zda by nebylo vhodné zvolit jiné kritérium, např. obrat společnosti, avšak lze předpokládat, že tento údaj respondenti často neznají nazpaměť a pro autora šetření by s ohledem na různorodost společností účastnících se ankety bylo obtížné vytvořit vhodné škály v takovém rozsahu, aby bylo možné je zpracovat a byly vypovídající.

2) Od 1. 1. 2014 došlo k přijetí nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Zaregistroval(a) jste tuto změnu?

Graf č. 4: Povědomí o změně právních předpisů

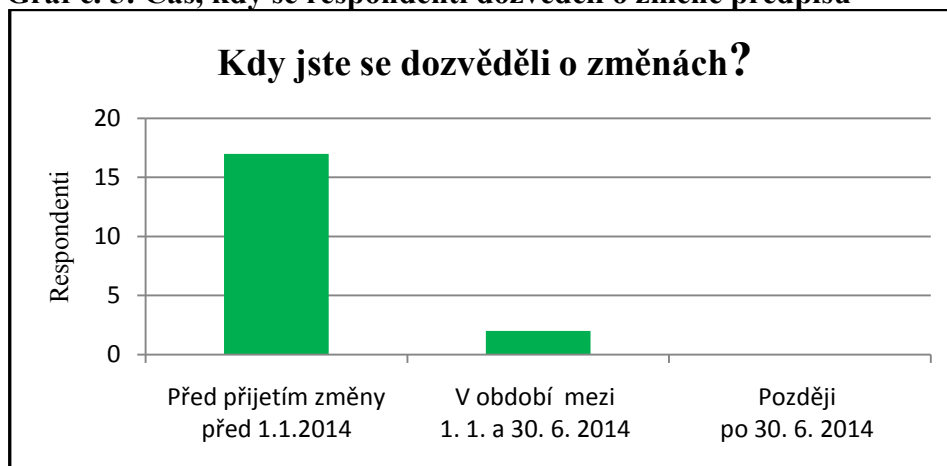


Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného vyplývá, že z dotazovaných společností bylo o této změně informováno 19 společností (86 %) a 3 společnosti (14 %) naopak o této změně do dnešních dnů neví. Z toho, že některé společnosti změnu vůbec nezaznamenaly, plyne, že ani nemohly přijmout žádné změny, ke kterým byly povinovány.

3) Pokud jste změnu zaregistroval/a, tak kdy?

Graf č. 5: Čas, kdy se respondenti dozvěděli o změně předpisů



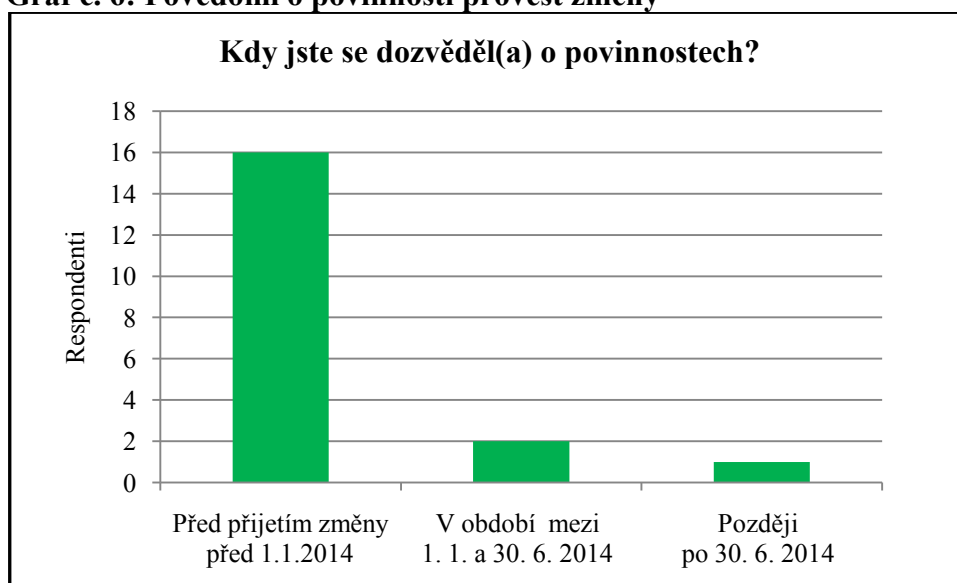
Zdroj: vlastní zpracování

Z šetření plyne, že 17 společností (tedy 90 % ze společností, které o změnách právní úpravy věděly), zaregistrovaly nadcházející změny již před jejich účinností, tedy před 1. 1.

2014. Naopak dvě společnosti změny zaregistrovaly až v prvním polovině roku 2014. Je skutečností, že přestože v případě rekodifikace soukromého práva se jednalo o významnou událost, kdy byly nahrazeny dva významné kodexy, tak tyto změny neprovázela širší společenská diskuse, ani v médiích nebyl nadcházejícím změnám věnován významnější prostor. I tak však nebyl problém zjistit si, co dané změny pro společnosti přinesou.

4) Kdy jste si byl vědom/a Vašich povinností souvisejících se změnou?

Graf č. 6: Povědomí o povinnostech provést změny

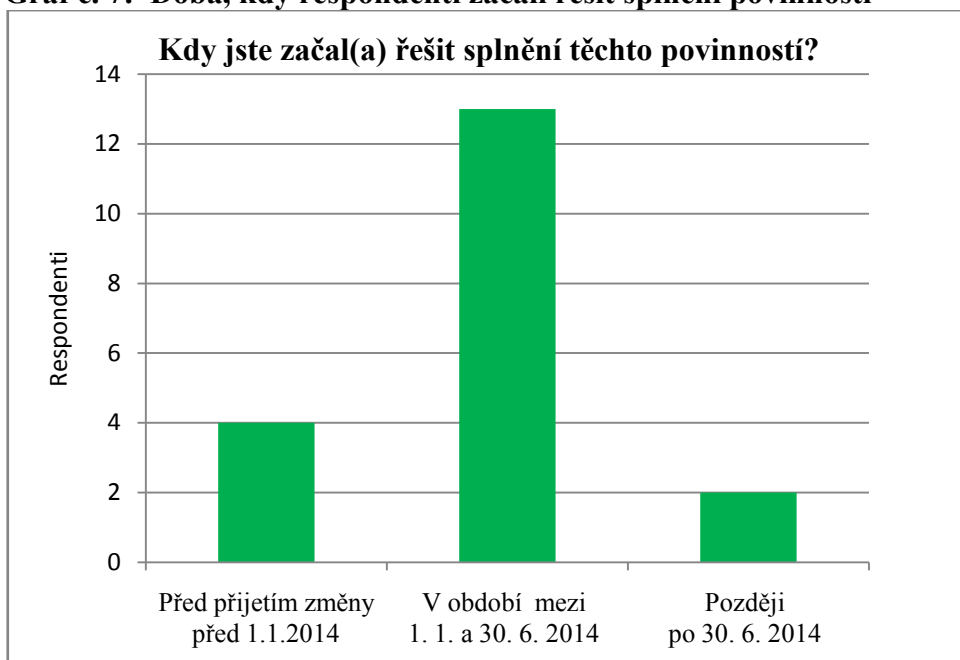


zdroj: vlastní zpracování

Ze šetření plyne, že společnosti si byly vědomy ve většině případů nejen toho, že dochází ke změně zákonů, ale též věděly i o povinnostech, které jim plynou. Ze šetření plyne, že 16 společností (84 %) vědělo o povinnostech již před účinností ZOK. Další tři společnosti se o svých povinnostech dozvěděly až za účinnosti nové právní úpravy; přičemž 2 z těchto společností (11 %) v prvním půlroce po změnách, 1 společnost (5%) později.

5) Kdy jste začal(a) řešit splnění těchto povinností?

Graf č. 7: Doba, kdy respondenti začali řešit splnění povinností

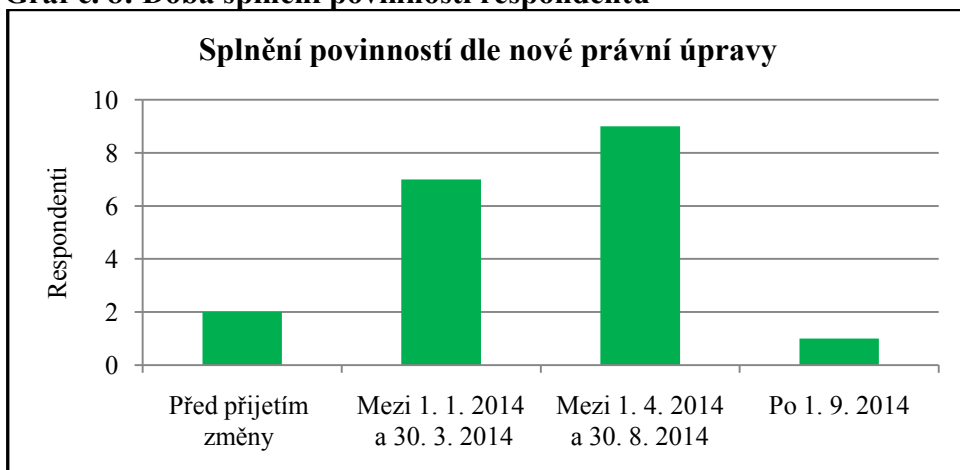


zdroj: vlastní zpracování

Ze šetření plyne, že 4 společností (21 %) začalo řešit nové povinnosti již před účinností ZOK, 13 společností (68 %) v prvním pololetí roku 2014, a 2 společnosti (11 %) později.

6) Kdy byly tyto povinnosti splněny?

Graf č. 8: Doba splnění povinností respondentů



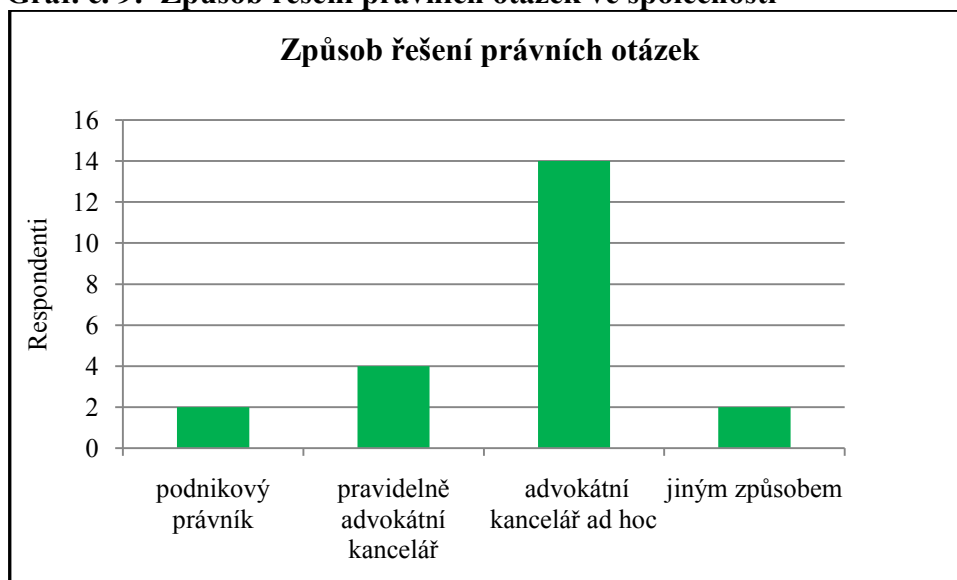
zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného plyne, že dvě společnosti (11 %) splnily své povinnosti před

1. 1. 2014. Dále 7 respondentů (37 %) uvedlo, že povinnosti splnily v prvním čtvrtletí roku 2014 a 9 respondentů (49 %) uvedlo, že povinnosti z jejich strany byly splněny ve čtvrtletí druhém.

7) Jakým způsobem řešíte ve Vaší společnosti právní otázky?

Graf. č. 9: Způsob řešení právních otázek ve společnosti

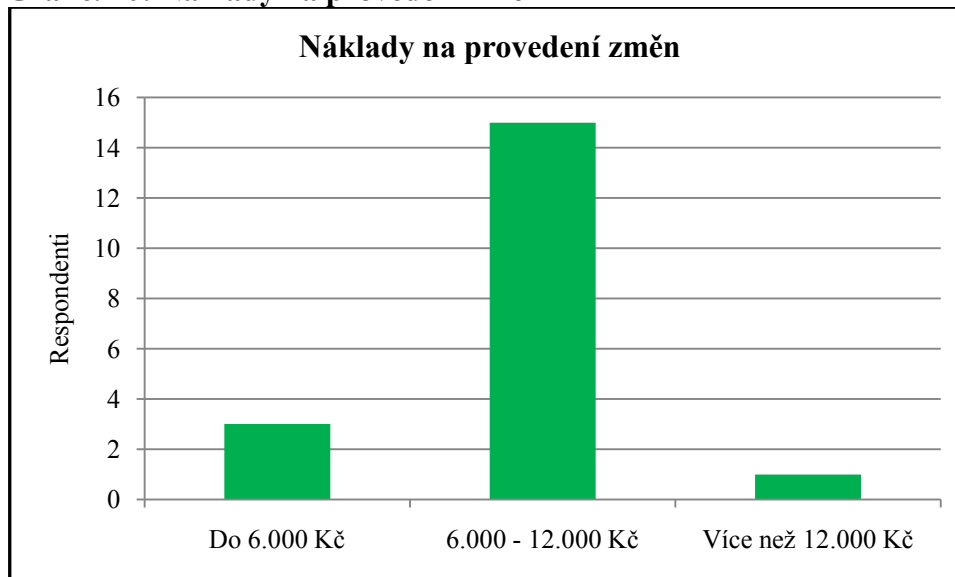


Zdroj: vlastní zpracování

Většina z dotazovaných společností, konkrétně 14 společností (64 %) řeší právní otázky ve své společnosti pomocí jednorázového využívání advokátní kanceláře. Dvě společnosti (9 %) mají zaměstnány v pracovním poměru podnikového právníka a 4 z dotazovaných společností (18 %) má sjednanou dlouhodobou spolupráci s advokátní kanceláří, které vyplácí pravidelnou paušální odměnu. Ve dvou případech bylo uvedeno, že právní otázky řeší jiným způsobem.

8) Jaké byly celkové náklady Vaší společnosti (náklady na právní pomoc, notář, kolek a jiné) spojené s uvedením listin do souladu s novou právní úpravou?

Graf č. 10: Náklady na provedení změn



zdroj: vlastní zpracování

Všechny společnosti, které splnily nové povinnosti, byly nuceny nést náklady na provedení změn. Většina z dotazovaných společností, celkem 15 (79 %) uvedla, že tyto náklady byly v rozmezí od 6.000,- Kč do 12.000,- Kč. Tři společnosti (16%) uvedly, že tyto náklady činily méně než 7.000,- Kč. Jednalo se o společnosti, které mají buď svého zaměstnaného právníka, případně využívají služeb advokátní kanceláře za paušální odměnu, kdy tuto paušální odměnu nepovažují za mimořádný výdaj, který by měl bezprostřední souvislost s rekodifikací. Jedna společnost uvedla, že náklady na provedení změn činily více než 12.000,- Kč.

9) Dokážete odhadnout čas strávený s plněním povinností dle nové právní úpravy?

Kromě nákladů finančních byly společnosti nuceny se změnou zabývat. Musely tedy splnění povinností obětovat i jinou hodnotu než jsou finanční prostředky. Musely obětovat svůj čas, který by jinak mohly strávit jinou činností. Tato otázka byla v anketě otázkou otevřenou, neboť jsem nepovažoval za vhodné, aby jednatelé byli nuceni se „trefovat“ do určitého časového rozmezí. Ono časové rozmezí není zcela snadné odhadnout a označit časové intervaly, které by odpovídaly skutečnosti.

Časové rozmezí, které společnosti uváděly, bylo velice různorodé, jak bylo předpokládáno.

Nejkratší období uváděné činilo dvě hodiny, kdy danou záležitost vyřešil podnikový právník, který pouze danou problematiku konzultoval s jednatelem společnosti. Naopak nejdelším v dotazníku uvedeným údajem byl čas dva dny, který zahrnoval počáteční hledání informací o změnách, telefonickou konzultaci s advokátem, následnou schůzku s ním, čas strávený u notáře. Většina odpovědí však byla v časovém horizontu 3 – 6 hodin.

10) Jaký je Váš názor na novou právní úpravu a Vám nově vzniklé povinnosti?

V tomto případě se jednalo o otázku kvalitativní, kdy se jednatele měli vyjádřit, jak hodnotí rekonstrukci v kontextu nově vzniklých povinností. Jak vyplývá z odpovědí v anketě, společnosti musely vynaložit finanční prostředky a čas, aby dostaly povinností. Jaký efekt však daná změna měla a změnilo se něco k lepšímu?

Jak bylo očekáváno, většina z dotázaných uvedla, že se ke změnám stavěla spíše negativně a nepovažovala je za nutné. Nevidí v nich pro společnost žádný pozitivní přínos, ale pouze další zátěž a finanční výdaj, který musí vynaložit. Tři respondenti vyjádřili víceméně neutrální postoj ke změnám, tyto změny berou jako jednu z povinností a nevyjadřují se ani pozitivně, ani negativně. Ve vyplněných dotaznících se neobjevil žádný čistě pozitivní ohlas na přijatou změnu, byť jeden respondent uvedl, že chápe, že původní předpisy zřejmě neodpovídají dnešním potřebám, byť nevidí důvod, proč víceméně kvůli formálním změnám musel vynakládat tisícové částky.

Hodnocení změn tedy bylo spíše negativní. Nutno však zmínit, že žádný z respondentů neuvedl, že by kvůli nákladům uvažoval o ukončení činnosti společnosti.

6.7 Nová právní úprava z pohledu notáře

Subjektem, kterého se přijetí nové právní úpravy výrazným způsobem dotklo, jsou notáři. Jsou to právě oni, kteří vypracovávali nové zakladatelské listiny ve formě veřejných listin. S ohledem na to, že k 1. 1. 2015 bylo v České republice celkem 430 992 kapitálových společností⁵⁴ a počet notářů činí 442,⁵⁵ je zřejmé, že notáři byli v inkriminované době osobami značně žádanými.

Přestože byla změna právních předpisů známa s dostatečným předstihem, tak mnoho společností, nechalo změnu listin na poslední chvíli. Jak bylo uvedeno, mnohé, zejména malé jednočlenné společnosti, respektive jejich jednatele nevěděli, že jim vznikla povinnost upravit své zakladatelské listiny tak, aby byly v souladu se ZOK. Tato povinnost

⁵⁴ *V ČR loni vzniklo 26953 nových firem* [online] [cit. 2016-11-10]. dostupné z <http://www.bisnode.cz/tiskove-zpravy/v-cr-loni-vzniklo-26953-novych-firem-nejvice-od-roku-2007/>

⁵⁵ *Seznam notářů* [online]. [10-11-2016]. Dostupné z <https://www.nkcr.cz/seznam-notaru>

začala být medializovaná⁵⁶ teprve několik měsíců před uplynutím lhůty a teprve tehdy začaly mnohé společnosti tyto povinnosti řešit. S ohledem na počet společností je zřejmé, že nebylo v silách notářů veškeré žádosti o jejich služby zvládnout. V období březen až srpen 2014 bylo téměř nemožné sehnat notáře, který by měl čas, neboť prakticky všichni byli zaneprázdněni agendou související se změnou zakladatelských listin.

6.7.1 Rozhovor s notářkou

Jedná se o notářku provozující notářskou kancelář od roku 1998, sídlící v Praze. Notářka si nepřála být jmenována.

Počítala jste se zvýšeným zájmem o Vaše služby v souvislosti s přijetím nové právní úpravy (ZOK)?

Ano, počítala.

Bylo od přijetí nové právní úpravy (ZOK) zřejmé, že změny zakladatelských listin budou muset být ve formě veřejné listiny?

Notářská komora od počátku zaujímala stanovisko, že změny budou muset být ve formě veřejné listiny.

Od kdy začal zvýšený zájem o služby notáře v souvislosti s přijetím nové právní úpravy (ZOK).

Prakticky od konce roku 2013, zejména však začátkem roku 2014. Zpočátku se jednalo spíše o větší společnosti, které chtěly mít vše v souladu co nejdříve. Největší boom začal však od března.

Můžete blíže popsat onen Vámi zmiňovaný boom? Kolik valných hromad se u Vás denně konalo, respektive kolik zakladatelských listin bylo u Vás dáváno do souladu s novými předpisy?

⁵⁶ např. *Změnit stanovy u společnosti musíte do konce června* [online] [10-11-2016], dostupné z WWW: http://finance.idnes.cz/noz-zmenit-stanovy-u-spolecnosti-musite-do-konce-cervna-pka-viteze.aspx?c=A140502_2061487_viteze_zuk

Do kanceláře volalo denně mnoho subjektů dožadujících se volného termínu, jednalo se denně až o desítky lidí. Denně v mé kanceláři jsem byla schopna uspořádat 6 – 8 valných hromad, na kterých byly přijaty nové zakladatelské listiny. V období duben až srpen 2014 byla drtivá většina agendy tvořena právě tímto. Bylo to opravdu vyčerpávající. Nyní nevím, kolik celkem valných hromad se konalo, ale jistě to bylo v řádu stovek.

Když zmiňujete srpen, jak postupně žádosti o Vaše služby v souvislosti s přijetím ZOK ubývaly?

Do konce roku 2014 byl zvýšený zájem o toto, stav se stabilizoval přibližně od konce roku. Velká část funkčních společností změny provedla v první polovině roku. Úbytek také zřejmě souvisel s rozhodnutím soudu, že změny dle ZOK nemusí být v podobě veřejné listiny.

Z uvedeného je zřejmé, že změna zákonů se výrazným způsobem dotkla i notářů. Na jejich straně se však nejedná o negativní dopady, ba právě naopak. Ona změna zákona znamenala značný příjem právě pro notáře, což si můžeme ověřit na jednoduchém výpočtu.

Pokud je v rozhovoru uváděno, že největší boom byl v období dubna až srpna 2014, tak v tomto období se jednalo o 104 pracovních dnů. Denně, jak je uvedeno v rozhovoru, bylo možné stihnout 6 – 8 valných hromad. Pro výpočet počítejme s nižším číslem. Odměna je 4.000,- Kč bez DPH.

Tabulka č. 14: Výpočet možného příjmu notáře

počet pracovních dnů v období od 1. 4. 2014 do 31. 8. 2014	104
počet valných hromad denně	x 6
odměna notáře v Kč	x 4 000
Teoretický příjem	= 2 496 000

zdroj: vlastní zpracování

Za toto období byl možný příjem notářské kanceláře ve výši 2 496 000,- Kč bez DPH. Výslovně je nutno upozornit, že se jedná o teoretický možný výpočet. Skutečnost nebylo možné ověřit.

7. Výsledky a diskuze

Předchozí právní úprava, konkrétně občanský zákoník pocházel z roku 1964, obchodní zákoník byl z roku 1991. Je skutečností, že oba kodexy byly mnohokrát novelizovány, aby odpovídaly aktuálním trendům. Avšak novelizace nemohou vyřešit veškeré nedostatky těchto předpisů. Mezi odbornou veřejností panovala shoda na tom, že tyto již v mnohém neaktuální předpisy by měly být nahrazeny. Po mnohaletém úsilí byl vytvořen nový občanský zákoník (zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) a zákon o obchodních korporacích (zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). Účinnost těchto zákonů byla stanovena od 1. 1. 2014. Jednalo se o nejpodstatnější změnu v právu občanském a obchodním za poslední desetiletí.

Ke změnám došlo i v úpravě společnosti s ručením omezeným a institutu podílu v této společnosti. Jedním z cílů této práce bylo uvést konkrétní změny, ke kterým v této oblasti došlo a zejména pak rozebrat dopady těchto změn. V právní úpravě podílu ve společnosti s ručením omezeným došlo k několika změnám. Zejména byl pojem obchodní podíl nahrazen pojmem *podíl*. Došlo ke snížení minimální výše vkladu společníka, a to z 20.000,-Kč na 1,- Kč. Stejně tak minimální výše kapitálu byla snížena, neboť dle minulé právní úpravy činila 200.000,- Kč. Podíl dle nové právní úpravy je označován jako věc, nikoliv jako jiná majetková hodnota, jak tomu bylo dle úpravy minulé. Dále došlo k určité liberalizaci v oblasti problematiky podílu, neboť je připuštěno, že jeden společník může vlastnit více podílů různého druhu. Podíl může být nově představován i kmenovým listem. Došlo též ke změně v hlasovacím právu souvisejícím s velikostí podílu, neboť dle současné právní úpravy má každý společník 1 hlas na 1,-Kč vkladu. Dle úpravy minulé to byl 1 hlas na 1.000,- Kč vkladu. Je tedy zřejmé, že k určitým změnám došlo. Podíl však i nadále vyjadřuje účast společníka ve společnosti a je představován svou kvalitativní a kvantitativní stránkou.

Na fiktivních příkladech byly zkoumány způsoby účtování. Na základě těchto případů bylo prokázáno, že způsob účtování se novou právní úpravou nemění.

Na základě dotazníkového šetření byly zkoumány názory jednatelů společností na novou právní úpravu a bylo zjišťováno, jaké náklady musely být vynaloženy na změny související s novou právní úpravou.

Na počátku práce bylo stanoveno několik hypotéz, které byly v této práci většinou potvrzeny.

Dle **první hypotézy (H1)** byl dán předpoklad, že nová právní úprava se společností nedotkla z hlediska účetního a z hlediska daňového, postupy v účtování se nezmění. Tato hypotéza byla potvrzena. V případě účetnictví došlo k dílčím změnám v terminologii. V důsledku rekonstrukce byla novelizována vyhl. č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví či zák. č. 593/1992 Sb., o rezervách. Způsob účtování se nezměnil. Pokud dochází ke změnám v účtování jednotlivých položek, je toto dáno změnami v samotných pravidlech účetnictví, nikoliv důsledkem rekonstrukce občanského práva.

Druhá hypotéza (H2) předpokládala, že v případě nové právní úpravy nedošlo k podstatným změnám úpravy podílu ve společnosti s ručením omezeným, rozdíly v původní a nové právní úpravě existují, jedná se však spíše o menší změny. Tato hypotéza se potvrdila. Došlo k mnoha dílčím změnám, např. terminologie (obchodní podíl dle ObchZ vs. podíl dle ZOK), pojetí podílu v s.r.o. (jiná majetková hodnota dle původního obč. zákoníku vs. věc dle současného OZ), výše základního kapitálu (minimálně 200.000,- Kč dle ObchZ vs. 1,- Kč dle ZOK). Základní koncepce úpravy podílu v s.r.o. se však nemění, podíl představuje účast společníka ve společnosti a má svou kvalitativní a kvantitativní stránku.

V práci byla potvrzena i třetí hypotéza (H3), dle které společnosti musely v důsledku změn právní úpravy vynaložit finanční prostředky, přijetí změn znamenalo náklady časové. Společnost, pokud chtěla dostát povinnostem plynoucím z přijetí nové právní úpravy, musela věnovat určitý čas na provedení změn. Došlo ke změnám zakladatelským listin, společnosti byly nuceny podřídit se režimu zákona o obchodních korporacích. Náklady spočívaly zejména v nákladech na právní pomoc (advokát), přijetí nové, respektive upravené zakladatelské listiny (náklady na notáře), a v neposlední řadě náklady na pořízení kolku. Tyto náklady se ve většině případů pohybovaly v rozmezí 6.000 – 12.000,- Kč (79 % z dotazovaných společností).

V případě **čtvrté hypotézy (H4)**, která stanovila, že povinnost společností provést změny je vnímána spíše negativně, bylo provedeno anketní šetření. Přestože některé subjekty uvedly, že jsou si vědomy toho, že dosavadní úprava zřejmě neodpovídá současným požadavkům, tak i tato hypotéza byla potvrzena, neboť povinnost provést změny v důsledku změn právní úpravy je vnímána jako další zátěž – na tuto povinnost je nutno vynaložit tisíkové částky. Stejně tak respondenti uváděli, že i případná výše postihu v případě nesplnění povinností je dle jejich názoru nepřiměřena vysoká. Přestože k rekonstrukci jako takové není přílišný odpor, tak k nově stanoveným povinnostem se

respondenti stavěli spíše negativně.

Pátá hypotéza (H5), jež předpokládala, že v důsledku nových povinností může dojít k poklesu počtu společností s ručením omezeným, protože některé společnosti ukončí svou činnost, nebyla potvrzena. Hypotéza vycházela z úvahy, že např. společnosti, které se pohybují na hraně ziskovosti či jednočlenné společnosti, jejichž jednatel a zároveň společník se blíží důchodovému věku, již nebudou mít zájem o pokračování v dosavadní činnosti a ukončí podnikání. Ze statistických údajů plyne závěr opačný, a to, že počet společností s ručením omezeným narůstá. V roce 2014 vzniklo 24 266 nových společností, což je přibližně o 1000 společností více než v roce 2013. V roce 2015 to pak bylo dokonce 26 104 nových společností s ručením omezeným. Celkový počet společností s ručením omezeným se každoročně zvyšuje o více než 24 000 společností. Rekodifikace na tento trend neměla žádný vliv. Tato skutečnost může být dána např. tím, že mnohé osoby podnikající dosud jako osoby fyzické si zakládají jednočlenná s.r.o., a to z důvodů opatrnosti, kdy stav, kdy ručí celým svým majetkem je pro ně příliš rizikovým. Lze se domnívat, že nárůst počtu společností s ručením omezeným může souviset se zavedením elektronické evidence tržeb, kdy je možné, že některé společnosti své daňové povinnosti optimalizovaly až příliš a chtějí se tak vyhnout situaci, kdy právě u jejich společností dojde ke skokovému zvýšení tržeb.

8. Závěr

Mezi právníckými osobami je společnost s ručením omezeným nejvyužívanější formou pro podnikání. Počet společností s ručením omezeným od sledovaného roku 2007 neustále narůstá. Klíčem fyzické osoby ke společnosti je podíl. V roce 2014 došlo k významné změně právní úpravy, kdy byly nahrazeny stěžejní kodexy soukromého práva – občanský zákoník a obchodní zákoník. Cílem práce bylo tyto změny identifikovat a analyzovat dopady změn na společnosti.

Současný zákon upravující obchodní společnosti je stručnější, než byl předcházející obchodní zákoník, neboť upravuje výhradně právo obchodních společností a družstev, nikoliv další instituty jako např. ochrana hospodářské soutěže či smluvní právo, jako tomu bylo v případě předcházející právní úpravy. Část úpravy dříve obsažená v obchodním zákoníku je nyní upravena v zákoníku občanském v části pojednávající o právníckých osobách. Zákon o obchodních korporacích je vůči zákoníku občanskému *lex specialis*. Ve srovnání s úpravou minulou, která obsahovala četná kogentní ustanovení, došlo k určitému zliberalizování práva obchodních společností, spočívající zejména v tom, že značnou část pravidel je možno ponechat na vůli společníků, kdy si tito společníci zakotví pravidla ve společenské smlouvě. Změny, ke kterým došlo, lze hodnotit pozitivně, neboť minulá právní úprava již neodpovídala současným požadavkům. Přijetím nové právní úpravy došlo k jistým změnám, např. změnám v terminologii. Přestože došlo k mnoha dílčím změnám v dané problematice, tak nadále zůstává zachován základní koncept společností a podílů v nich. Změny právní úpravy práva obchodních společností se nedotknou způsobu účtování těchto společností.

Nová právní úprava se však existujících společností dotkla, a to tím způsobem, že v souladu se zákonem o obchodních korporacích muselo dojít k úpravě jejich zakladatelských dokumentů. To s sebou neslo jisté problémy. Jednalo se o to, že některé společnosti, respektive osoby oprávněné za ně jednat, o svých povinnostech vůbec nevěděly. Mnohé z nich toto řešily na poslední chvíli. S ohledem na to, že změny byly prováděny formou notářského zápisu a notářů je limitovaný počet, došlo k tomu, že společnosti musely mnohdy čekat, než budou moci změny provést. Samotná změna s sebou nesla jisté finanční náklady (tyto náklady se nejčastěji pohybovaly mezi 6.000 – 12.000,- Kč) a musel být vynaložen určitý čas. Je zřejmé, že toto se neseťkalo s příznivou odezvou ze strany podnikatelů, kteří negativně hodnotili skutečnost, že je jim ukládána nová povinnost, kterou sami považují za formální.

Nelze však vyzorovat, že by s příchodem nových povinností došlo k poklesu počtu společností s omezeným ručením. Byl potvrzen přesný opak, kdy nejenže nedošlo k poklesu, ale statistické údaje dokládají, že počet společností s ručením omezeným

narůstá. Od sledovaného roku 2007 se jejich počet zvýšil o téměř 150 000. Důvodem může být zřejmě to, že podnikání je rizikovou činností a společnosti s ručením omezeným ručí pouze svým majetkem, nikoliv majetkem společníka. Lze se domnívat, že nárůstu počtu společností pomohlo i zavedení elektronické evidence tržeb, neboť mnohé subjekty se obávají kontroly ze strany příslušných finančních úřadů v případě, kdy by po zavedení došlo ke skokovému zvýšení jejich tržeb.

Problematika podílu ve společnosti s ručením omezeným byla podrobným způsobem rozebrána z hlediska právního se zaměřením na praktické dopady na existující společnosti. Přínosem této práce je ucelené zpracování dané problematiky, neboť byly spojeny znalosti z právní oblasti se znalostmi účetnictví. Diplomová práce je ucelenou prací z hlediska odborného, kdy vyčerpávajícím způsobem analyzuje danou problematiku. Může také přispět zainteresovaným osobám (auditorům, znalcům oceňujícím společnosti, jednatelům a společníkům společností s ručením omezeným) k lepší orientaci v dané oblasti.

9. Zdroje

9.1 Právní předpisy

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

9.2 Odborná literatura

BARTOŠÍKOVÁ, M., ŠTENGLOVÁ, I., Společnost s ručením omezeným. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-441-4.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-870-3.

CHALUPA, Ivan, David REITERMAN a Václav HOLÝ. *Základy soukromého práva*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400-577-0.

SALACHOVÁ, Bohumila. *Obchodní korporace a jejich přeměny: (právní, účetní a daňové aspekty)*. Ostrava: KeyPublishing, 2014. Monografie (KeyPublishing). ISBN 978-80-7418-220-4.

JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi. ISBN 978-80-247-4445-2.

SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích*. Praha: WoltersKluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-971-7.

ŠTENGLOVÁ a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3

9.3 Internetové zdroje

www.bisnode.cz [2016-02-12] dostupné z <http://www.bisnode.cz/tiskove-zpravy/v-cr-loni-vzniklo-26953-novych-firem-nejvice-od-roku-2007/>

BAHNÍK, Ondřej. *Prizpůsobení se nové právní úpravě zákona o obchodních korporacích* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/prizpusobeni-se-nove-pravni-uprave-zakona-o-obchodnich-korporacich>

DIVÍŠEK, František. *Účast druhého manžela na obchodní společnosti nebo družstvu* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucast-druheho-manzela-na-obchodni-spolecnosti-nebo-druzstvu-ktere-vznikly-pred-1-1-2014-dle-prechodnych-ustanoveni-noz-93718.html>

DOČEKALOVÁ, Tereza. *Zastavení podílu v korporaci podle nového občanského zákoníku* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zastaveni-podilu-v-korporaci-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-98143.html>

NEVRKLA, Luboš. *Zřízení spoluvlastnictví k obchodnímu podílu* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zrizeni-spoluvlastnictvi-k-obchodnimu-podilu-88901.html>

PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekodifikaci* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>

POUR, Tomáš. *Dědění podílu ve společnosti s ručením omezeným* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/dedeni-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym>

VLK, Václav. *Druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-96279.html>

9.4 Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR . zn. 22 Cdo 700/2004 ze dne 20. 7. 2004

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Odo 221/2005 ze dne 5. 4. 2006

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 321/2007 ze dne 31. 3. 2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007 ze dne 30. 9. 2009

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3704/2009, ze dne 22. 2. 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3646/2010 ze dne 14. 4. 2011

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 752/2011 ze dne 27. 7. 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3581/2010 ze dne 28. 2. 2012

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 5347/2014 ze dne 12. 2. 2015

Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 Cmo 384/2009 ze dne 20. 6. 2010

10. Přílohy

10.1 Dotazník

Podíl ve společnosti s ručením omezením

Dotazník v rámci diplomové práce

Instrukce pro vyplnění:

Tento dotazník je určený pro jednatele společností s ručením omezením a je součástí výzkumu realizovaného v rámci mé diplomové práce "Podíl ve společnosti s ručením omezením" realizované pod Katedrou práva Provozně ekonomické fakulty ČZU.

Vyplnění dotazníku by Vám mělo zabrat zhruba 5 - 10 minut. Prosím vyberte a označte vždy jednu z nabízených možností, pokud není určeno jinak.

Q1: Jaký je základní kapitál společnosti ve které působíte?

<input type="checkbox"/>	Více než 500.000 Kč	<input type="checkbox"/>	200.000 - 500 000 Kč	<input type="checkbox"/>	Do 200.000 Kč
--------------------------	---------------------	--------------------------	----------------------	--------------------------	---------------

Q2: Od 1. 1. 2014 došlo k přijetí nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Zaregistroval(a) jste tuto změnu?

<input type="checkbox"/>	NE	<input type="checkbox"/>	ANO
--------------------------	----	--------------------------	-----

Pokud jste změnu zaregistroval/a, prosím přejděte na další otázku (Q3).

Pokud jste změnu nezaregistroval/a, prosím přejděte na otázku ().

Q3: Pokud jste změnu zaregistroval/a, tak kdy?

<input type="checkbox"/>	Později po 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	V období mezi 1. 1. a 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	Před přijetím změny před 1.1.2014
--------------------------	------------------------	--------------------------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------------------------

Q4: Kdy jste si byl vědom/a povinností souvisejících se změnou?

<input type="checkbox"/>	Později po 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	V období mezi 1. 1. a 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	Před přijetím změny před 1.1.2014
--------------------------	------------------------	--------------------------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------------------------

Q5: Kdy jste začal/a řešit splnění těchto povinností?

<input type="checkbox"/>	Později po 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	V období mezi 1. 1. a 30. 6. 2014	<input type="checkbox"/>	Před přijetím změny před 1.1.2014
--------------------------	------------------------	--------------------------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------------------------

Q6: Kdy byly tyto povinnosti v rámci Vaší společnosti splněny?

<input type="checkbox"/>	Mezi 1. 4. 2014 až 30. 8. 2014	<input type="checkbox"/>	Před přijetím změny
--------------------------	--------------------------------	--------------------------	---------------------

	Po 1. 9. 2014		Mezi 1. 1. 2014 a 30. 3. 2014
--	---------------	--	-------------------------------

Q7: Jakým způsobem řešíte ve Vaší společnosti právní otázky?

	podnikový právník (zaměstnanec)
	pravidelně využíváme služeb advokátní kanceláře za paušální odměnu
	jednorázově využíváme služeb advokátní kanceláře
	jiný způsob (prosím vypište)

Q8: Jaké byly celkové náklady Vaší společnosti (náklady na právní pomoc, notář, kolek a jiné) spojené s uvedením listin do souladu s novou právní úpravou?

	Více než 12.000 Kč		6.000 - 12.000 Kč		Do 6.000 Kč
--	--------------------	--	-------------------	--	-------------

Q9: Prosím, odhadněte čas (v hodinách) strávený s plněním povinností dle nové právní úpravy? (prosím vypište do kolonky)

--

Q10: Nyní prosím odpovězte vlastními slovy, jaký je Váš názor na novou právní úpravu a Vám nově vzniklé povinnost:

--

Děkuji za Váš čas a informace, které jste mi poskytli v rámci tohoto dotazníku.

Mgr. Michal Čapek

10.2 Společenská smlouva

SPOLEČENSKÁ SMLOUVA o založení společnosti s ručením omezeným (s.r.o.)

Článek první Obchodní firma a sídlo společnosti

1.1 Firma společnosti je:.....s.r.o. (dále jen „společnost“)

1.2 Sídlem společnosti je: Praha

Článek druhý Předmět podnikání

2.1 Předmětem podnikání společnosti je:a)výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Článek třetí Společníci

3.1 Společníky společnosti jsou:

a) Jan Novák, nar....., bytem

b) Darina Veselá, nar....., bytem

Článek čtvrtý Vklady a podíly

4.1 Ve společnosti existuje jediný druh podílu, a to podíl základní, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti. Každý společník může vlastnit pouze jeden podíl.

4.2 Vklady a podíly společníků:

a), nar....., bytem, má vklad do základního kapitálu ve výši 50 000,-Kč (slovy: padesát tisíc korun českých), čemuž odpovídá základní podíl ve výši 50%. Tento základní podíl je označen jako základní podíl č. 1.

b)....., nar....., bytem, má vklad do základního kapitálu ve výši 50 000,-Kč (slovy: padesát tisíc korun českých), čemuž odpovídá základní podíl ve výši 50%. Tento základní podíl je označen jako základní podíl č. 2.

4.3 Společník je oprávněn převést svůj podíl nebo jeho část na jiného společníka bez souhlasu valné hromady. Společník je oprávněn převést svůj podíl nebo jeho část na třetí osobu jen se souhlasem valné hromady.

4.4 Při zániku právnické osoby, která je společníkem, přechází v souladu se zákonem její podíl na jejího právního nástupce. Úmrtím fyzické osoby, která je společníkem, přechází její podíl v souladu se zákonem na dědice.

Článek pátý **Výše základního kapitálu**

5.1 Základní kapitál společnosti činí 100.000,-Kč (slovy: sto stě tisíc korun českých). Základní kapitál byl společníky v celém rozsahu splacen.

Článek šestý **Orgány společnosti**

6.1 Orgány společnosti jsou:

- a) valná hromada;
- b) jednatelé.

Článek sedmý **Valná hromada**

7.1 Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti.

7.2 Valná hromada je schopná usnášení, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň 51% všech hlasů. Každý společník má 1 hlas na každou 1,- Kč vkladu.

7.3 Do působnosti valné hromady náleží rozhodnutí o otázkách, které zákon nebo tato společenská smlouva zahrnují do působnosti valné hromady. Do působnosti valné hromady náleží dále též:

- (a) rozhodování o změně obsahu společenské smlouvy, nedochází-li k ní na základě jiných právních skutečností;
- (b) jmenování a odvolávání likvidátora, včetně schvalování smlouvy o výkonu funkce a poskytování plnění podle § 61 zákona o obchodních korporacích;
- (c) rozhodování o pachtu závodu společnosti nebo takové jeho části, k jejímuž zcizení se vyžaduje souhlas valné hromady podle zákona;
- (d) udělování pokynů jednatelům a schvalování koncepce podnikatelské činnosti společnosti (včetně jednacího řádu pro jednatele), nejsou-li v rozporu s právními předpisy;

valná hromada může zejména zakázat jednatelům určité právní jednání, je-li to v zájmu společnosti.

7.4 Valná hromada si může vyhradit rozhodování o věcech, které jinak náležejí do působnosti jiných orgánů společnosti.

7.5 Má-li společnost jediného společníka, vykonává působnost valné hromady v rozsahu stanoveném v čl. 7.4. rozhodnutí přijaté v působnosti valné hromady doručí společník buď k rukám jakéhokoliv jednatele, nebo na adresu sídla společnosti anebo na e-mailovou adresu. Jednatelé jsou povinni předkládat návrhy rozhodnutí jedinému společníkovi s dostatečným časovým předstihem. Jediný společník může určit lhůtu, v níž mu má být návrh konkrétního rozhodnutí předložen. Po dobu, po kterou má společnost jediného společníka, je jeho podíl vždy převoditelný bez jakéhokoliv omezení.

Článek osmý Jednatelé

8.1 Společnost má dva jednatele.

8.2 Každý jednatel zastupuje společnost samostatně. Podepisování za společnost se děje tak, že k vytištěné nebo vypsané obchodní firmě společnosti připojí jednatel svůj podpis.

Článek devátý Zrušení a zánik společnosti

9.1 Společnost se zrušuje nebo zaniká z důvodů, uvedených v příslušných ustanoveních zákona o obchodních korporacích.

9.2 Při zrušení společnosti s likvidací má společník nárok na podíl na likvidačním zůstatku.

Článek desátý Závěrečná ustanovení

10.1 Právní vztahy touto smlouvou výslovně neupravené se řídí zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, v platném znění, a ostatními obecně závaznými předpisy České republiky.

Článek jedenáctý Vkladová povinnost zakladatelů

11.1 Vkladová povinnost zakladatelů:

a) zakladatel....., Jan Novák , nar....., bytem, přebírá vkladovou povinnost a zavazuje se splnit ji peněžitým vkladem v celkové výši 50.000,- Kč

do 2 týdnů ode dne uzavření této společenské smlouvy, na účet společnosti za tím účelem zřízený, který zakladateli sdělí správce vkladu do 1 týdne ode dne uzavření této společenské smlouvy.

b) zakladatel, nar....., bytem, přebírá vkladovou povinnost a zavazuje se splnit ji peněžitým vkladem v celkové výši 50.000,-Kč do 2 týdnů ode dne uzavření této společenské smlouvy, na účet společnosti za tím účelem zřízený, který zakladateli sdělí správce vkladu do 1 týdne ode dne uzavření této společenské smlouvy.

11.2. Zakladatelé určují jednatele společnosti:

a), nar., bytem

b)....., nar., bytem

11.3. Správcem vkladů je určen zakladatel,nar....., bytem.....

11.4. Účinnost tohoto „Článku jedenáctého“ je vázána na splnění poslední z následujících rozvazovacích podmínek (a) vznik společnosti a (b) úplné splnění vkladové povinnosti všemi zakladateli či jejich právními nástupci. Splněním poslední z uvedených rozvazovacích podmínek tento „Článek jedenáctý“ zaniká.

..... S.r.O.

10.3 Smlouva o převodu podílu

SMLOUVA O PŘEVODU OBCHODNÍHO PODÍLU

jméno, příjmení, nar.
bytem

jako převodce na straně jedné,

a

jméno, příjmení, nar.
bytem

jako nabyvatel na straně druhé,

uzavřeli podle ustanovení § 208 a násl., zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

smlouvu o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným

..... **s.r.o.**

I.

Obchodní společnost **s.r.o.**, se sídlem,
.....Praha 9, identifikační číslo je zapsána
v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka
..... a ke dni uzavření této smlouvy je jejím jediným společníkem:

jméno, příjmení. nar.
bytem

Vklad: 100.000,-Kč

Splaceno: 100 %

Podíl: 100 %

II.

Jediný společník nar. rozhodl
v působnosti valné hromady konané dne2017 v notářské kanceláři
JUDr., o udělení souhlasu s úplatným převodem plně
splaceného 100% podílu odpovídající vkladu 100.000,-Kč převodce

....., nar. na nabyvatele
....., nar.....

III.

Převodce, touto smlouvou převádí svůj 100 % podíl na základním kapitálu společnosti odpovídající vkladu 100.000,-Kč na nabyvatele, nar. Převod podílu je úplatný, cena byla sjednána ve výši **10.000,-Kč (slovy deset-tisíc-korun-českých)**, které nabyvatel uhradil v hotovosti převodci před uzavřením této smlouvy.

IV.

Nabyvatel, nar. bezvýhradně **přistupuje k zakladatelské listině společnosti** s jejímž úplným zněním platným ke dni podpisu této smlouvy byl převodcem seznámen před podpisem této smlouvy.

V.

Jednatel společnosti s.r.o. je povinen bez zbytečného odkladu podat návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku u Městského soudu v Praze. Náklady této změny nese společnost.

VI.

Účastníci této smlouvy prohlašují, že se dohodli na celém jejím obsahu a že tak učinili vážně a na základě své svobodné vůle. Tato smlouva je vyhotovena ve třech stejnopisech, z nich po jednom obdrží nabyvatel a převodce a jedno vyhotovení bude k dispozici společnosti .

V Praze dne

Převodce :

Nabyvatel :

Tato smlouva byla doručena společnosti s.r.o.,

_____ s.r.o., jednatel

11. Seznamy

11.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Výpočet částky k rozdělení.....	21
Tabulka č. 2 Zahajovací rozvaha k příkladu č. 1	65
Tabulka č. 3 Daňové odpisy k příkladu č. 1	66
Tabulka č. 4 Účetní odpisy u zakládané společnosti.....	66
Tabulka č. 5 Výpočet odložené daně	67
Tabulka č. 6 Výpočet odložené daně k datu účetní závěrky	68
Tabulka č. 7 Údaje k modelovému příkladu č. 2 vykázané v účetní závěrce 2015.....	69
Tabulka č. 8 Test zisku k rozdělení	70
Tabulka č. 9 Výpočet podílu na likvidačním zůstatku	75
Tabulka č. 10 Výpočet podílu na likvidačním zůstatku po zdanění	75
Tabulka č. 11 Přehled změn v nové právní úpravě.....	87
Tabulka č. 12 Počet nově založených s.r.o.	92
Tabulka č. 13 Celkový počet s.r.o.	92
Tabulka č. 14 Výpočet možného příjmu notáře	102

11.2 Seznam obrázků

Obrázek 1 Grafické znázornění testů	21
Obrázek 2 Účtování o odloženém daňovém závazku	68
Obrázek 3 Účtování daně z nabytí nemovitých věcí	68
Obrázek 4 Účtování k příkladu č. 3	71
Obrázek 5 Účtování k příkladu č. 4	72
Obrázek 6 Účtování k příkladu č. 5	73
Obrázek 7 Účtování k příkladu č. 6	74
Obrázek 8 Účtování k příkladu č. 7	75
Obrázek 9 Účtování k příkladu č. 8	77
Obrázek 10 Účtování k příkladu č. 9	78
Obrázek 11 Účtování k příkladu č. 10	79
Obrázek 12 Účtování k příkladu č. 11.....	80

11.3 Seznam grafů

Graf 1 Počet nově založených s.r.o.	92
Graf 2 Celkový počet s.r.o.	92
Graf 3 Výše základního kapitálu	94
Graf 4 Povědomí o změně právních předpisů	95
Graf 5 Čas, kdy se respondent dozvěděl o změně právních předpisů	95
Graf 6 Povědomí o povinnostech provést změny	96
Graf 7 Doba, kdy respondent začal řešit splnění povinností	97
Graf 8 Doba splnění povinností	97
Graf 9 Způsob řešení právní problematiky ve společnosti	98
Graf 10 Náklady na provedení změn	99